Muhaliflere Muamele Şekli

Ebu Muaz Seyfullah el-Çubukâbâdî

Mukaddime

Şüphesiz hamd yalnız Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden, amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayet verdiğini kimse saptıramaz. O'nun saptırdığını da kimse doğru yola iletemez. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ibadete layık hak ilâh yoktur. O, bir ve tektir, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki, Muhammed Allah'ın kulu ve Rasûlüdür.

"**Ey iman edenler! Allah'tan nasıl korkmak gerekirse öyle korkun ve siz ancak Müslümanlar olarak ölünüz."** (Al-i İmran; 103)

"Ey insanlar! Sizi tek bir candan yaratan ve ondan da eşini var eden, her ikisinden birçok erkek ve kadın türeten Rabbinizden korkun. Kendisi adına birbirinizden dileklerde bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık bağlarını kesmekten de sakının. Şüphesiz Allah üzerinizde tam bir gözetleyicidir." (en-Nisâ; 1),

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve dosdoğru söz

söyleyin. O da amellerinizi lehinize olmak üzere düzeltsin, günahlarınızı da mağfiret etsin. Kim Allah'a ve Rasûlüne itaat ederse büyük bir kurtuluşla kurtulmuş olur." (el-Ahzâb; 70-71)

Bundan sonra, Şüphesiz sözlerin en güzeli Allah'ın Kelam'ı, yolların en hayırlısı Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'in yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan çıkarılanlarıdır. Her sonradan çıkarılan şey bid'attir ve her bid'at sapıklıktır. Her sapıklık da ateştedir.

Selefin menhecine muhalif olan; bir kâfir, bir münafık, bir bid'atçi, bir putperest, bir mülhid, bir kitabî veya bir mürted olabilir. Yine bazı fer'î meselelerde selefin menhecine aykırı davranan bir kimse olabilir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ

"**Hiç şüphesiz ki biz rasullerimizi apaçık delillerle gönderdik ve insanlar adaleti ayakta tutsunlar diye, onlarla birlikte kitabı ve mizanı indirdik**." (Hadid 25)

Selefin menhecinden sapmalar, düzeltilmesi, tedavi edilmesi gerek unsurlardır. Bu tedavi de muhaliflere karşı takınılacak tavrı bilmeyi gerektirir. Bu dinî tavrın kayıtları ve temelleri vardır. Muhaliflerin kimisi açıktan muhalefet ederken, kimisi gizliden muhalefet eder. Açıkça muhalefer edenler; değişik dinlere mensup olanlardan bir mülhid, bir kâfir veya bir müşrik olabilir. Yine selefin menhecine veya genel olan dine gizliden muhalefet eden kişi İslam'ı izhar eder ve küfrünü gizler. İşte bu

münafıktır.

Yine selefin yoluna ayrıntılarda fiilî, sözlü veya itikadî olarak muhalefet edenler vardır. Bazı insanlar bu asırda böylelerine “âhir” kelimesini kullanmaktadırlar. “Ahir” (başkaları); kâfir, putperest, mülhid, kitap ehli, mürted, münafık, bid’atçi veya bazı meselelerde muhalefet eden herkesi kapsayan bir kelimedir.

Bunlardan her birinin durumuna uygun olarak takınılacak ayrı tavır vardır. Hepsine aynı tavır gösterilmez. Bu çalışmada selefin menhecine muhalefet eden farklı türlerin her birine muamele şeklinin kuralları incelenmiştir. Allah Azze ve Celle’den bu çalışmayı faydalı kılmasını dilerim.

Ebu Muaz Seyfullah el-Çubukâbâdî

29 Rebiulahir 1441 Keçiören/Ankara

Muhaliflere ve Kâfirlere Karşı Muamelenin Genel Kayıtları

1- Muhalife karşı adaleti gözetmek ve zulümden kaçınmak:

Allah Subhanehu ve Teâla şöyle emretmiştir:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ عَلَى أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

"**Ey iman edenler, Allah için hakkı ayakta tutan kimseler, adaletle şahitlik edenler olun! Bir topluluğa olan kininiz sizi adaletsizliğe sevk etmesin. Adaletli olun bu takvaya daha yakındır ve Allah'tan sakının! Muhakkak ki Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.**" (Maide 8)

El-Beydavî bu ayetin tefsirinde dedi ki: "Yani müşriklere olan şiddetli buğzunuz sizi onlara karşı adaleti terk etmeye sebep olmasın. Onlara karşı kalplerinizdekini gidermek için taşkınlık ederek müsle, kadınları ve çocukları öldürmek, ahdi bozmak ve benzerleri gibi helal olmayan şeyi işlemeyin."[1]

---

[1] Beydavî Envaru't-Tenzil (2/303)

İbn Teymiyye şöyle demiştir: “Herkes için herkese adalet vaciptir. Zulüm mutlak olarak haramdır. Bir bir durumda mubah olmaz.”[2]

2- Bizim hakkımızda Allah’a isyan edene karşı, onun hakkında Allah’a itaat etmek:

Salih selefin menhecinin en önemli özelliklerinden birisi yakına karşı da uzağa karşı da kitap ve sünnetten ayrılmamak, insanların her türüne karşı Allah’a itaat etmektir. Muhalif, kendisi için zulüm yapmayı mubah saysa da ve bununla her yola ulaşsa da, bizim ona misilleme olarak isyan işlememize müsaade yoktur. Bilakis dinin kurallarından ayrılmadan muamelede bulunuruz. Dinin kuralları bazen ona Allah’ın had cezalarından birini uygulamayı, bazen karşılık vermeyi gerektirir. Lakin onlara karşı muamelede Allah’a isyan etmek söz konusu olmamalıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا

“**Sizinle savaşanlarla Allah yolunda savaşın, haddi aşmayın**.” (Bakara 190)

Bu bir savaş olmakla birlikte haddi aşmak yasaklanmıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

---

[2] Minhacu’s-Sunne (5/79)

إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ

“**Muhakkak ki Allah haddi aşanları sevmez**.” (Bakara 190)

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

أد الأمانة إلى من ائتمنك ولا تخن من خانك

“**Sana güvenene emaneti eda et. Sana hainlik edene sen hainlik etme**.”[3]

Ömer radiyallahu anh’ın şöyle dediği gelmiştir:

ما كافأت من عصى الله فيك مثل أن تطيع الله فيه

“Senin hakkında Allah’a isyan edene, onun hakkında Allah’a itaat etmenden daha uygun bir karşılık yoktur.”[4]

İbn Teymiyye rahimehullah, kendisi hakkında haddi aşan bir sufi olan el-Bekrî hakkında şöyle demiştir: “Onun cehaletine ve tekfirle iftirasına aynıyla karşılık verecek değiliz. Nitekim bir şahıs, başka bir şahıs hakkında yalan şahitlikte bulunsa veya ona çirkin bir yalanla iftirada bulunsa, bu kişinin de onun

---

[3] **Sahih**. Ebû Dâvûd (3536) Tirmizî (1264) Ahmed (15462) el-Elbani Sahihu’l-Cami (240)

[4] Ebû Dâvûd Zühd (83) İbn Hibbân Ravdatu’l-Ukala (90)

hakkında yalan şahitlik yapmaya veya çirkin iftirada bulunmaya hakkı yoktur."[5]

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ

"**Muhakkak ki Allah sakınanlarla beraberdir. Onlar muhsinler (iyi davrananlar)dir**" (Nahl 128)

3- Kötülüğe karşı mümkün mertebe iyilikle karşılık vermek:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ

"**İyilikle kötülük bir olmaz, Sen en güzel bir şekilde önle. O zaman seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki candan bir dost olur**." (Fussilet 34)

İbn Abbas radiyallahu anhuma şöyle demiştir: "Allah Teâlâ müminlere öfke anında sabır göstermeyi, kaba bir davranış karşısında hilmi (hoşgörüyü), kötülüğe uğrama karşısında da affetmeyi emretmiştir. İşte böyle yaparlarsa Allah Teâlâ onları

[5] Er-Reddu Ale'l-Bekri (2/494)

şeytandan korur ve düşmanları yakın dostlarıymış gibi onlara boyun eğer."[6]

Sapmış bazı sufiler Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah'ın aleyhine toplanıp sözlü ve fiilî eziyetler vermişler, ona sövüp darp etmişlerdi. İbn Teymiyye'yi sevenler, öğrencileri ve arkadaşları toplanıp geldiler. Onlardan birisi dedi ki:

"Ey efendim! Huseynî'ler (yani Huseyn radiyallahu anh'ın soyundan, Ehl-i Beyt'ten oldukları için Huseyn radiyallahu anh'e nispet edilen kimseler)den seni seven bazıları gelip toplandılar. Şayet emredersen şehri onların üzerine yıkarlar." İbn Teymiyye onlara dedi ki:

"Bunu ne için yapacaklar?" Adam dedi ki:

"Senin için! Biz sana eziyet verenlerin evlerine gidip çarpışır ve evlerini başlarına yıkarız." İbn Teymiyye onlara dedi ki:

"Bu helal değildir!" Onlar dediler ki:

"Peki, onların sana yaptıkları helal mi? bu bizim sabredemeyeceğimiz bir şeydir. Mutlaka gidip onlarla çarpışacağız." İbn Teymiyye onları bundan yasakladı. Onlar ısrar edince onlara dedi ki:

"Bu ya benim, ya sizin, ya da Allah'ın hakkıdır. Eğer benim hakkım ise ben affettim. Eğer sizin hakkınız ise, beni

---

[6] **Hasen mevkuf**. Taberî (20/432) Buhârî (muallak olarak 3/184) Fethu'l-Bari (8/423) Beyhaki (7/45)

dinlemeyecek ve fetvama uymacaksanız dilediğinizi yapın. Eğer Allah'ın hakkı ise Allah dilerse onu dilediği şekilde alır."[7]

4- Muhalifin muhalefetinin derecesini ve durumunu bilmek:

Selefin menhecine muhalefet eden insanlar tek derecede değildir. Uzaklıkları ve yakınlıkları bir değildir. Onlara nasıl muamele edileceğini bilmek için bu konumu takdir etmek gerekir. Öncelikle dinleri nedir, bağlandıkları görüşleri ve fiilleri nelerdir, dayanakları nedir, neyle hükmediyorlar bilinmesi gerekir.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ * إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَى إِخْرَاجِكُمْ أَنْ تَوَلَّوْهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

"**Allah, din konusunda sizinle savaşmayanlara, sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlara iyilik yapmanızı ve onlara**

---

[7] El-Ukudu'd-Durriyye Min Menakibi Şeyhi'l-İslam Ahmed b. Teymiyye (303)

adaletli davranmanızı size yasaklamaz. Çünkü Allah adaletli davrananları sever. Allah, ancak din konusunda sizinle savaşanları, sizi yurtlarınızdan çıkaranları ve çıkarılmanız için arka çıkanları velî edinmenizi yasaklar. Kim onları velî edinirse, artık onlar zalimlerin kendileridir." (Mumtehine 8-9)

Mucahid b. Cebr rahimehullah dedi ki: "Abdullah b. Amr radiyallahu anhuma'nın ailesi ona bir koyun kesti. İbn Amr gelince şöyle dedi:

"Yahudi komşumuza da ondan hediye ettiniz mi? Yahudi komşumuza da hediye ettiniz mi? Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

"**Cibril bana komşuyu o kadar çok tavsiye etti ki neredeyse onun varis kılınacağını zannettim**."[8]

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem kendisine hizmet eden bir yahudi gencin evine giderek ona hasta ziyaretinde bulundu, başının yanında oturarak ona:

"**Müslüman ol**" buyurdu. Genç, yanında bulunan babasına baktı. O da ona:

"Ebu'l-Kasım (sallallahu aleyhi ve sellem)'e itaat et" dedi. Bunun üzerine genç müslüman oldu. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem çıkarken şöyle buyurdu:

---

[8] **Muslim'in şartına göre sahih**. Tirmizî (1943) Ebû Dâvûd (5152) Beyhakî Ma'rife (8157-58) Mukbil b. Hadi Sahihu'l-Musned (791)

"**Onu ateşten kurtaran Allah'a hamd olsun**."[9]

İbn Abbas radiyallahu anhuma şöyle demiştir: "Müşrikler Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e ve müminlere karşı iki farklı konumda idiler. Harp ehli olan müşrikler savaşırlar ve kendileriyle savaşılırdı. Anlaşma ehli olan müşrikler ise savaşmazlar, onlarla da savaşılmazdı."[10]

Anlaşma ehli kâfirler üç sınıftır:

Onlar Allah'ın kitabında ve nebevi sünnette; zimmet ehli olanlar, kendileriyle anlaşma bulunanlar ve eman sahipleri olarak üç sınıfta zikredilirler.

Zimmet ehli: Müslümanlar beldeleri feth ettiklerinde kâfirler verecekleri cizye karşılığında güvence altında tutulurlar. Onlar Müslümanların hükmü altında yaşayan ve beytu'l-mâle cizye ödeyen kâfirlerdir.

Kendileriyle anlaşma bulunanlar: Müslümanların yöneticisiyle barış anlaşması yapan, belli bir süreyle savaşmama kararı alan ülkelerdeki kâfirlerdir. Bazı âlimler böyle anlaşmaların on seneyi geçemeyeceğini belirtmişlerdir.

Eman sahipleri: Müslümanların ülkelerine özel izinle giriş yapan kâfirlerdir. Müslümanların yöneticisinin mektuplarını ulaştıran elçiler, ticaret yapmak için gelenler ve müslümanların maslahatları için ülkeye giriş yapanlar böyledir.

---

[9] **Sahih**. Buhârî (1356)
[10] **Sahih**. Buhârî (62)

Amr b. el-Hamik radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

أَيُّمَا مُؤْمِنٍ أَمَّنَ مُؤْمِنًا عَلَى دَمِهِ فَقَتَلَهُ فَأَنَا مِنَ الْقَاتِلِ بَرِيءٌ

"**Herhangi bir mümin, herhangi bir mümine kanı hususunda eman verir ve onu öldürürse ben o katilden berîyim**."[11]

Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَى مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

"**Bir ümmetin, bir ümmetten sayıca daha çok olması dolayısıyla, aranızdaki yeminleri hile kılarak, ipini iyice büktükten sonra bozan kadın gibi olmayın. Zira Allah, bununla sizi imtihan etmektedir. Kıyamet günü de, üzerinde**

---

[11] **Hasen.** Ahmed (5/223, 437) İbn Hibban (13/320) Bezzar (6/285) Taberani Evsat (8/5) İbnu'l-A'rabî, Mu'cem (612)

ihtilaf ettiğiniz şeyleri size elbette açıklayacaktır.” (Nahl 92)

Mücahid, bu âyet-i kerimeyi şöyle izah etmektedir: “Cahiliye döneminde insanlar birbirleriyle anlaşma yapıp taraftarlar edinirlerdi. Anlaşmayı yaptıktan sonra, kendileriyle anlaşma yaptıkları topluluklardan daha güçlü ve sayıca da daha çok olanlarını bulunca, öncekilerle olan anlaşmalarını bozup o güçlü ve sayıca çok olanlarla anlaşma yaparlardı. Böylece, kendileriyle daha önce anlaşma yaptıkları insanları, Allaha söz verdikleri halde aldatmış olurlardı. Allah Teâlâ onların bu hallerini, ipliğini iyice eğirdikten sonra onu tekrar çözen kadının haline benzetmiş ve Müslümanlara, yaptıkları anlaşmayı, başkalarına yaranmak için bozmamalarını emretmiştir.”[12]

Müslümanın harp halinde olmayan kâfirlerden birine, bedenine vurarak, öldürerek veya başka bir şekilde saldırması haramdır.[13]

Nitekim Buhari, Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma’dan merfuan şu hadisi rivayet etmiştir:

مَنْ قَتَلَ مُعَاهَدًا لَمْ يَرَحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا

“**Kim bir anlaşmalı (kâfiri) öldürürse cennetin**

---

[12] Taberi (17/284)

[13] Bkz.: el-Veciz (2/201, 202) ez-Zevacir (403. Büyük günah) Mevahibu’l-Celil (3/360) Abdulaziz b. Baz Mecmuu fetava (3/1039, 1047) İhtilafu’d-Dareyn (s.123, 124, 130)

kokusunu alamaz. Hâlbuki cennetin kokusu kırk senelik mesafeden duyulur."[14]

Hişam b. Hâkim b. Hizam Şam'daki Nabıtalara uğrayıp onları güneşte ayakta bekletildiklerini gördü. "Mesele nedir?" diye sorunca, "Cizyeyi vermediler" dediler. Dedi ki: "Şehadet ederim ki, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu duydum: "**Muhakkak ki Allah dünyada insanlara azab edenlere azap eder**."[15]

İmam Ahmed ve Nesai, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından birinden, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir:

"**Zimmet ehlinden birini öldüren, cennetin kokusunu dahi alamaz**."[16]

Müslümanın, harbî olmayan kâfirlerden birini alışverişte aldatması veya haksız yere mallarından bir şey alması haramdır ve onlara emanetlerini iade etmesi vaciptir.[17] Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu sabit olmuştur:

"**Dikkat edin! Kim bir anlaşmalıya zulmederse, onun hakkından eksiltirse, gücünün üstünde yük yüklerse veya rızası olmadan ondan bir şey alırsa kıyamet günü ondan ben**

---

[14] **Sahih.** Buhari (3166)
[15] **Sahih.** Muslim (2613)
[16] **Sahih.** Ahmed (4/237, 5/369) Nesai (4763) Elbani Gayetu'l-Meram (450)
[17] bkz.: Abdurrazzak (6/91-94) Fetava'l-Lecneti'd-Daime (2/73)

davacı olurum!”[18]

Müslümanın harbî olmayan kâfirlerden birini sözle kötülemesi, onlara yalan söylemesi haramdır. Zira Allah Teâla’nın şu kavli umumidir: “**İnsanlara iyi (söz) söyleyin**” (Bakara 83)[19] Hatta onlara yumuşak söz söylemesi, onunla sevgi izharı olmayacak şekilde ve onlara zillet gösterip onları Müslümana tercih etmeyecek şekilde bütün güzel ahlaklar ile muhatap olması gerekir.

El-Karafi zimmet ehline iyilik kaidesi ile onlara sevgi kaidesi arasındaki farkı açıklarken şöyle demiştir: “İçten sevgi olmaksızın emredilen yumuşaklık; zayıflarına rıfk ile davranmak, fakirlerinin ihtiyaçlarını gidermek, açlarını doyurmak, çıplaklarını giydirmek, onlara korku ve zillet yoluyla değil, lütuf ve merhamet yoluyla yumuşak söz söylemek, komşuluklarında verdikleri ezaları izale etmeye yetecek güç bulunduğu halde, onlara korku ve saygıdan değil, lütuf olarak eziyetlerine tahammül etmek, onların hidayeti ve saadet ehlinden olmaları için dua etmek, dinleri ve dünyaları ile ilgili bütün meselelerinde nasihat etmek, biri onlara eziyet ettiğinde gıyaplarında onları korumak, mallarını, ailelerini, ırzlarını ve bütün hukuk ve maslahatlarını korumak, onlardan zulmün giderilmesinde ve haklarının onlara ulaştırılmasında yardım etmek, düşmanına en üstününden en düşüğüne bütün iyilikleri yapmak, bütün bunlar üstün ahlaktandır.”[20]

---

[18] **Sahih.** Ebu Davud (3052) Beyhaki (9/205) birbirini destekleyen birçok isnadlarla rivayet etmişlerdir. El-Iraki ve es-Sehavi isnadını kuvvetli görmüşlerdir. Bkz.: Mekasidu’l-Hasene (1044) es-Silsiletu’s-Sahiha (445)

[19] Bkz.: Şeyh Abdulaziz b. Baz Fetava (3/1047)

[20] el-Furuk (3/15 fark 119) Bkz.: Fetava’l-Lecneti’d-Daime (2/21,

İmam Şafii rahimehullah şöyle demiştir: “Daru’l-harbe eman (vize) ile giren müslümanın onların mallarına veya canlarına zarar vermeye hakkı yoktur. Çünkü onlar buna eman verdikleri zaman, kendisi de onlara eman vermiş olur. Bu konuda bir ihtilaf bilmiyoruz.”[21]

İmam Nevevi rahimehullah şöyle demiştir: “Müslüman daru’l-harbe (kâfir ülkesine) güvence ile girdiği zaman onlardan bir şey borç alarak veya çalarak daru’l-islama dönerse bu malı iade etmesi gerekir.”[22] İbn Kudame rahimehullah da el-Mugni’de benzerini zikretmiştir.

Kâfirlerin Mallarını Almanın Caiz Olduğu Haller

Kâfir eman ile girmezse veya harbî olan kâfir kendi ülkesinden çıktığında ona galip gelinirse malını almak caiz olur. Ama eğer kendileriyle barış anlaşması bulunan kâfirlerden ise mallarını almak caiz değildir.

Kâfirlerle Dünyevî Muameleler

Kâfirlerle ticari alışverişler gibi mubah olan muamelelerde bulunmak caizdir. Aişe radiyallahu anha şöyle demiştir: “Nebî sallallahu aleyhi ve sellem bir Yahudiden belli bir vadeyle yiyecek satın aldı ve demirden zırhını da rehin olarak verdi.”[23]

Onlarda bulunan dünyevi ilimlerden faydalanmakta bir

43, 62)

[21] El-Umm (4/275)

[22] Ravzatu’t-Talibin (10/291)

[23] **Sahih**. Buhârî (2068, 2386) Muslim (1603)

sakınca yoktur. Nitekim Nebî sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekr radiyallahu anh, müşriklerden Beni Dîl'den bir adamı rehber olarak ücretle tutmuşlardır.[24]

5- Muhaliflerin zahirlerine göre muamele edilir, sırların velisi Allah'tır:

Zahirde bir delil olmaksızın niyetler üzerinden hükmetmek, zanlarla fasık saymak caiz değildir.

Usame b. Zeyd radiyallahu anhuma şöyle demiştir: "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bizi Araplardan düşman bir kavim olan Huraka'ya gönderdi. Sabah onlara baskın yaptık ve hezimete uğrattık. Ben, Ensar'dan biriyle beraber onlardan bir adama yetiştik. Onu yere indirdiğimizde adam:

"La ilahe illallah" dedi. Ensarî olan adamı öldürmekten çekinerek elçekti. Bunun üzerine mızrağımı saplayıp adamı öldürdüm. Döndüğümüzde bu durum Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e ulaşınca buyurdu ki:

"**Ey Usame! La ilahe illallah dedikten sonra onu öldürdün mü? Kıyamet gününde la ilahe illallah sözüyle geldiğinde ne yapacaksın?**" Ben dedim ki:

"Adam silahtan korkusundan sığınmak için bunu söyledi, sözü gerçek değildi." Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"**Onun kalbini yarıp bunu gerçekten mi söylüyor, yoksa**

---

[24] **Sahih**. Buhârî (2263)

silah korkusundan mı söylüyor diye bakmadın mı?" Bu sözü o kadar çok tekrar etti ki, o günden önce müslüman olmamış olmayı temenni eder oldum. Çünkü İslam kendisinden öncekileri silip atar. Bu andan önce müslüman olmamış olmayı, o adamı öldürdükten sonra müslüman olmamı ve islamımın bundan öncekileri silmiş olmasını temenni ettim."[25]

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Harbî bir kâfir kılıcı görünce müslüman olduğunda ister bağlı, ister serbest olsun, onun islamının sahih olduğu hususunda müslümanlar arasında bir ihtilaf yoktur. Onun küfürden tevbesi kabul edilir. O kişinin iç durumu zahirinin aksine dahi olsa böyledir."[26]

İmam Şafii rahimehullah şöyle demiştir: "Kullar ancak zahirde olan söz ve fiillerle mükelleftirler. Sırların (gizli hallerin) doğrusunu ancak Allah bilir."[27]

İbn Hacer el-Askalanî rahimehullah dedi ki: "İmanı izhar etmek öldürülmekten korur. Âlimler dünya hükümlerinin zahire göre olduğu, sırların velisinin Allah olduğu ve kıyamet gününde buna göre hesaba çekeceği hususunda icma etmişlerdir."[28]

Nitekim Buhârî'nin Sahih'inde Enes radiyallahu anh'den Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu sabit olmuştur:

"**Kim namazımızı kılar, kıblemize yönelir, kestiğimizi yerse o müslümandır. Allah'ın zimmeti ve rasulünün zimmeti**

---

[25] **Sahih**. Buhârî (4269) Muslim (288)
[26] Es-Sarimu'l-Meslul (5/31-32)
[27] El-Umm (1/259)
[28] Fethu'l-Bari (12/273)

onun hakkında geçerlidir. Allah'ın zimmetini delmeyin, aşmayın ve Allah'ın ahdini bozmayın."[29]

Hafız İbn Hacer rahimehullah şöyle demiştir: "İnsanların durumları zahirlerine göre yorumlanır. Kim dinin şiarını yani la ilahe illallah sözünü izhar ederse, bunun aksini izhar etmediği sürece onun ehlinin hükümleri ona uygulanır."[30]

O halde hükmün dayanağı zahirdir. Küfür, şirk veya zındıklık izhar ederse meselenin hükmü buna göre değişir.

Mesela bir kimse ayağını mushafın üzerine koyduğu halde "la ilahe illallah" derse onun zahirinin tevhid ve islam olduğu söylenemez! Çünkü onun diğer bir zahiri bu sözü nakzetmektedir.

Allah'tan başkasından manevi yardım talebinde bulunan ve Allah'tan başkasına seslenerek şirk koşan bir kimse "la ilahe illallah" derse, bu kimseye "Senin zahirin İslam üzeredir" denmez. Çünkü diğer bir zahir onu nakzetmektedir. Böyle kimselerin nifakı küfür olan nifaktır. İslam kadısı böyle kimseleri tevbeye çağırır, tevbe etmedikleri takdirde küfür veya şirklerinden dolayı mürtet haddi uygular.

Lakin la ilahe illallah deyip de kendisinden bu sözü bozan bir zıt zahir olmayan kimseler, canı ve malı koruma altında olan müslümanlardır. Allah'ın zimmeti ve rasulünün zimmeti bu kimseler hakkında geçerlidir.

---

[29] **Sahih**. Buhârî (391)
[30] Fethu'l-Bari (1/496)

6- İslam ile gururlanmak ve onunla üstünlük duymak:

Bizler hak üzerinde olduğumuza, kâfirlerin ise batıl üzere olduğuna itikad ediyoruz. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَى هُدًى أَوْ فِي ضَلالٍ مُبِينٍ

"**O halde biz veya siz, ya doğru yol üzerinde veya açık bir sapıklık içindedir**." (Sebe 24)

Kim yüzünü Allah'a teslim etmişse o hak üzeredir, kim de yüz çevirmişse o da bâtıl üzeredir. Şu halde kâfirlere karşı muamelenin esası, öncelikle üzerinde bulunduğumuz hak ile gururlanmamız, iman ile üstünlük duymamızdır. Dünya ve ahirette müslüman ile kâfiri eşit göremeyiz. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ*مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ

"Biz müslümanları o günahkârlar gibi kılar mıyız hiç? Size ne oluyor, nasıl hüküm veriyorsunuz?" (Kalem 35-36)

لا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ الْفَائِزُونَ

“**Ateş halkı ile cennet halkı bir olmaz. Cennet halkı umduklarına kavuşup mutluluk içinde olanların ta kendileridir**.” (Haşr 20)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُوْلَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ

“**Gerçek şu ki, ister kitap ehlinden, ister müşriklerden olsun, inkâr edenler, cehennem ateşindedirler, orada daimidirler. İşte onlar, yaratılmışların en kötüleridir**.” (Beyyine 6)

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الإِسْلامِ دِيناً فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الآخِرَةِ مِنْ الْخَاسِرِينَ

“**Kim İslam’dan başka bir din ararsa, ondan asla kabul edilmeyecektir. Muhakkak ki o ahirette de hüsrana uğrayanlardandır**!” (Âl-i İmran 85)

وَلا تَهِنُوا وَلا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

“**Gevşemeyin ve üzülmeyin; eğer mü’minler iseniz en üstün olan sizsiniz**!” (Al-i İmran 139)

Ebu Hureyre radıyallahu anh’den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ، وَلَا يَهُودِيٌّ، وَلَا نَصْرَانِيٌّ، ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَّا كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ

"**Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) nefsi elinde olan Allah'a yemin olsun ki, şu Yahudi ve Hristiyanlardan, beni işitip de haberdar olan, sonra beraber gönderilmiş olduğum hükümlere inanmadığı halde ölen bir kimse yoktur ki cehennem ashabından olmasın**!"[31]

İbn Abbas radıyallahu anhuma şöyle demiştir: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

مَا مِنْ أَحَدٍ يَسْمَعُ بِي مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَلَا يَهُودِيٌّ وَلَا نَصْرَانِيٌّ وَلَا يُؤْمِنُ بِي إِلَّا دَخَلَ النَّارَ فَجَعَلْتُ أَقُولُ أَيْنَ

---

[31] **Sahih.** Muslim (153) Hemmam b. Munebbih, Sahife (90) Ebu Avane (1/97) Ahmed (2/317, 350) Şerhus Sünne (1/104) İbni Mende İman (88) İbni Mende Tevhid (s.194) Tayalisi (43) Taberi (2/235) Ebu Nuaym Hilye (4/308)

*** Ebu Musa radıyallahu anh'den Buhari ve Muslim'in şartlarına göre sahih isnadla.** Nesai el-İgrab (24) Nesai, Sunenu'l-Kubra (11241) Tayalisi (509) Ahmed (4/396, 398) Said b. Mansur, Sunen (5/341) Said b. Cubeyr'in Ebu Musa radıyallahu anh'den işitmediği şeklinde illetlendirilmiştir. Ancak el-Herevî, Zemmu'l-Kelâm'da (no:1455) hadisin Berid b. Abdillah b. Ebi Burde – Ebu Burde b. Ebi Musa – Ebu Musa radıyallahu anh tarikiyle sabit olduğunu zikretmiştir

تَصْدِيقُهَا فِي كِتَابِ اللَّهِ؟ حَتَّى وَجَدْتُ هَذِهِ الْآيَةَ {وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ} قَالَ: الْأَحْزَابُ الْمِلَلُ كُلُّهَا

"**Bu ümmetten Yahudi ve Hristiyan kim beni işitip de bana iman etmeyecek olursa mutlaka cehenneme girer**." İbn Abbas radıyallahu anhuma dedi ki:

"Ben Allah'ın kitabında bunu doğrulayan nerede demeye başladım. Sonunda şu ayeti buldum:

"**Artık bu gruplardan kim onu tanımaz ve inkâr ederse bilsin ki ona vaad edilen yer ateştir**." (Hud 17) Gruplar (ahzab) ise bütün din mensuplarıdır."[32]

Kadı Iyaz rahimehullah şöyle demiştir: "Bu yüzden müslümanların dininden başka bir dine boyun eğen herkesi veya onlar hakkında duraklayıp tereddüt eden yahut onların yolunu doğru gören herkesi tekfir ederiz."[33]

Yani Budist, Hinduist, Yahudi, Hristiyan, Mecusi gibi İslam'dan başka bir dine mensup herkes tekfir edilir. Bir kimse bu din mensuplarının tekfirinde duraklarsa kafir olur. Çünkü bu hiçbir gizliliği olmayan açık bir hakikattir. Onlar hakkında Allah'ın hükmüyle hükmetmemiş olur. Bundan dolayı Şeyh Muhammed b. Abdilvehhab rahimehullah İslam'ı bozan maddeler arasında:

"Müşrikleri tekfir etmeyen, onların kâfir oluşunda tereddüt

---

[32] **Buhârî'nin şartına göre sahih.** Hâkim (2/372)
[33] Kadı Iyaz eş-Şifa (2/286)

eden veya onların mezhebini doğru gören kimsenin kâfir olacağında icma vardır" der.

Ne dünya hükümlerinde ne de ahiret hükümlerinde müslüman ile kâfir eşit değildir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

لا يقتل مسلم بكافر

"**Bir müslüman kâfire karşılık (kısas olarak) öldürülemez**."[34]

Aynı ülkede yaşamaları sebebiyle müslümanlarıla kâfirlerin eşit haklara sahip oldukları görüşü sapmış bir görüştür.

El-Lecnetu'd-Daime şöyle fetva vermiştir: "Yahudiler, Hristiyanlar ve diğer kâfirlerle müslümanlar arasında vatandan başka fark görmeyen, onların hükümlerini bir tutan kâfirdir."[35]

Bu yüzden münafıklar din üzerine kurulu hükümlerde farklılık gözetilmesine karşı çıkarlar. Müslüman kadının hristiyan erkekle evlenmesini caiz görürler ve derler ki: "Aynı ülkenin vatandaşı oldukları zaman vatandaşlık hükümlerinde eşittiler." Böylece Allah'ın dinine ters düşerek müslüman ile kâfiri eşit sayarlar.

Müslüman erkeğin kitap ehli kadınlarla evlenmesi mubah olup müslüman kadının kitap ehli erkekle evlenmesi haramdır.

---

[34] **Sahih**. Buhârî (84)

[35] Fetva'l-Lecneti'd-Daime (1/782)

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنْ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ

“**Sizden önce kitap verilenlerden iffetli kadınlar… sizin için helâldir**.” (Maide 5)

وَلا تُنكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا

“**Müşrik erkekleri de iman edinceye kadar nikâhlamayın**.” (Bakara 221)

Âiz b. Amr radıyallahu anh’den: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurmuştur:

الإِسْلامُ يَعْلُوْ وَلا يعْلَى عَلَيْهِ

“**İslam üstün gelir, ona üstün gelinmez**.”[36]

Ömer radıyallahu anh’den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

[36] **Hasen.** Halife b. Hayyat Musned (39) Ziyau’l-Makdisi el-Muhtare (8/240) Beyhaki (6/205) Darekutni (3/252) er-Ru’yani (783) Ebu Nuaym Tarihu İsbehan (1/38) İbn Hacer, et-Taglik (2/489)

* **Muaz b. Cebel radıyallahu anh’den şahidi**: Bahşel, Tarihu Vasıt (1/155)

إِنَّ هَذَا الدِينَ يَعْلُو وَلا يعْلَى

“**Muhakkak ki bu din üstün gelir, ona üstün gelinmez**.”[37]

İbn Abbas radıyallahu anhuma şöyle demiştir: “Hristiyan veya Yahudi bir erkeğin nikâhı altında bulunan bir kadın Müslüman olursa, araları ayrılır. İslam üstün gelir, ona üstün gelinmez”[38]

İslam’a giren kâfir kutlanır ve İslam’dan irtidat eden müslüman öldürülür.

7- Kâfirlere benzememek ve onlara muhalefet etmek.

Nitekim kâfirlere benzemek yasaklanmıştır. İbn Ömer radıyallahu anhuma’dan: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

بُعِثْتُ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ بِالسَّيْفِ حَتَّى يُعْبَدَ اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَجُعِلَ رِزْقِي تَحْتَ ظِلِّ رُمْحِي وَجُعِلَ الذِّلَّةُ

---

[37] **Sahih**. Taberani Evsat (6/126) Abdurrahman el-Makdisi, Hadisu İsa b.Meryem ve’t-Tayr ve’d-Dub (el yazma no: 2) İbn Asakir Tarih (4/383) Beyhaki Delailu’n-Nubuvve (6/37) Ebu Nuaym Delail (275)

[38] **Sahih mevkuf**. Tahavî Şerhu Meani’l-Asar (3/257) Ebu Ubeyd el-Emval (327) İbn Zencuye el-Emval (506)

وَالصَّغَارُ عَلَى مَنْ خَالَفَ أَمْرِي وَمَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ

“**Kıyametin önünde, kılıçla gönderildim ki hiçbir şey ortak koşulmadan yalnızca Allah’a ibadet edilsin. Rızkım mızrağımın gölgesi altında kılındı. Emrime muhalefet edenlere zillet ve küçüklük yazıldı. Kim kendini bir kavme benzetirse onlardandır**.”[39]

İbn Teymiyye şöyle demiştir: “Hadisin zahiri onlara benzeyenin küfrünü gerektirse de, bu tehditin en düşük derecesi onlara benzemeyi haram kılmasıdır.”[40]

Es-San’ani bu hadisi şerh ederken şöyle demiştir: “Âlimler dediler ki; görünüşte kâfire benzemek ve onun gibi itikad etmek küfürdür. Eğer onun gibi itikad etmezse bu hususta fakihler arasında ihtilaf vardır. Hadisin zahirinde geldiği üzere “kâfir olur”

---

[39] **Sahih.** Ahmed (2/50, 92) Ebu Davud (4031) İbn Ebi Şeybe (4/212) Taberani Musnedu’ş-Şamiyyin (216) Tahavi Muşkilu’l-Asar (231) Abd b. Humeyd (848). El-Elbani, el-İrva (1269) Ebu Davud ve Ahmed b. Hanbel’in isnadlarında hakkında ihtilaf edilen Abdurrahman b. Sabit b. Sevban bulunmasından dolayı Şuayb el-Arnaut zayıf demiştir. Lakin Ahmed b. Hazlem’in, Hadisu’l-Evzai cüzünde (s.31 no:30) ve Tahavi’nin Muşkilu’l-Asar adlı eserinde (1/238) İbn Ömer radıyallahu anhuma’dan rivayetinde İbn Sabit yerinde el-Evzai vardır. Bu mutabi ile hadis **sahih**tir. Ayrıca hadisin şahitleri de vardır. Bu hadisi muhaddislerin geneli hasen ve sahih olarak değerlendirmişlerdir. Bkz.: Darekutni el-İlel (9/272) Iraki el-Muğni (1/217) İbn Hacer Fethu’l-Bari (10/271) Busayri İthafu’s-Sadetil-Mahera (4/484) Zehebi Siyeru A’lami’n-Nubela (15/509) Suyuti Camiu’s-Sagir (8593) Elbani (Sahihu Ebi Davud, Gayetu’l-Meram, Cilbabu’l-Mer’e)

[40] el-İktiza (1/241)

diyen de, “kâfir olmaz fakat te’dip edilir” diyen de vardır.”[41]

Kâfirlere has olan özelliklerinde, adetlerinde ve ibadetlerinde onlara her türlü benzeyiş haramdır. Adetlerle kastedilen, onları başkalarından ayıran, kendilerinin alameti olan konulardır. Nitekim Nebî sallallahu aleyhi ve sellem sakalını kesip bıyığını uzatmış olan mecusiye karşı çıkmıştır. İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir:

“Dış görünüşlerdeki şekil benzerliği, iç âlemdeki benzerliği de beraberinde getirir.”[42]

Cabir radıyallahu anh’den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

مَنْ تَشَبَّهَ بِغَيْرِنَا فَلَيْسَ مِنَّا وَلَا تُسَلِّمُوا بِتَسْلِيمِ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى فَإِنَّ تَسْلِيمَ الْيَهُودِ بِالْأَكُفِّ وَتَسْلِيمَ النَّصَارَى بِالْإِشَارَةِ

“Kendisini bizden başkalarına benzeten bizden değildir. Yahudi ve Hristiyanların selamıyla selam vermeyin. Zira Yahudilerin selamı avuç içiyle selamlamalarıdır. Hristiyanların selamı ise işarettir.”[43]

---

[41] Subulu’s-Selam (4/338)

[42] İktizau’s-Sirat (1/548)

[43] **Hasen.** Taberani Musnedu’ş-Şamiyyin (1/289 no: 503) Bkz.: Nesai Sunenu’l-Kubra (6/92)

İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'yi feth ettiği zaman şöyle buyurdu:

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ وَرَسُولَهُ حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْخَمْرَ وَثَمَنَهَا وَحَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَثَمَنَهَا وَحَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْخَنَازِيرَ وَأَكْلَهَا وَثَمَنَهَا وقال قُصُّوا الشَّوَارِبَ وَاعْفُوا اللِّحَى وَلَا تَمْشُوا فِي الْأَسْوَاقِ إِلَّا وَعَلَيْكُمُ الْأُزُرُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنَّا مَنْ عَمِلَ بِسُنَّةِ غَيْرِنَا

"**Şüphesiz Allah Azze ve Celle ve rasulü size sarhoş edici içkileri ve onun ücretini haram kılmıştır. Ölü etini ve ücretini size haram kılmıştır. Domuzları, onu yemeyi ve ücretini size haram kılmıştır**." Yine şöyle buyurdu:

"**Bıyıkları kısaltın, sakalı serbest bırakın. Üzerinizde izar olmadıkça çarşılarda yürümeyin. Muhakkak ki bizden başkasının sünnetiyle amel eden bizden değildir.**"[44]

Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma'dan rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

مَنْ مَرَّ بِبِلاَدِ الْأَعَاجِمِ (وفي رواية بَنَى بِأَرْضِ الْمُشْرِكِينَ) فَصَنَعَ نَيْرُوزَهُمْ وَمِهْرَجَانَهُمْ وَتَشَبَّهَ بِهِمْ حَتَّى

[44] **Hasen ligayrihi.** Taberani (11/152) Deylemi (5268) el-Elbani Sahihu'l-Cami (5439)

يَمُوتَ وَهُوَ كَذَلِكَ حُشِرَ مَعَهُمْ يَوْم الْقِيَامَة

"Her kim, acemlerin ülkesinden geçerse (başka bir rivâyette: Müşriklerin diyârında ikâmet ederse), onlarla beraber onların Nevruz ve Mihricân bayramlarını kutlar ve ölünceye kadar bu hâl üzere onlara benzerse, kıyâmet günü onlarla beraber haşrolur."[45]

İbn Ömer radıyallahu anhuma şöyle demiştir:

خَالِفُوا سُنَنَ الْمُشْرِكِينَ

"Müşriklerin âdetlerine muhalefet edin."[46]

8- Kâfirlerin şirk ve küfürlerinden teberrî etmek, onlara yakınlık göstermemek:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَأَذَانٌ مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنْ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ

---

[45] **Sahih mevkuf.** Beyhakî (9/234) Hakîm et-Tirmizi Nevadiru'l-Usul (1/255) Dulabi el-Kuna (3/1048) İbn Kayyım, Ahkamu Ehli'z-Zimme (1/723-724)

[46] **Sahih mevkuf.** İbn Ebi Şeybe (7/119).

“**Ve büyük hacc günü, Allah ve rasulünden insanlara Allah ve rasulünün, müşriklerden kesin olarak uzak olduklarına dair bir ilandır**.” (Tevbe 3)

لا تَجِدُ قَوْماً يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ

“**Allah’a ve ahiret gününe iman eden hiç bir kavmin, Allah’a ve rasulü’ne muhalefet eden kimselere, babaları, oğulları, kardeşleri veya aşiretleri olsa bile sevgi beslediklerini göremezsin**.” (Mucadele 22)

وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ

“**Sizden her kim onları veli edinirse muhakkak o da onlardandır**.” (Maide 51)

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: “Velayet, adavetin (düşmanlığın) zıddıdır. Velayetin aslı sevgi ve yakınlıktır. Adavetin aslı ise nefret etmek ve uzaklaşmaktır.”[47]

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

---

[47] Mecmuu’l-Fetava (11/160)

وَلا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمْ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لا تُنصَرُونَ

“**Bir de zulmedenlere meyletmeyin, yoksa size ateş dokunur. Sizin Allah’tan başka velileriniz yoktur, sonra yardım göremezsiniz**.” (Hud 113)

Münafıklara Karşı Muamele Şekli

Büyük nifak sahibi zındıklar kâfirlerin kısımlarındandır. Hatta daha şerlidirler. Bunlar dünya hükümlerinde zahiren müslümanlarla aynı muameleyi görürler. Lakin ahirette en aşağı tabakada olacaklardır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرْكِ الأَسْفَلِ مِنْ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيراً

"**Muhakkak ki münafıklar ateşin en alt tabakasındadırlar. Sen onlar için asla bir yardımcı bulamazsın**!" (Nisa 145)

Nifak lügatte insanın içinde gizlediği şeyin aksini ortaya koymasıdır. Dindeki anlamı ise; imanı izhar edip içinde küfrü gizlemektir.

Huzeyfe radıyallahu anh'e: "Münafık kimdir?" diye sorulunca: "İslam'ı dile getiren ama onunla amel etmeyen kimsedir" dedi."[48]

Hasen el-Basrî dedi ki: "Nifak iki kısımdır. Biri Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i yalanlamaktır ki bu tür nifak küfürdür. Diğeri de kişinin hata ve günahlarından dolayı içine düştüğü

[48] **Sahih**. Ebu Nuaym, Sıfatu'n-Nifak (126) İbn Ebi Şeybe (15/115) İbn Ebî Hâtim (10508)

durumdur. Böylesi bir kişinin de bağışlanması umulur."[49]

Münafıklar renkten renge girerek aldatırlar. Münafıklara yapılacak muamele diğer kâfirlere yapılacak muamele gibi değildir. Çünkü münafıklar İslam'ı izhar ederler. Yine onlara Allah için kardeş olan müslümanlara yapıldığı gibi de muamele edilmez. Çünkü onlar içlerinde küfrü gizlerler.

El-Evzaî rahimehullah dedi ki:

كَانُوا لَا يُكَفِّرُونَ أَحَداً بِذَنْبٍ وَلَا يَشْهَدُونَ عَلَى أَحَدٍ بِشِرْكٍ وَيَتَخَوَّفُونَ نِفَاقِ الْأَعْمَالِ عَلَى أَنْفُسِهِم وَلاَ يُسَمُّونَ بِهِ أُمَّتَهُمْ فَإِذَا نَزَلَ بِأَحَدِهِمْ شَيْءٌ مِمَّا خَافُوا فِيْهِ النِّفَاقِ كَانَ فِي قَوْلُهُ كَمَنْ صَدَقَ بِالْحَدِيثِ أَنَّهُ مَنْ فَعَلَ كَذاَ فَهُوَ مُنَافِقٍ

"(Ümmetin selefi) kimseyi işlediği günah sebebiyle tekfir etmezler ve kimse için müşrik olduğunu söylemezlerdi. Kendileri için nifak amellerinden korkarlar, ümmetlerini bununla isimlendirmezlerdi. Onlardan biri nifak olduğundan korktukları bir şey işlediğinde sözü, hadisi tasdik eden kimse gibi: "Kim şöyle yaparsa o bir münafıktır" şeklinde idi."[50]

---

[49] **Sahih**. İbn Batta el-İbane (939) Taberî Tehzibu'l-Asar (1953) Ebu Nuaym Sıfatu'n-Nifak (127)

[50] **Sahih**. Taberî Tehzibu'l-Asar (1954)

Münafıklara Muamelenin Kuralları

1- Münafıklara hakkı açıklamak ve hücceti ikame etmek:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ

"**De ki: "Apaçık delil Allah'ındır**." (En'am 149)

İbn Kayyım rahimehullah şöyle demiştir: "Münafıklarla cihad ancak hüccetin tebliği ile olur. Onlar İslam'ın hükmü altındadırlar. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدْ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

"**Ey nebi! Kâfirlerle ve münafıklarla cihad et ve onlara karşı sert ol! Onların barınma yerleri cehennemdir. O, ne kötü bir dönüş yeridir**!" (Tevbe 73)

İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan: "Kâfirlerle kılıçla, münafıklarla ise dilinle cihad et ve bunu yaparken onlara

yumuşak davranma, sert ol demektir.”[51]

İbn Mes’ud radıyallahu anh’den: “Eğer günahkâr bir komşun olursa ve onu değiştirmeye (ıslah etmeye) gücün yetmezse onu asık suratla karşıla”[52]

İbn Mes’ud radıyallahu anh’den: “Bu ayet indiği zaman Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e eliyle cihad etmesi, buna gücü yetmezse onları asık suratla karşılaması emrolundu.”[53]

Hasen el-Basrî ve Katade rahimehumallah dediler ki: “Münafıklarla cihad, onlara had cezalarını uygulamaktır.”[54]

İbn Mes’ud radıyallahu anh’den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

تَقَرَّبُوا إِلَى اللَّهِ بِبُغْضِ أَهْلِ الْمَعَاصِي وَالْقَوْهُمْ بِوُجُوهٍ مُكْفَهِرَّةٍ وَالْتَمِسُوا رِضَا اللَّهِ بِسَخَطِهِمْ وَتَقَرَّبُوا إِلَى اللَّهِ بِالتَّبَاعُدِ مِنْهُمْ قَالُوا يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَمَنْ نُجَالِسُ؟ قَالَ مَنْ تُذَكِّرُكُمُ اللَّهَ رُؤْيَتُهُ وَيَزِيدُ فِي عَمَلِكُمْ مَنْطِقُهُ وَمَنْ يُرَغِّبُكُمْ فِي الْآخِرَةِ

---

[51] **Hasen**. İbn Ebî Hâtim (10301, 10304, 10306) Taberî (11/566) Beyhaki (9/11)

[52] **Sahih.** Hennad es-Seri, Zühd (1251) Vekî Zühd (532) Taberani (9/112) Zehebî Mu’cemu’l-Latif (39)

[53] **Sahih.** Beyhaki, Şuabu’l-İman (7/38) Taberî (11/561) İbn Ebî Hâtim (10300)

[54] Tefsiru İbn Kesir (4/156)

“**Allah’a isyan bayrağı açanlara kalben kızmakla Allah’a yakınlaşmaya çalışın. Onları asık yüzle karşılayın. Onları öfkelendirmekle Allah’ın rızasını arayın. Onlardan uzaklaşmakla Allah’a yakınlaşın**.” Dediler ki:

“Ey Allah’ın nebisi! Kimlerle oturalım?” Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“**Görülmesiyle Allah’ı hatırladığınız, konuşmasıyla amelinizi artıran ve ameliyle sizi ahirete teşvik eden kişilerle**.”[55]

Nifakı kesin olarak bilinenlere ve bunu açıkça ortaya koyanlara sert söz ve sert davranış ile muamele edilir. Nifakını gizleyenlere hüccet ve beyan ile, tevbeye ederek müminlerin arasına girmeye davet edilmesi ile muamele edilir.

Nitekim Allah Azze ve Celle onları tevbeye davet ederek şöyle buyurmuştur:

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ

---

[55] **Hasen ligayrihi.** İbn Şahin et-Tergib (482) Deylemi (2320) İbn Hacer, Garaibu’l-Multekita (el yazma no: 1234)

*** Malik b. Migvel bunu İsa aleyhi's-selâm’ın sözü olarak nakletmiştir**: İbnu’l-Mubarek, ez-Zuhd (355) Ahmed, Zühd (299)

لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا

“**Biz her bir rasulü ancak Allah’ın izniyle itaat edilmesi için gönderdik. Eğer onlar nefislerine zulmettiklerinde sana gelerek Allah’tan bağışlanma dileselerdi, Rasul de onlar için bağışlanma dileseydi yemin olsun ki Allah’ı Tevvab ve Rahim bulacaklardı**.” (Nisa 64)

وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ * خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ * أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

“**Diğer bir kısmı da günahlarını itiraf ettiler. Onlar salih bir ameli bir başka kötüyle karıştırmışlardır. Umulur ki Allah tevbelerini kabul eder. Şüphesiz Allah Ğafûr’dur, Rahîm’dir. Mallarından bir sadaka al ki, bununla kendilerini temizleyip arındırmış olasın. Onlara dua da et. Doğrusu senin duan onlara huzur ve güvendir. Şüphesiz Allah Semî’dir, Alîm’dir. Onlar bilmiyorlar mı ki, gerçekten Allah kullarından tevbeleri kabul edecek ve sadakaları alacak olan O’dur. Şüphesiz Allah, Tevvab’dır, Rahîm’dir**.” (Tevbe 102-104)

İbn İshak dedi ki: “O münafıklar mescide geliyor, müslümanların sözlerini dinliyor ve onların dinleri ile alay ediyorlardı. Bir gün mescidde bazı insanlar toplandılar. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onların aralarında birbirlerine yanaşarak kısık sesle konuştuklarını görünce onların mescidden kovularak çıkarılmalarını emretti. Ebu Eyyub Halid b. Zeyd b. Kuleyb radiyallahu anh, Ömer b. Kays’a doğru kalktı, onu ayaklarından tutup sürükleyerek mescidden çıkardı. Ömer b. Kays, Ganem b. Malik b. en-Neccar oğullarından idi ve cahiliyye onların putlarının bekçisi idi. Ebu Eyyub radiyallahu anh onu çıkarırken Ömer b. Kays şöyle diyordu:

“Ey Ebu Eyyub! Beni Sa’lebe oğullarının hurmalığından mı çıkarıyorsun?” Sonra Ebu Eyyub radiyallahu anh Neccar oğullarından Rafi b. Vedia’ya yöneldi, onu iki yakasından sert bir şekilde yakaladı yüzüne tokat attı ve mescidden çıkardı. Ebu Eyyub radiyallahu anh ona:

“Öf sana! Habis münafık! Seni Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in mescidinden yuvarlayacağım ey münafık” diyordu. Umara b. Hazm radiyallahu anh, uzun sakallı bir adam olan Zeyd b. Amr’a doğru kalktı, onu sakalından yakaladı, onu mescidden çıkarıncaya kadar sert bir şekilde sürükledi. Sonra Umara radiyallahu anh iki elini birleştirip onun göğsüne vurdu, o da yere serildi. Zeyd b. Amr şöyle diyordu:

“Beni parçaladın ey Umara!” O da ona:

“Allah seni uzaklaştırsın ey münafık! Allah’ın sana hazırladığı azap bundan şiddetlidir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in mescidine yaklaşma” dedi. Neccar oğullarından, Bedir savaşına katılmış olan Ebu Muhammed Mes’ud b. Evs kalktı, genç bir delikanlı olan Kays b. Amr b. Sehl’i tutup

mescidden çıkardı. Münafıklar arasında bu kişiden başka genç biri bilinmemektedir. Ebu Said el-Hudri radiyallahu anh'ın kabilesi olan Belhudra b. el-Hazrec'den Abdullah b. el-Haris denilen bir adam kalktı, el-Haris b. Amr denilen, saç örgüsü olan bir adamı, saçlarından yakaladı, sert bir şekilde yerde sürükleyerek mescidden çıkardı. Adam:

"Çok sert davrandın ey İbnu'l-Haris!" deyince o da ona dedi ki:

"Sen buna layıksın ey Allah'ın düşmanı! Allah senin hakkında ayet indirdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in mescidine yaklaşma. Çünkü sen bir pisliksin!" Amr b. Avf oğullarından bir adam, kardeşi olan Zuvey b. el-Haris'e doğru kalktı, onu sert bir şekilde mescidden çıkardı ve dedi ki:

"Öf sana! Şeytan ve onun emri sana galip gelmiş!" İşte bunlar o gün mescidde toplanmış olan münafıklar idi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onların çıkarılmalarını emretti."[56]

Rahmet ve hidayet peygamberi olan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bazen münafıklara karşı şiddet uygulamış, fitneye sebep olan, müslümanlar arasında fesadın yayılmasına ve safların bölünmesine teşvik eden bagilerin ellerini vurdurmuştur.

Münafıklarla cihad, İbn Kayyım'ın da dediği gibi kâfirlerle cihaddan daha zordur. Bu ümmetin seçkinlerinin cihadıdır."[57] Zira bu, münafıklar ve onların durumları hakkında basiret sahibi

---

[56] Siyretu İbn Hişam (1/528, 529)
[57] Zadu'l-Mead (3/5)

olmayı gerektirir.

Avam bu cihada güç yetiremez. Seçkinlerin bu cihadının ecri daha büyüktür. Kâfirlerle silahlı savaştan daha fazla ecir kazandırır. Allah insanların içinde dilediklerini bu tabakada bulundurur. Münafıklar müslümanların arasında onları arkadan vurur, İslam dinini eleştirirler, müslümanların arasında desiseler kurarlar. Bilinen açık kâfirler gibi değillerdir.

İbn Kayyım der ki: "Münafıklarla cihad, kâfirlerle cihaddan daha zordur. Hatta bu cihad ümmetin seçkinleri ve rasullerin varislerinin cihadıdır. Bu cihadı yeryüzünde ayakta tutanlar birtakım fertlerdir; bu konuda iş birliği yapanlar ve dayanışma, yardımlaşma içinde bulunanlar sayı bakımından oldukça az iseler de, bu kimseler, Allah katında kadri en yüce olanlardır."[58]

Ebu Cafer et-Taberi dedi ki: "(Tevbe suresi 73. Ayetine dair) Bu görüşler içinde bana göre en isabetlisi İbn Mes'ud radıyallahu anh'ın, Allah Teâlâ'nın, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e münafıklarla cihad etmeyi emrettiğine dair sözüdür. Bu, müşriklerle cihadı emretmesinin benzeridir.

Eğer birisi: "Nebî sallallahu aleyhi ve sellem ashabı arasında bulunan münafıkları bildiği halde onları nasıl bıraktı?" diyecek olursa, denilir ki: "Muhakkak ki Allah Teâlâ onlardan küfür sözünü ortaya açıkça koyan kimselerle savaşmasını, sonra onun zahire vurduğu şeye göre davranmasını emretti.

Onlardan küfür sözünü söylediklerinden haberdar olunanlar yakalandığı zaman inkâr eder ve bu sözden dönerek:

---

[58] Zadu'l-Mead (3/5)

“Ben Müslümanım” derse diliyle İslam’ı izhar eden herkes hakkında Allah’ın hükmü onun malının ve kanının koruma altında olmasıdır. İtikadında başka bir şey gizlese bile, onların sırları Allah Azze ve Celle’ye bırakılır. Halkın gizlilikleri araştırmasına yol bırakılmamıştır.

Bu yüzden Nebî sallallahu aleyhi ve sellem münafıkları bilmesine ve Allah’ın kendisini onların içlerinde gizledikleri şeylerden ve kalplerindeki itikatlardan haberdar etmesine rağmen, bu kimselerin ashabı arasında bulunmasını onaylamış, onlarla olan cihadda, Allah’a ortak koşan (kâfirlere) harp açması gibi bir cihad yolunu tutmamıştır. Münafıklardan birisi, Allah’ı küfr/inkâr içeren bir sözünden haberdar olunup yakalanınca, inkâr etmiş, diliyle Müslüman olduğunu izhar etmiştir. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem de onu, daha önce söylediği sözden ve içinde gizlediği itikattan değil, ancak kendisinin huzurunda söyleyerek ortaya koyduğu sözle sorumlu tutmuş ve buna göre hüküm vermiştir.

Allah hükümde hiç kimseye insanların içlerinde gizlediğine göre hükmetmeyi mubah kılmamıştır, içte gizlenenin hükmünü yalnız kendisine ayırmıştır.”[59]

2- Küfürlerini aleni olarak ortaya koyduklarında münafıkların küfrünü açıklamak:

Onların yüzlerine: “Sen şöyle söyledin, şunu yazdın, şöyle yaptın” denilir. Din namına onlara güzel davranmak caiz değildir. Münafık küfrü izhar ettiği zaman nasihat; onun küfrünü açıklamakdır. İbrahim aleyhi's-selâm, kâfir olan kavmine şöyle

[59] Taberi Tefsiri (11/567)

demiştir:

لَقَدْ كُنتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلالٍ مُبِينٍ

“**And olsun siz ve babalarınız apaçık bir sapıklık içindesiniz**.” (Enbiya 54)

İbn Ömer radıyallahu anhuma’dan:

قَالَ رَجُلٌ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ فِي مَجْلِسٍ مَا رَأَيْنَا مِثْلَ قُرَّائِنَا هَؤُلَاءِ أَرْغَبَ بُطُونًا وَلَا أَكْذَبَ أَلْسِنَةً وَلَا أَجْبَنَ عِنْدَ اللِّقَاءِ فَقَالَ رَجُلٌ فِي الْمَجْلِسِ كَذَبْتَ وَلَكِنَّكَ مُنَافِقٌ لَأُخْبِرَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَزَلَ الْقُرْآنُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ فَأَنَا رَأَيْتُهُ مُتَعَلِّقًا بِحَقَبِ نَاقَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، تَنْكُبُهُ الْحِجَارَةُ وَهُوَ يَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ {أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ}

“Tebuk savaşı sırasında bir gün meclisin birinde adamın

biri:

“Bizim kurrâlar gibi midelerine düşkün, onlardan daha yalancı ve savaş anında daha korkak kimseler görmüş değiliz” deyince Avf b. Malik radıyallahu anh ona:

“Yalan söylüyorsun, zira sen münafık birisin. Bunu da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e söyleyeceğim” diye çıkıştı. Adam bunu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e aktarınca bu konuda ayet nazil oldu. Daha sonra o adamı ayağı devenin üzengisine asılı biri şekilde yerlerde, taşların üzerinde süründüğünü gördüm. Adam:

“Ey Allah’ın rasulü! Sadece eğlenip oynuyorduk” diye sesleniyor, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ise:

“**Allah ile, ayetleriyle, rasulüyle mi alay ediyordunuz**?” (Tevbe 65) diyordu.”[60]

Bu kıssayla ilgli şu ayetler nazil olmuştur:

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ * لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ نَعْفُ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ نُعَذِّبْ طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ

[60] **Sahih**. Taberî (11/543) İbn Ebî Hâtim (10047) Mukbil b. Hadi, Sahihu’l-Musned Min Esbabi’n-Nuzul (s.78)

كَانُوا مُجْرِمِينَ

“**Onlara sorsan, elbette şöyle diyecekler: “Biz sadece eğlenip şakalaşıyorduk.” De ki: “Allah ile, O’nun ayetleriyle ve rasulü ile mi eğleniyordunuz?” “Özür belirtmeyiniz. Siz iman ettikten sonra küfre girdiniz. Sizden bir grubu affetsek bile, suçlu günahkâr olmaları nedeniyle diğer bir grubu azablandıracağız**.” (Tevbe 65, 66)

Bu ayetlerde görüldüğü gibi aynı fiilde bulunan iki grup kimseden bir grubun affedileceği, diğer grubun ise affedilmeyeceği bildirilmiştir. Çünkü affedilen grup, ayette bahsedilen küfür fiili olan istihzaya yalnız azalarıyla iştirak etmişler, diğer grup ise hem kalpleriyle, hem de azalarıyla iştirak etmişlerdir. Kalpleri bilen Allah, bu fiile kalpleriyle iştirak edenleri affetmeyeceğini bildirmiş, lakin rasulüne bu iki gruptan hangilerinin affedilen gruptan, hangilerinin de affedilmeyen gruptan olduğunu bildirmemiştir.

Nitekim bu kıssada yer alan kimselere Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem irtidat haddi uygulamamış, bilakis her iki gruba da münafıklara nasıl davranılması gerekiyorsa öyle davranmıştır. Hariciyye ve Mürcie fırkaları ise bu esasa muhalefet etmektedirler. Hariciler küfür fiilinde bulunan kimseyi doğrudan mürtet sayarlar, münafık diye bir sınıf onların pratik uygulamalarında yoktur! Yine Mürcie fırkası da nifak fiilinde bulunan kimseleri mü’minlerden saymakla muhalefet etmektedirlar!

Ka’b b. Malik radıyallahu anh’den: “Mahşî b. Humeyyir: “Söylediklerinizden dolayı aleyhimizde Kur’an ayeti inmesi yerine her birinizin yüzer sopa yemesini tercih ederdim” deyince Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ammar b. Yasir radıyallahu anhuma’ya:

أَدْرَكِ الْقَوْمَ فَإِنَّهُمْ قَدِ احْتَرَقُوا فَاسْأَلْهُمْ عَمَّا قَالُوا فَإِنْ هُمْ أَنْكَرُوا وَكَتَمُوا فَقُلْ بَلَى قَدْ قُلْتُمْ كَذَا وَكَذَا

"**Yanlarına gidip bak ve ne söylediklerini sor. Zira yandılar! Şayet söylediklerini inkâr edip gizlemeye çalışırlarsa onlara:**

"Siz şöyle şöyle dediniz" diye söyle" buyurdu. Ammar radıyallahu anh gidip onlara bunu sorunca Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gelip özür dilemeye başladılar. Bunun üzerine Allah Teâlâ bu ayeti indirdi. Allah Teâlâ'nın affettiği kişi de Mahşi b. Humeyyir idi ki sonradan Abdurrahman ismini aldı. Mahşi, Allah Teâlâ'ndan kimsenin bilmediği bir yerde şehit düşmeyi diledi. Yemame savaşında da şehit düştü. Ne öldürüldüğü yer, ne kendisini öldüren bilinebildi, ne de kendisinden geriye bir iz kaldı."[61]

Tarih boyunca âlimler bu şekilde davranmışlar, bir münafık küfrünü ortaya koyduğunda onun hükmünü doğrudan açıklamışlardır. Bunun son asırdaki örneklerinden biri de Allame Ahmed Şakir rahimehullah'ın, İslam'daki miras hükümlerini eleştiren yazılar yazan kızların küfrünü beyan etmesidir.

---

[61] **Hasen**. İbn Ebî Hâtim Tefsir (10402) İbn Hişam Siyer (2/524)

3- Münafıklar küfür ve nifaklarını izhar etmedikleri sürece dünya hükümlerinde müslüman muamelesi görürler:

Yani kanları, malları haramdır, üzerlerine cenaze namazı kılınır, defnedilirler, varis olurlar, kestikleri yenir, Mekke ve Medine'ye girebilirler… Çünkü kanını ve malını koruyan iki şehadet kelimesini söylemiş, İslam'ın zahirini ikrar etmiştir. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in zamanındaki münafıkların yaptıkları gibi bazen müslümanlarla beraber namaz kılarlar.

Münafıklar Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi bu fiilleri kalkan edinirler:

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"**Yeminlerini kalkan edinip Allah'ın yolundan alıkoydular. Gerçekten de onların yaptıkları ne kötüdür**!" (Münafikun 2)

Cabir b. Abdillah radiyallahu anhuma şöyle demiştir:

لَمْ نَكُنْ نُسَمِّي الْمُنَافِقِينَ كُفَّارًا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"Bizler Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem zamanında

münafıkları “Kâfirler” diye isimlendirmezdik.”[62]

İbn Abbas radıyallahu anhuma Bakara suresi 17. Ayeti hakkında şöyle demiştir:

هَذَا مَثَلٌ ضَرَبَهُ اللَّهُ لِلْمُنَافِقِينَ أَنَّهُمْ كَانُوا يَعْتَزُّونَ بِالْإِسْلَامِ فَيُنَاكِحُهُمُ الْمُسْلِمُونَ وَيُوَارِثُونَهُمْ وَيُقَاسِمُونَهُمُ الْفَيْءَ، فَلَمَّا مَاتُوا سَلَبَهُمُ اللَّهُ ذَلِكَ الْعِزَّ كَمَا سَلَبَ صَاحِبَ النَّارِ ضَوْءُهُ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ، يَقُومُ فِي عَذَابٍ

“Allah burada münafıkları misal vermiştir. Onlar İslam ile izzet bulurlar, Müslümanları nikâhlarlar, onlara varis olurlar, ganimetten pay alırlar. Öldükleri zaman ise Allah onlardan bu izzeti alır, tıpkı ışık sahibinden ışığın alınması gibi karanlıkta, yani azapta bırakır. Onlar (münafıklar) hidayeti göremez, söyleyemez ve anlamazlar. Onlar belalar getiren ve şimşekler çakan yağmura tutulmuş gibidir.”[63]

İmam Şafii rahimehullah küfürlerinin şiddetine rağmen münafıkların mürtedler hükmüne girmediğini açıklamıştır. Bilakis onlara dünyada Müslümanların hükümleri uygulanır. Bu konuda Kur’an ve sünnetten deliller getirerek şöyle demiştir:

---

[62] **Muslim'in şartına göre sahih**. Ebû Ya'lâ (4/88)

[63] **Hasen.** Taberi Tefsir (1/337, 348, 369) İbn Ebî Hâtim Tefsir (158, 167, 172)

“Şafii rahimehullah dedi ki: “Allah Teâlâ, Nebisi sallallahu aleyhi ve sellem’e şöyle buyurmuştur: “**Münafıklar sana gelince, "şâhitlik ederiz ki sen, Allah'ın Rasûlüsün" derler. Allah da senin kendi Rasûlü olduğunu elbette bilmektedir. Ve şuna da şâhidlik etmektedir ki, münafıklar muhakkak yalancıdırlar. Onlar, yeminlerini bir kalkan edinmişler ve Allah'ın yolundan başkalarını da çevirmişlerdir. Onların yapmış oldukları bu şey ne kötüdür. Bu, onların önce îman, sonra da küfretmiş olmaları dolayısıyladır. Bu yüzden de kalplerinin üzeri mühürlenmiştir; artık hiçbir şey anlamazlar.**” (el-Munafikun 1-3)

Şafii dedi ki: “İmanı izhar edinceye kadar müşrik olarak devam eden kimselerin imanı izhar etmesi ile imanı izhar ettikten sonra şirk koşan, bundan sonra yine imanı izhar eden kimselerin imanı izhar etmelerinin kanlarının dökülmesine mani olduğu açıklanmıştır. Bu iki halden hangisi olursa olsun, küfrünü ister gizlesin, ister açığa çıkarsın, imanı izhar eden kimse için bu durum kanının dökülmesine manidir. Çünkü münafıkların bayramlarını ve kiliselere gitmeyi izhar etmek gibi izhar edebilecek bir dinleri yoktur. Onlarda ancak inkâr ve iptal etme vardır.

Böylece Allah Azze ve Celle’nin kitabında, sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in sünnetinde Allah Azze ve Celle münafıkların yeminlerini kalkan edindiklerini – yani Allahu a’lem – öldürülmeye karşı kalkan edindiklerini haber veriyor. Sonra onların yeminlerini kalkan edinme açısını da haber veriyor: “**Bu onların iman ettikten sonra küfretmeleri sebebiyledir.**”

Onların iman ettiklerini, imandan sonra küfre girerek kâfir olduklarını haber veriyor. Onlara bu sorulduğu zaman inkâr ederler ve imanı izhar eder, imanı kabul eder ve tevbe etmiş gibi

görünürler. Kendileriyle Allah arasında kalan küfür üzere devam ederler. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

"**Söylemedik diye Allah'a yemin ediyorlar. Hâlbuki and olsun o küfür sözünü söylemişlerdir. Ve Müslümanlıklarından sonra kâfir olmuşlardır**." (Tevbe 74)

Onların küfürleri, inkârları ve iç hallerindeki yalancılıkları haber verilmekte, birçok ayette küfürleri zikredilmekte, iman üzere olmadıkları halde iman izhar ettikleri için nifak ile isimlendirilmektedirler. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

"**Gerçekten münafıklar, cehennemin en alt tabakasındadırlar. Onlara bir yardımcı da bulamazsın**." (Nisa 145)

Allah Azze ve Celle münafıkların kâfir olduklarını haber vermiş, ilmi ile kendisinin dışında kimsenin bilemeyeceği durumlardan dolayı onların imanlarını yalanlayanlar olarak ateşin en alt tabakasında olmalarına hükmetmiştir. Allah Azze ve Celle onların yeminlerinde yalancı oldukları halde dünyada kendilerini iman etmiş olarak gösterdiklerinden dolayı, yalancı olsalar da, küfürlerini gizleyip iman ettiklerini izhar etmelerinin; kendilerini öldürülmekten koruyan bir kalkan olduklarına hükmetmiştir.

Allah Azze ve Celle, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in dili üzerinden kitabında indirdiğinin aynısını açıklamış, iman ettiğini söylemenin öldürülmekten koruyan bir kalkan olduğunu bildirmiştir. Kendisi hakkında küfrüne şahitlik edildikten sonra kişi ya küfürden sonra imanı ikrar eder ya da etmez. Eğer imanı izhar ederse, iman ettiğini söylerse, bu öldürülmesine engel olur.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Allah Teâlâ'nın küfürden sonra iman ettiğini söyleyen kimselerin kanlarını dökülmesini yasakladığını, onların varis olma, nikâhlanma ve Müslümanların daha başka hükümlerinde Müslümanlarla aynı hükmünde olduklarını açıklamıştır.

Allah Azze ve Celle'nin münafıklar hakkındaki hükmü sonra Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in hükmü açık olduğuna göre hiç kimsenin içindekine aykırı bir şey izhar eden kimseye başka türlü hükmetmeye hakkı yoktur. Allah Azze ve Celle kullarına ancak izhar ettiklerine göre hükmetme yetkisi vermiştir. Çünkü onlardan birisinin yalnızca Allah Azze ve Celle tarafından bilinen gizli hali olabilir. Allah adına akleden kimsenin bütün zanları batıl hükümler kılması, hiç kimseye zan ile hükmetmemesi gerekir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetlerinin ihtilafsız olarak delalet ettiği şey de budur."

İmam Şafii başka bir yerde şöyle der: "Allah Azze ve Celle kitabının birçok ayetlerinde münafıkların imanı izhar edip şirki gizlediklerini, onların cezasının cehennemin en alt tabakası olduğunu haber veriyor ve şöyle buyuruyor:

"**Gerçekten münafıklar, cehennemin en alt tabakasındadırlar. Onlara bir yardımcı da bulamazsın**." (Nisa 145)

Bil ki onların ahiretteki hükmü, Allah'ın onların sırlarına dair ilmi sebebiyle cehennemlik olmalarıdır. Eğer iman etmiş gibi görünerek bunu kalkan edinirlerse onlara dünyada öyle hükmedilir. Allah Teâlâ onlardan başka bir grup hakkında şöyle buyurmuştur:

"**Münafıklar ve kalplerinde bir hastalık bulunanlar,**

“Allah ve Rasûlü bize boş vaadden başka bir şeyde bulunmadı” diyorlardı.” (el-Ahzab 12)

Bu münafıklar ve onlarla beraber bulunan başka bir topluluğun durumunun aktarılmasıdır. Münferid olarak münafıkların küfrü aktarılmakla beraber, bedevilerde olduğu gibi kalplerine iman yerleşmemiş olan kimselerin durumları da aktarılmaktadır.

Şirklerinden dolayı Allah Azze ve Celle’nin, dışlarına aykırı olan iç durumlarını bildiği kimselerin, dışta gösterdikleri iman sebebiyle herkesin dünyada kanı koruma altındadır. Çünkü Allah gizli hallere hükmetmeyi kendisinden başkasına bırakmamıştır.

Nitekim Nebisi sallallahu aleyhi ve sellem’i zahire (dış yüze) göre hükmetmekle görevlendirmiş, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem onlarla muaşerette bulunmuş, onlardan hiçbirini öldürmemiş, hapsetmemiş, cezalandırmamış, savaşa katıldığı zaman İslam’daki ganimet payını engellememiş, müminlerle nikâhlanmasına, varis olmalarına, ölüleri üzerine cenaze namazı kılınmasına mani olmamış, bütün bunlarda o münafıklara İslam hükmü uygulanmıştır.”[64]

Münafıklara aynı diğer Müslümanlara uygulandığı gibi bahsi geçen İslâm hükümlerinin uygulanması problemli gelmiştir. Allah Teâlâ, nebisi sallallahu aleyhi ve sellem’i münafıkların başı Abdullah b. Ubeyy b. Selul’e cenaze namazı kılmasından sonra onların cenaze namazlarını kılmaktan yasaklamış, şöyle buyurmuştur:

---

[64] El-Umm 6/157-166)

“**Münafıklardan ölen bir kimsenin namazını sakın kılma ve kabri başında da durma. Zira onlar Allah ı ve Rasûlünü inkâr etmişler ve fâsık olarak ölmüşlerdir**.” (Tevbe 84)

Ömer b. el-Hattab radıyallahu anh şöyle demiştir: “Abdullah b. Ubeyy b. Selul ölünce Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem cenaze namazını kılmak için çağırıldı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kalkınca ileri atıldım ve:

“Ey Allah’ın rasulü! İbn Ubey üzerine cenaze namazı mı kılacaksın? O şu gün şöyle şöyle demişti” dedim ve onun sözlerini saydım. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem tebessüm etti ve:

“**Geri çekil ey Ömer**!” buyurdu. Ben ısrar edince dedi ki:

“**Ben muhayyer bırakıldım ve bunu tercih ettim. Şayet yetmişten fazla bağışlanma dilemekle bağışlanacağını bilsem elbet bunu yapardım**.” Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onun namazını kıldırdı. Sonra döndü, çok geçmemişti ki Tevbe suresinden şu iki ayet nazil oldu:

“**Münafıklardan ölen bir kimsenin namazını sakın kılma ve kabri başında da durma. Zira onlar Allah ı ve Rasûlünü inkâr etmişler ve fâsık olarak ölmüşlerdir**.” (Tevbe 84) Ben o gün Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e karşı cüretkârlığıma şaşırmıştım. Allah ve rasulü daha iyi bilir.”[65]

Şafii rahimehullah ayetin tefsirinde bu probleme şöyle

---

[65] **Sahih**. Buhârî (1300) İbn Ömer radıyallahu anhuma’dan diğer bir lafızla: Buhârî (1210) Muslim (2400)

cevap vermiştir: “Münafıklar için cenaze namazı kılmamasının emredilmesine gelince, Şüphesiz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in kıldığı cenaze namazı, başkasının kıldığı cenaze namazından farklıdır. Münafıklar üzerine cenaze namazı kılmayı terk etmesinin emredilmesinin, bağışlanacak kimseden başkasına cenaze namazı kılınmayacağına hükmedilme-sinden dolayı olduğunu umarım.

Şirk üzere devam eden bağışlanmaz. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de bağışlanmayacak bir kimseye cenaze namazı kılmaktan yasaklanmıştır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Müslümanların onlara (münafıklara) cenaze namazı kılmalarını engellemedi ve (bu ayetin nüzulünden) sonrasında da münafıklardan kimseyi öldürmedi.”[66]

İmam Şafii bu probleme cevabı genişleterek el-Umm’de şöyle demiştir: “Eğer birisi şöyle derse: “Allah Azze ve Celle:

“**Münafıklardan ölen bir kimsenin namazını sakın kılma**” (Tevbe 84) buyuruyor. Eğer Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in namazı diğer Müslümanların namazından farklı ise biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den başkasının kimseye cenaze namazı kılmayacağını umarız. Nitekim Allah münafıkların cehennemin en alt tabasında olacağına hükmetmiştir. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

“**Onlar için bağışlanma dilesen de, dilemesen de birdir. Onlar için yetmiş defa bağışlanma dilesen dahi Allah onları bağışlamaz**.” (Tevbe 80)

---

[66] Şafii, Ahkâmu’l-Kur’an (1/297)

Eğer birisi şöyle derse: “Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in münafıklar için kılmaktan yasaklandığı cenaze namazı ile diğer Müslümanların namazı arasındaki farkın delili nedir?

Şüphesiz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Allah’ın yasaklaması sebebiyle buna son verdi. Allah Azze ve Celle ve rasulü sallallahu aleyhi ve sellem (Müslümanları) bundan ve onların miraslarından yasaklamadı…

Şafii rahimehullah dedi ki: “Hidayet imamları olan Ebu Bekr, Ömer ve Osman radıyallahu anhum onlardan bazılarını biliyorlardı ve onlardan hiçbiri onlardan birini öldürmediler, onlar İslâm’ı izhar ettikleri için zahirde onlara islam hükmü uygulamaktan engellemediler.

Ömer radıyallahu anh bir kimse öldüğü zaman Huzeyfe b. el-Yeman radıyallahu anh’e gelir, eğer oturmasını işaret ederse otururdu. Bu işaretten ölen kimsenin münafık olduğunu anlardı. Müslümanların onun üzerine namaz kılmalarına ise engel olmazdı. Sadece Ömer radıyallahu anh namazı kılmadan otururdu. Çünkü cenaze namazını kılmadan oturmak, eğer başkaları onun cenaze namazını kılıyorlarsa, münafık olmayan kimsenin cenazesi için de mubahtır…”[67]

Hafız İbn Hacer rahimehullah münafıklar üzerine cenaze namazından yasaklanmasının onlardan belirli kimseler hakkında olduğunu zikrederek şöyle demiştir:

“Ayetin zahiri bütün münafıklar hakkında nazil olduğudur. Lakin bunun onlardan belirli kimseler için nazil olduğu varid

---

[67] El-Umm (1/259-260)

olmuştur. El-Vakıdî diyor ki; bize Ma'mer, Zuhrî'den haber vererek dedi ki: Huzeyfe radıyallahu anh şöyle dedi: "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

"**Ben sana bir sır vereceğim, onu hiç kimseye anlatma. Ben münafıklardan belli sayıdaki falan ve filan kimselere cenaze namazı kılmaktan yasaklandım**."[68]

Böylece açıkça ortadadır ki, Müslüman olduğunu izhar eden herkese, bazılarından nifak alametleri ortaya çıksa dahi İslâm hükümlerinin uygulanması esastır. Onlara cenaze namazı kılmaktan yasaklanması Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e özel bir yasaktır. Bunun delili Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Müslümanları onlara cenaze namazı kılmaktan yasaklamamasıdır. Sahabeler de münafıklara cenaze namazı kılmaya devam etmişlerdir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem İbn Ubeyy üzerine namaz kılmak istediğinde Ömer radıyallahu anh O'na bunu söylemiştir.

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Nebî sallallahu aleyhi ve sellem münafıklara, ne nikâhlarında, ne mirasta ne de buna benzer başka bir hususta küfrünü izhar eden kâfirlerin hükmünü vermemiştir. Bilakis Abdullah b. Ubey b. Selul öldüğünde, o nifakta insanların en meşhuru olmasına rağmen müminlerin hayırlılarından olan oğlu Abdullah ona varis olmuştur. Aynı şekilde diğer münafıklar da öldüklerinde müminler onlara varis olmuşlardır… İç yüzünde münafık olduğu bilinen kimse ahirette cehennemin en alt tabakasında olacaktır. Bununla beraber onlar varis olurlar ve onlara varis olunur. Yine had cezaları gibi diğer hukuk meselelerinde de diğer müslümanlar

---

[68] Fethu'l-Bari (8/337-338)

gibi muamele görürler."[69]

Münafıklar bazı oturumlarında, toplantılarında birçok nifak belirtileri gösterseler de, küfürlerini açıkça ortaya koymadıkları sürece onlara İslam'ın zahirdeki hükümleri uygulanır. Kestiği yenir, kızını nikâhlar (velisi olur), Mekke ve Medine'ye girebilir, kanı ve malı haramdır, öldüğünde yıkanır, kefenlenir, cenaze namazı kılınır ve müslümanların mezarlığına defnedilir, varis olur ve ona varis olunur. Bütün bunlar dünya ahkâmıdır.

Ubeydullah b. Adiy b. el-Hıyar radıyallahu anh'den: "Ensardan biri kendisine (şöyle bir olay) anlattı: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem otururken bir kişi yanına geldi ve münafıklardan birini öldürmek için gizlice izin istedi. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem sesini yükselterek şöyle dedi:

"**Allah'tan başka ilâh olmadığına şehadet etmiyor mu?**" Adam:

"Evet, ey Allah'ın Rasûlü! Ancak bu şehâdet değil."

"**Muhammed'in Allah Rasûlü olduğuna şehadet etmiyor mu?**" diye sordu. Adam:

"Evet, ey Allah'ın Rasûlü! Ancak bu (hakikî) şehâdet değil" dedi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Namaz kılmıyor mu?**" dedi. Adam:

"Evet, ey Allah'ın Rasûlü! Ancak bu namaz değil" deyince

---

[69] Mecmuu'l-Fetava (7/210)

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**İşte bu kişilere dokunmayı Allah bana yasakladı**."[70]

Evs radıyallahu anh'den: "Sakîf heyetiyle birlikte Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldim. Bir çadırda oturuyorduk. Bir müddet sonra ben ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem dışındaki herkes kalkıp gitti. Bir adam Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına girdi ve gizlice bir şeyler söyledi. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Git ve onu öldür!**" dedi. Adam dönüp giderken yanına çağırdı ve:

"**O kişi 'Allah'tan başka ilâh olmadığına şehadet etmiyor mu?**" diye sordu. Adam:

"Evet, şehadet ediyor, ama korunmak için söylüyor" dedi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Onu bırakın (öldürmeyin)! İnsanlarla Lâ ilahe illallah' deyinceye kadar mücâdele etmekle emrolundum. Bunu kabul ederlerse işte o zaman (hukukî ceza dışında) canlarının ve mallarının dokunulmazlığı vardır**."

Muhammed b. Cafer dedi ki: "Şû'be'ye sordum: "Hadiste; "**O kişi 'Allah'tan başka ilâh olmadığına ve benim Allah Rasûlü olduğuma şehadet etmiyor mu**?" şeklinde (risâlet cümlesi) geçmiyor mu?" O da:

---

[70] **Sahih**. Ahmed (5/432, 433) Malik (1/171) Şafii (1/13)

“Olduğunu zannediyorum, (ancak) tam bilemiyorum” dedi.[71]

Nitekim Cabir b. Abdillah radıyallahu anhuma hadisinde o şöyle demiştir: “Biz bir savaştaydık… Muhacirlerden birisi Ensar’dan birine bir tekme vurdu. Ensar’lı:

“Ey Ensar” dedi. Muhacirlerden olan da:

“Ey Muhacirler!” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bunu işitince:

“**Nedir bu cahiliyye davası?**” buyurdu. Dediler ki:

“Ey Allah’ın rasulü! Muhacirlerden birisi Ensar’dan birine tekme vurdu.” Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“**Bu kokuşmuş davayı bırakın**” buyurdu. Abdullah b. Ubey bunu işitince:

“Demek bunu mu yaptı? Vallahi Medine’ye dönünce aziz olan zelil olanı oradan çıkaracaktır” dedi. Bu Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’e ulaşınca Ömer radıyallahu anh kalktı ve:

“Ey Allah’ın rasulü! Beni bırak da şu münafığın boynunu vurayım” dedi. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

“**Onu bırak. İnsanlar “Muhammed ashabını öldürüyor”**

---

[71] **Sahih**. Ahmed (4/8, 9) Nesai (7/80) Darimi (2/218)

demesinler.”[72]

Buradan şu sonuçlar çıkmaktadır:

1- İtikadî nifaka sahip olan münafık hakikatte kâfir sayılır.

2- Dünya hükümlerinde böylelerine kâfir muamelesi yapılmaz. Bilakis Müslüman muamelesi yapılır. Çünkü Müslümanlığını ilan etmesiyle kanı ve malı koruma altındadır. Bu, (Müslümanlığını ilan etmesi) Allah Teâlâ’nın kitabında:

“**Yeminlerini bir kalkan edinirler**” (Mucadile 16) ayetinde zikrettiği kalkandır.

Münafıklardan kâfir olduklarını ve İslam’dan irtidat ettiklerini gösteren bir şey zahir olur da, mümin olduklarına dair ağır yeminler ederlerse, böylece mürtet hükmü uygulanmasından korunurlar.

İmam Şafii rahimehullah dedi ki: “Yeminlerini bir kalkan edinirler” yani Allahu a’lem, öldürülmeye karşı kalkan edinirler. Böylece öldürülmekten alıkonulurlar. Dünyada onlara izhar ettikleri gibi iman hükümleri uygulanmaya devam eder ve onlara cehennemin en alt tabakası vardır. Çünkü Allah onların sırlarının (iç hallerinin) dışlarında imanı göstermelerinin aksine olduğunu bilmektedir.”[73]

3- Müslümanlığını izhar eden, namaz kılan, oruç tutan ve hac yapan kimselerin, Allah’ın şeriatini uygulamaya itiraz

---

[72] **Sahih**. Buhârî (4622) Muslim (2584)
[73] Şafii, Ahkâmu’l-Kur’ân (1/299-300)

etmeleri gerekçesiyle kanlarını ve mallarını helal sayanlar cahillik etmektedirler. Hâlbuki onlar Müslümanlıklarını izhar edip küfür ithamına karşı bununla korunma kalkanı edinmeleri bakımından münafıkların yolunu tutan kimselerdir.

Müslüman olduğunu izhar edip de münafıkların yolunu tutan kimselerin kanlarını ve mallarını helal sayanların, İslam ülkelerinde hâkim olmadıkları halde bunu yapmaları şaşırtıcıdır. Bilakis onlar ehlu hal ve akd (çözüm ve karar mercileri) değil, fert ve cemaatlerden ibarettirler. Bununla birlikte hükmün aslı konusunda; İslâm'ı izhar ettiği halde küfürlerine delalet eden karineler bulunan kimselere dünya hükümlerinde Müslüman muamelesi yapan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e muhalefet etmektedirler.

Onlar bu şekilde muhalefet ettikleri gibi, öldürülmesi meşru olmayan kimselerin ölümünü infazı üstlenmek bakımından da ümmetin eski ve yeni âlimlerinin cumhuruna da muhalefet halindedirler. Böylece İslam ümmetine karşı Allah'ın bildiği birçok zararlar ortaya çıkarmışlardır.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Allah'tan vahiy alıyor ve zamanında Müslümanların veliyyu'l-emri (idarecisi) olmasına rağmen münafıkları öldürmüyordu, onların öldürülmesine de izin vermiyordu. Peki ya O'ndan başkaları bahsedilenlere benzeyen münafıkları öldürmeyi nasıl helal sayabilir?

Üzerinde nifak alametleri ortaya çıkan kişinin nifakı itikadi bir nifak da olmayabilir. Bilakis bu kendisinden cahillik veya te'vil sebebiyle sadır olmuş olabilir. Kendisine hüccet ikame edildiği zaman bundan rücu da edebilir.

4- Münafıklar küfrü açıkça ortaya koydukları ve bunun açık delillerle sabit olması halinde onlara kâfirlere yapılan muamele yapılır ve irtidat haddi uygulanır:

İslam devletinde kadı, küfrünü izhar eden münafıklara işledikleri küfre dair hüccet ikame eder, tevbeye çağırır. Tevbe etmediği takdirde irtidat cezası olarak ölümüne hükmeder.

Abbasilerin salih halifelerinden el-Mehdî rahimehullah, dinin maslahatına en çok özen gösterenlerdendi. Bu yüzden zındıkları araştırmak üzere özel bir bakanlık kurmuştu. Zira mecusiler İslam dinine girmiş gibi görünerek birçok fitneler çıkarıyorlar, dini lekelemek için uydurma hadisler yayıyorlardı.

Zındıklar; büyük nifakla münafık olanlardır. İslam'ı izhar ederler ve kalplerinde küfrü gizlerler.

İbn Kudame rahimehullah şöyle der: "Zındık; İslam'ı izhar edip küfrünü gizleyen münafık demektir. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in asrında münafık diye isimlendirilenler, bu günümüzde zındık diye isimlendirilmektedir."[74]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de zındık kelimesini, tıpkı İbn Kudame'nin açıkladığı manada kullanmıştır:

Râfi' b. Hadîc radiyallahu anh'deni: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim:

---

[74] El-Mugni (9/159)

"**Ümmetimde, Yahudi ve Hristiyanların inkâr ettikleri gibi Allah'ı ve Kur'ân'ı farkında olmadan inkâr edecek bir topluluk olacaktır**." Dedim ki:

"Allah beni sana feda kılsın, bu nasıl olacak ey Allah'ın rasulü?" şöyle buyurdu:

"**Kaderin bir kısmını kabul, bir kısmını inkâr edecekler**" Ben: "Ne diyecekler ey Allah'ın rasulü?" Şöyle buyurdu:

"**Hayr Allah'tan, şer ise Iblis'tendir diyorlar. Bu düşünceyle Allah'ın kitabını okurlar. Böylece iman ettikten ve bilgisine ulaştıktan sonra Kur'ân'ı inkâr ederler. Ümmetim bunlardan nice düşmanlık, kin ve tartışmalar görecektir. Onlar, bu ümmetin zındıklarıdırlar. Onların zamanında yönetici zulmeder. Keşke mesele zulüm, taşkınlık ve kayırmacılıkla kalsaydı. Ayrıca Allah onların üzerine bir veba gönderecek ve genelini yok edecektir. Ardından suretleri hayvan suretine dönüştürülecek ve yerin dibine geçirileceklerdir. Bundan pek az kimse kurtulacaktır. O gün mü'minin sevinci az, üzüntüsü büyük olacaktır. Sonra Allah, onların genelini maymunlara ve domuzlara dönüştürecektir. Bundan sonra yakın bir zamanda Deccal çıkar**…"[75]

---

[75] **Hasen.** İbn Batta el-İbane (1517) el-Lalekai (1100) Haris (735) Begavi Mucem (1022) Taberani (4/245) Hatib el-Muttefak (306) Acurri eş-Şeria (389) Beyhaki Kader (201) Ebu Ahmed Hâkim Fevaid (7) Ukayli Duafa (3/358) Deylemi (8271) Bunu Amr b. Şuayb'dan üç kişi rivayet etmiştir: Atiyye b.Atiyye – Ata b. Ebi Rabah – Amr b. Şuayb yoluyla, Abdullah b. Lehia – Amr b. Şuayb yoluyla ve İbrahim b. İsmail b. Ebi Habibe – Amr b. Şuayb yoluyla. Atiyye b. Atiyye meçhuldür. İbn

İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

سَيَكُونُ فِي أُمَّتِي مَسْخٌ وَذَلِكَ فِي الْقَدَرِيَّةِ وَالزَّنْدَقِيَّةِ

"**Ümmetimde suret değiştirilmesi olacaktır. Bu da Kaderiyye ve zındıklarda olacaktır**."[76]

Ahmed b. Gassan şöyle demiştir:

قُلْتُ لِحَمْدَوَيْهِ بِأَيِّ شَيْءٍ تَعْرِفُ الزَّنَادِقَةَ؟ قَالَ الزَّنَادِقَةُ ضُرُوبٌ وَلَكِنْ مَنْ رَأَيْتَهُ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ لَا يَرَى وَأَنَّ الْقُرْآنَ مَخْلُوقٌ فَهُوَ زِنْدِيقٌ

"el-Hamduye'ye dedim ki: "Zındıkları hangi şeyle tarif edersin?" dedim. Dedi ki:

"Zındıkların türleri vardır. Lakin "Allah'ın (ahirette) görülmeyeceğini ve Kur'ân'ın mahlûk olduğunu söyleyen kimseyi

---

Ebi Habibe zayıftır. İbnu'l-Mukri, İbn Lehia'dan kitapları yanmadan önce işittiği için bu tarik hasendir. Diğer tariklerle isnadı kuvvetlenmektedir. Allah en iyi bilendir.

[76] **Sahih.** İbn Batta el-İbane (1518) Firyabi el-Kader (217) Ahmed (2/127) Ebu Davud (4613) Tirmizi (2152) Hakim (1/84) el-Lalekai (1135)

görürsen o bir zındıktır."[77]

Zındığın had cezası hakkında İmam Malik rahimehullah şöyle demiştir:

"Zındıklığı sabir olduğu zaman, tevbe ettiğini söylese dahi öldürülür. Çünkü ona şöyle denilir: "Ne ekledin? Sen önceden de la ilahe illallah diyordun fakat senin zındıklığından haberdar olduk. Öldürüleceksin ve durumun Allah'a bırakılacak."

"Fikir hürriyeti" ve "insan hakları" adı altında münafıkları öven, onların sözlerini onaylayan, onların görüşlerini destekleyen hatta onların fesat ve zındıklıklarını yaymalarına imkân sağlayanların durumu da böyledir. Şüphesiz bu İslam'a karşı büyük bir emperyalizmdir. Fikir hürriyeti sözünü makale, şiir veya hikâyelerle dine saldıran zındık ve münafıklar hakkında kullanmaktadırlar!

5- Münafıkların nifak icrası için toplandıkları yerlerin (Dernekler, Dergâhlar, Cem Evleri, Yayınevleri vb.) yıkılması

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِداً ضِرَاراً وَكُفْراً وَتَفْرِيقاً بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَاداً لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ

[77] İbn Batta, el-İbane (6/42 no:234)

وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلاَّ الْحُسْنَى وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ * لا تَقُمْ فِيهِ أَبَداً

"**Zarar vermek, inkâr etmek, mü'minler arasına ayrılık sokmak ve daha önce Allah'a ve rasulüne karşı savaşanı gözlemek için mescid edinenler ve: "Biz iyilikten başka bir şey istemedik" diye yemin edenler, Allah onların şüphesiz yalancı olduklarına şahitlik etmektedir. Sen bunun içinde hiç bir zaman durma.**" (Tevbe 107-108)

Allah Azze ve Celle, münafıkların şu sebeplerden ötürü mescid edindiklerini bildirmektedir:

1- Mü'minlere zarar vermek

2- Küfrü yaymak.

3- Mü'minlerin arasını ayırıp insanları gruplara bölmek.

4- Allah ve rasulüne karşı harp edenler için hazırlık amacıyla gözetlemek.

Günümüzdeki dırar mescidi örnekleri; bid'at ehlinin dernekleri, sufilerin dergâhları, rafizilerin cem evleri, din düşmanı gazete, dergi ve kitapların yayınlandığı yayınevleri, konferans salonları, tiyatro ve opera binaları, kültür sanat merkezi adı altındaki binalar, hülasa dine ve sahih akideye saldıran zındıkların faaliyette bulundukları her türlü binalar…

6- Onları savunmamak ve onlar adına mücadele edene sövmenin caiz olması

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا * وَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا * وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا * يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا * هَاأَنْتُمْ هَؤُلَاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَادِلُ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا

“**Muhakkak ki biz sana kitabı hak ile indirdik ki insanlar arasında Allah’ın sana gösterdiği şekilde hükmedesin. Hainlerin savunucusu olma! Allah’tan bağışlanma dile. Muhakkak ki Allah Ğafur ve Rahim olandır. Nefislerine hainlik eden kimselerden yana mücadele etme. Muhakkak ki Allah çok hain olan günahkâr olan kimseyi sevmez. İnsanlardan gizlenirler de Allah’tan gizlenmezler. Hâlbuki geceleyin O’nun razı olmayacağı şeyleri kurarlarken O onlarla beraberdi. Şüphesiz Allah onların yaptıklarını**

kuşatmakta olandır. İşte siz öyle kimselersiniz ki dünya hayatında onlardan yana mücadele ettiniz; ya kıyamet günü kim onlardan yana Allah ile mücadele edecek yahut kim onlar için vekil olacak?" (Nisa 105-109)

Mü'minlerin annesi Aişe radiyallahu anha, İfk hadisesini anlatırken şöyle demiştir:

"Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kalkarak minber üzerine çıktı ve Abdullah b. Ubey b. Selûl'den özür almak istedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem minberde iken şunu söyledi:

"**Ey müslümanlar cemaatı! Ehl-i Beytim hakkında ezası son dereceyi bulan bir adamdan benim özrümü kim alacak? Vallahi ben ailem hakkında hayırdan başka bir şey bilmem. Ailemin yanına da ancak benimle beraber girerdi**." Bunun üzerine Sa'd b. Muâz El-Ensârî ayağa kalkarak:

"Senin özrünü ondan ben alırım ey Allah'ın rasulü! Şayet Evs kabîlesindense boynunu vururuz. Kardeşlerimiz Hazrec'den ise emir buyurursun, biz de senin emrini yaparız" dedi. Ardından Sa'd b. Ubâde kalktı. Bu zat Hazrec kabilesinin reisi ve iyi bir adam idi. Lâkin hamiyyet kendisini cahilleştirmişti. Sa'd b. Muâz'a:

"Hatâ ettin! Allah'a yemin ederim ki, onu öldüremezsin. Öldürmeye kadir de değilsin!" dedi. Arkasından Useyd b. Hudayr kalktı. Bu zat Sa'd b. Muâz'ın amcası oğluydu. Sa'd b. Ubâde'ye:

"Hatâ ettin! Allah'a yemin ederim ki, onu mutlaka öldürürüz. Sen gerçekten münafıksın. Münafıklar namına mücâdele ediyorsun" dedi. Ve iki kabîle (yâni) Evs ve Hazrec ayaklandılar.

Hatta çarpışmaya niyetlendiler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ise minberin üzerinde ayakta duruyordu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onları yatıştırmaya devam etti. Nihayet sustular. O da sustu."[78]

Nevevi dedi ki: "Burada bâtıla taassub gösterene sövmenin cevazı vardır. Tıpkı Useyd b. Hudayr'ın, münafık için taassup yapan Sa'd b. Ubade'ye: "Muhakkak ki sen münafıkları savunan bir münafıksın" demesi gibi. O burada hakiki nifakı kastetmemiş, "Sen münafıkların yaptığı fiili yapıyorsun" demek istemiştir.[79]

Nitekim Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Usayd b. Hudayr radiyallahu anh'ın bu sözüne sükût etmiş, bu ibareyle ilgili bir şey söylememiş ve karşı çıkmamıştır.

Şüphesiz akraba dahi olsalar, münafıklar adına mücadele etmek ve onları savunmak yasaklanmış bir iştir. Bu yüzden Allah Teâlâ, onların durumunu ve onlarda bulunan dünyalıkları aşağılayarak şöyle buyurmuştur:

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ

"Şu halde onların malları ve çocukları seni imrendirmesin. Doğrusu Allah, bunlar yüzünden dünya hayatında onları azaba uğratmayı ve canlarının, kâfirler olarak, güçlükle çıkmasını ister."

---

[78] **Sahih**. Buhârî (4750) Muslim (2770)
[79] Nevevi, Muslim Şerhi (17/118)

(Tevbe 55)

Yine Allah Subhanehu ve Teâlâ, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'i o münafıklardan biri öldüğü zaman cenaze namazını kılmaktan yasaklamıştır. Bu da onları aşağılamada son noktadır. Bizler biliyoruz ki imkân, mal ve çocuk sahipleri adeten saygı ve hürmet görürler. Lakin ayet bundan açıkça yasaklamaktadır. Bu yasaklama, onların aşağılanmasını gerektirir. Zira onların malları ve çocukları ancak dünya ve ahirette azaplarına sebep olacaktır. Bu yüzden Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem münafıkları "Seyyid/efendi" gibi vasıflarla tazim etmeyi yasaklamştır.

7- Münafıklara saygı göstermemek ve onları övmemek

Burayde radiyallahu anh dedi ki: "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

لَا تَقُولُوا لِلْمُنَافِقِ سَيِّدٌ، فَإِنَّهُ إِنْ يَكُ سَيِّدًا فَقَدْ أَسْخَطْتُمْ رَبَّكُمْ عَزَّ وَجَلَّ

"**Münafığa "efendimiz" demeyin. Zira o sizin efendiniz olursa rabbiniz Azze ve Celle'yi öfkelendirmiş olursunuz**."[80]

---

[80] **Buhârî ve Muslim'in şartlarına göre sahih**. Ebu Said ed-Darimî Nakdu Ale'l-Merisî (213) Ahmed (5/346) Ebû Dâvûd (4977) Buhârî Edebu'lMufred (760) Hâkim (4/347) Nesâî Sunenu'l-Kubrâ (10073) Mehamili Emali (391) İbn Mende et-Tevhid (279) İbnu's-Sunnî Amelu'l-

Onlar İslam ve müslümanlar hakkında işledikleri ameller ve suçlar sebebiyle saygıyı hak etmeyen kimselerdir.

Muhakkak ki münafık, insanlar arasında mertebesi yücelse, kuvvet ve zorbalık sebeblerine sahip olsa da rabbi katında alçaktır:

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرْكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ

"**Muhakkak ki münafıklar ateşin en alt tabakasındadırlar**." (Nisa 145)

Bunun için müslümanlar tarafından da aşağılanmaları, onlara saygı ve hürmet gösterilmemesi gerekir. Nasıl böyle olmasın ki, Allah Teâlâ onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثُقِفُوا أُخِذُوا وَقُتِّلُوا تَقْتِيلًا

"**Hepsi de lânetlenmiş olarak nerede ele geçirilirlerse, yakalanır ve mutlaka öldürülürler**." (Ahzab 61)

Şu halde onları dinleme ve itaat edilme hakları yoktur. Onların liderlik ve başkanlıkları kabul edilemez.

Yönetim işi ve efendilik münafıklara verildiği zaman bu Allah Teâlâ'nın öfkelenmesinin sebebidir ve bu helak olmanın

---

Yevm ve'l-Leyle (391) İbn Ebi'd-Dunya es-Samt (364) Ebu Nuaym Sifatu'n-Nifak (151) İbn Ahi Mimi ed-Dekkak Fevaid (586) Hatib (5/454) Beyhakî Şuab (4/229)

alametlerindendir. Hasen el-Basrî rahimehullah şöyle demiştir:

لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَسُودَ كُلَّ قَوْمٍ مُنَافِقُوهَا

"Her kavmin münafıkları efendi/lider olmadıkça kıyamet kopmaz."[81] Şikâyetimiz Allah'adır.

Bazı kimseler münafıkları övüyorlar ve onların batıllarına sükût ediyorlar. Yahut onların sözlerini fikir hürriyetinden sayıyorlar. Bu ise Allaha, rasulüne ve dine hıyanettir. O münafıklar küfürlerini süslüyorlar ve çeşitli yayın araçlarıyla küfürlerini açıkça ortaya koyuyorlar. Bunlara sükût etmek büyük bir suçtur! Çünkü bunun manası bu münafığın sözünü genele sıradan bir sözmüş gibi yaymasıdır. Âlimler buna karşı çıkmıyor, davetçiler onun halini beyan etmiyor ve ehli islam buna sükût ediyor!

Durum daha da çirkin bir hal almış, kendisini dine nispet eden bazıları da o münafıkları övüyorlar! Hâlbuki karşı çıkmaları, onların batıllarını açıklamaları gerekirdi!

Günümüzde İslâmî fikir alanında ortaya atılan en tehlikeli meselelerden birisi de fikir hürriyeti veya görüş özgürlüğüdür. İçerideki düşmanlar İslamî isimler altında bu hamleyi yapmaktadırlar. Fikir savaşçıları bâtıllarını yerleştirmek için kültürlü kimseler arasında bu zehri yayarak içirmektedirler.

Onlar, sapıklık, fesat, ilhad, Allah'ın dinine muhalefet, O'nun emirlerinin dışına çıkmak, İslâm akidesinin yıkılması, dinin

---

[81] Firyabi Sifatu'n-Nifak ve Zemmu'l-Munafikin (110)

esaslarının ve kurallarının yaralanması gibi neticeleri arzulayarak fikir hürriyeti talep etmektedirler.

Şu an fikir hürriyeti adı altında yıkıcı Bâtinî iddialara canlılık getirilmekte, bâtınî fikirlerle habis iftiralar dayatılmaktadır. O zaman da dinine tutunan müslüman genç ayıplanmaktadır.

Sürekli olarak düşünce ve inanç özgürlüğü ile aydınlanma iddia ederler. Sonra da bu iddialarını unutarak müslümanlara bu özgürlüğü kapatırlar! İslamî unsurlar ortaya çıktıkça, bu kimseler kalkıp "gericilik" ve "teröristlik" ithamlarını seslendirirler!

Müslümanların, insanları tarih öncesi asırlara döndürmek istediklerini iddia ederler! Hepsi de bu konuda İslam ahkâmı hakkında bir müftü, bir fakihe dönüşüverir! İşte o anda fikir ve inanç özgürlüğü diye attıkları sloganları unuturlar, hürriyet iddialarıyla doldurdukları sayfaları, ufukları kaplayan sözleri bilmezden gelirler. Lakin ortaya fırlayan birisi cahiliyye davasında bulunsa, bâtinî fikirler ortaya atsa, Allah'ın dinine karşı saldırı yapsa, hemen onu savunmak için süratle kalemleri harekete geçer, yayın organları ona açılır, eleştiri gündeme gelse fikir hürriyeti namına ağıt yakarlar!

Sudan'da birisi İslam ahkâmına karşı saldırı başlatmış, peygamberlik iddia etmiş ve kendisine tabi olmadıkları için müslümanların âlimlerinin mürted olduklarını ilan etmişti. Bu şahıs idam edildikten sonra da "Büyük İslam Mütefekkiri, büyük müceddid"(!) için gözyaşları dökülmüş, gazeteciler, komunistler, şüpheciler ve meçhul kimseler ağıt yakmış, hatta onun idamına hükmeden kadıyı deli olmakla suçlamışlardı!

İnsanların karşısına başka bir fırlama çıkmış, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in nebilerin sonuncusu olmadığını ilan

etmişti. O ve Bahaîlerden olan ortakları Allah'ın dinini tamamen değiştirmek istemişler, İslam âlemindeki âlimlerin genelinin mürtet olduklarını söylemişler, buna rağmen yazarlar fikir ve inanç hürriyeti adına onu müdafaa için kalemlerini çalıştırmışlardı. Dindarlığı onların arzuladıkları şekilde sunan böyle kimselerin fikirlerinin müsadere edilemeyeceğini savunarak: "Dinde zorlama yoktur" ayetini suistimal ediyorlardı! Üstelik düşünce özgürlüğü adına ağıt yakarken, kendilerine karşı çıkanları da dinden çıkmakla itham ediyorlardı!![82]

Fikir hürriyeti adı altında İslam meydanında, dinden varis olunan herşeyi yerle bir etmeye çalışan, geçmişten beri devam eden ahlakî ve itikadî değerler hakkında hükmedici, yeni bir mezhep ortaya çıkmıştır. Bu mezhebin put bekçileri ve kâhinleri buna "modernizm/yenilikçilik" ismini vermişlerdir.[83]

Türkiye'de din ve dindarlık aleyhtarı olan kimselerin gazetelerinde ve bütün yayınlarında, Huseyin Atay, Yaşar Nuri Öztürk, İlhan Arsel, Turan Dursun, Zekeriya Beyaz gibi isimleri savunuyorlardı. Şimdilerde ise Mustafa İslamoğlu, Cübbeli Ahmed Ünlü, Nihat Hatipoğlu, Mehmet Okuyan gibi, din adına Kur'an ve Sünnet ile sabit değerlere ihanet eden kimseleri ön plana çıkarıp revaca getirmektedirler.

Körlerle sağırlar birbirlerini ağırlarken, tek sahih din menheci olan, Kur'ân ve Sünnet esaslarına gereken değeri verip, başka bir kaynak tanımayan Selefiliği hep birlikte hedef göstermekte, batıl mezhepler için tanıdıkları fikir ve inanç özgürlüğü iddialarını unutarak Selefin yani sahabe ve tabiinin

---

[82] Bkz.: Abdusselam el-Besyuni, el-Yesaru'l-İslâmî (s.72-74)
[83] Bkz.: Avd el-Karnî, el-Hadasetu Fi Mizani'l-İslam (s.1226)

inandığı gibi inanmaya tahammül edememektedirler.

Dünyada Selefiliğin yüzünü çirkinleştirmek isteyen dış mihraklar, önce el-Kaide ve en-Nusra, sonra İşid gibi terör örgütlerine imkânlar sağlayarak halkların gözünde selefilik ile terörü özdeşleştirmeye çalışmışlardır.

İslam âleminde Selefilerin karşı çıktığı; mezhep taklidi, re'y ve kıyas gibi unsurları meşru saydırma girişimlerinde başarılı olmuşlar, bu durum Demokrasi küfrü için yumuşak bir zemin hazırlamış, dayatmacı dikta yönetimlerine alternatif olarak halklara demokrasiyi şirin göstermişler, göstermelik Arap baharı ve Türk baharı tiyatrolarıyla demokrasi benimsetilmiş, her batıl ideolojinin önü açılmış, fakat Kur'ân ve sünnete aykırı olan her unsura karşı çıkan selefilere bütün yollar kapatılmış, toplumların ve grupların karşısında selefiler hedef gösterilmiştir.

Fikir ve inanç özgürlüğü putunu dikebilmek için Ebu Hanife'yi ön plana çıkarmayı tercih etmişlerdir. Bunun sebebi, Ebu Hanife'nin Kur'ân ve sünnete aykırı olan bazı inanç ve görüşlerinden dolayı kendi zamanında reddedilmiş bir kimse olmasıdır. Onu bayraklaştırmaya çalışanlar Ebu Hanife'yi yalnızca suistimal etmek isteyen kimselerdir. Fakat vermek istedikleri mesaj şudur: "*Bu ümmetin selefi, Ebu Hanife gibi büyük imamları bile reddetmişlerdir, bizim fikirlerimiz de Ebu Hanife'nin fikirleri gibi olduğundan reddediliyor*"

Böylece Ebu Hanife'nin de berî olduğu sapık inançlarını ve bâtıl görüşlerini, onun ismini etiket olarak kullanarak pazarlamak istemektedirler. Çünkü şunu çok iyi bilmektedirler: Bu halk taklit ve gelenekçilik sebebiyle Ebu Hanife'yi kutsamaktadır. Yoksa Ebu Hanifenin hayatı, mücadeleri, fikirleri ve itikadı hakkında araştırmaya dayalı bir bilgiye sahip değillerdir. Kulaktan nasıl

dolduysa öyle yüceltmektedirler.

Gelenekçiliğe/Traditionalisme tamamen karşı olan bu yenilikçi/Modernistler, geleneğin olumsuz yönü olan taklitçiliğin bu fırsatını değerlendirmek istediler ve Ebu Hanife'yi kötü emellerine alet ettiler.

Duygusal malzemeleri çokça kullanan Mustafa İslamoğlu, Ebu Hanife'yi, "Kur'an mahlûktur" şeklindeki küfür itikadını yaymak için kullanmak isteyince, böyle bir fikri dile getirdiği zaman İslam ümmetinin âlimlerinin Ebu Hanife'yi bile reddettiklerini delilleriyle açıkladım. O zaman birilerinin uydusu haline gelmiş kimseler beni Ebu Hanife'ye hakaret, imamları saymamak gibi tuhaf ithamlarla her köşede eleştirdiler. Yüzlerine tükürsem ya rabbi şükür diyecekler!

Evet, her fikre hürriyet tanıyorlar, Mutezilenin muasır imamı el-Cabiri, Cehmilik küfrünü bağıra bağıra dile getiren M. İslamoğlu, Kur'an inkârcılığını Kur'an tefsiri adı altında sunan Mehmet Okuyan, Allah'ın ilim sıfatını inkâr eden Abdulaziz Bayındır, İslam'ın değerlerini alay konusu eden Cübbeli Ahmed ve benzerlerinin kitaplarını satmakta, dağıtmakta hiçbir sakınca görmeyen kimseler, Kur'ân, Sahih sünnet ve ümmetin selefinden delillerden başka bir şey yayınlamadığım kitaplara asla tahammül edemiyorlar!

Bu yeni mezhebin hedefi; dini, din değerlerini, inançları, ahlak değerlerini yenilik adı altında bir kenara atmak, öncekilerle bağı tamamen kesip atmaktır.[84]

---

[84] Avd el-Karni, el-Hadase (s.1226)

Herkesin bilmesi gereken şeylerden birisi şudur: İslam, görüş hürriyetini İslam'ın esasları dışına çıkmadığı sürece korur. Bu, dinde nasihatleşme ve içtihat kapsamında sayılır. İslam'ın düşünce ve içtihadı tamamlama konusunda kesin çizgileri vardır.

Lakin İslam, küfür ve riddeti (dinden çıkmayı) korumaz. İbn Abbas radiyallahu anhuma, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ

"**Dinini değiştireni öldürün**."[85]

İbn Mes'ud radiyallahu anh'den: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللهِ إِلَّا بِإِحْدَى ثَلَاثٍ الثَّيِّبُ الزَّانِي وَالنَّفْسُ بِالنَّفْسِ وَالتَّارِكُ لِدِينِهِ الْمُفَارِقُ لِلْجَمَاعَةِ

"**Müslüman kişinin kanı şu üç şeyden biri dışında helal değildir: evlilik yaşamış hür kimsenin zina etmesi, cana karşı can (kısas olarak) ve cemaatten ayrılarak dinini terk**

[85] **Sahih**. Buhârî (3017)

etmesi.”[86]

Allah Teâlâ’ya ve rasulü sallallahu aleyhi ve sellem’e veya dinde bilinmesi zorunlu olan bir esasa dil uzatmak görüş hürriyetinden değildir. Kim böyle bir şey yaparsa müslümanların önceki ve sonraki âlimleri onun kanı helal olan bir mürted olduğunu söylemişlerdir. Allah Teâlâ böyle bir kimsenin, tevbe etmediği sürece hiçbir amelini kabul etmez.

İbn Useymin’e şöyle sorulmuştur: “Fikir hürriyeti sözünü çokça işitiyor ve okuyoruz. Bu, inanç özgürlüğü davetidir. Buna ne açıklama yaparsınız?” O da şöyle cevap vermiştir:

“Muhakkak ki dinlerden dilediğine inanabilme konusunda özgür olduğuna inanan kişi kâfirdir. Zira Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’in dininden başka bir din edinmeye genişlik gören bir inanca sahip olan kişi Allah Azze ve Celle’yi inkâr etmiştir. Ondan tevbe etmesi istenir. Eğer tevbe ederse eder, aksi halde katledilmesi gerekir. Dinler, fikirler değildir. Lakin dinler, Allah Azze ve Celle’nin, kullarının onunla amel etmeleri için rasullerine indirdiği vahyidir. Fikir hürriyeti sözü ile din kastedilmektedir. Bu sözün İslamî kitapların sözlüklerinden çıkarılması gerekir. Zira bu bozuk bir manada ele alınmaktadır ve İslam’ın, Hristiyanlığın, Yahudiliğin birer fikir olduğu söylenmektedir. Bu da dinlerin; dünyadaki fikirlerden ibaret olduğu, insanların bunlardan dilediğini seçebileceği inancına sürüklemektedir. Hakikatte ise semavi dinler Allah Azze ve Celle katından gelmiştir. İnsanın bunların Allah’tan bir vahiy olduğuna, bunlarla Allah’a kulluk ettiklerine inanmaları gerekir. Buna fikir

---

[86] **Sahih**. Buhârî (6484) Muslim (1676)

denmesi caiz değildir.

Özetle: Kişinin dilediği dini seçebilmesinin caiz olduğuna, bu konuda özgür olduğua inanan kişi Allah Azze ve Celle'ye kâfir olmuştur. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

"**Kim İslam'dan başka bir din ararsa, ondan asla kabul edilmeyecektir. Muhakkak ki o ahirette de hüsrana uğrayanlardandır**!" (Âl-i İmrân 85)

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

"**Doğrusu Allah katında din İslâm'dır**." (Âl-i İmrân 19)

Kişinin İslam'dan başka bir dine inanması caiz değildir. Bunu caiz gören kimsenin dinden çıkan bir kâfir olduğunu ilim ehli açıkça belirtmişlerdir."[87]

8- Münafıklara yöneticilik vermemek

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

---

[87] İbn Useymin Mecmuu Fetava (s.136)

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُّوا مَاعَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ * هَاأَنْتُمْ أُولَاءِ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

"**Ey iman edenler! Sizden olmayanları sırdaş edinmeyin ki, sizi ifsat etmekten geri durmazlar ve sizin sıkıntıda olmanızı arzu ederler. Doğrusu ağızlarından kin taşmaktadır. Sinelerinde gizledikleri ise daha büyüktür. Aklederseniz sizin için elbette ki ayetleri iyice açıkladık. İşte siz öyle kimselersiniz ki sizi sevmedikleri halde onları seversiniz ve kitabın hepsine inanırsınız. Sizinle karşılaştıkları zaman: "İman ettik." derler; baş başa kaldıklarında ise size olan kinlerinden dolayı parmak uçlarını ısırırlar. De ki: "Kininizle ölün! Şüphesiz ki Allah sinelerde olanı hakkıyla bilendir**!" (Al-i İmran 118-119)

Mucahid b. Cebr rahimehullah dedi ki: "Bu ayetler münafıkları veli edinmekten ve onlara meyletmekten yasaklamak

üzere nazil olmuştur."[88]

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

"**Ey iman edenler, sizden önce kitap verilenlerden dininizi eğlence ve oyun edinenleri ve kâfirleri veliler edinmeyin. Mü'minler iseniz Allah'tan sakının**!" (Maide 57)

Bu ayet, müslüman olduklarını izhar edip kalplerinde küfrü gizleyen kitap ehli münafıkları veli edinmekten yasaklamaktadır. Onlar da münafıkların genel kapsamı içindedir. Onlar birbirlerinin velileridirler. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ

"**Münafık erkekler ve münafık kadınlar birbirlerinin velileridirler**." (Tevbe 67) Onları veli edinmek bir nifaktır.

Bu yüzden Allah Teâlâ onlardan razı olmayı yasaklamış ve

---

[88] Taberi Tefsir (5/709) İbnu'l-Munzir Tefsir (844) İbn Ebi Hatim Tefsir (4034)

şöyle buyurmuştur:

يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَى عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ

“**Kendilerinden hoşnut olmanız için size yemin ederler. Siz onlardan hoşnut olsanız da, şüphesiz Allah, fasıklar topluluğundan hoşnut olmaz**.” (Tevbe 96)

Mü’min bir kulun, Allah Teâlâ’nın kendilerinden razı olmadığını haber verdiği bir topluluktan razı olması dindarlığa uymaz. Böyle bir amel ancak imanı az ve kalbi zayıf bir kimseden sadır olur. Çünkü mü’min; Allah Azze ve Celle’nin sevdiğini sever, Allah Azze ve Celle’nin buğz ettiğine buğz eder. Allah için nefret eder, Allah’ın razı olduğundan razı olur ve Allah’ın kızdığına kızar.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in dünya hükümlerinde münafıklara, Müslümanlara davrandığı gibi davrandığı geçmişti. Lakin onlardan hiçbirine ümmetin maslahatları için güvenip de genel vazifeler vermemiş, onlara malların bekçiliği, savaş komutanlığı, insanlar arasında yargı, namazda imamlık ve Müslümanların meselelerinde tedbiri gerektiren diğer görevleri vermemiştir.

Bunun sebebi onların Allah ve rasulüne kâfir olmaları, Allah’a, rasulüne ve mü’minlere harb etmeleridir. Buna bir de Müslümanların yönetimlerinin esası olan güvenilirlik vasfına sahip olmamaları da eklenir.

Güvenilirlik Müslümanlar ve gayri müslimler indinde temel

esastır. Nitekim Medyen'in kızları Sâlih babalarından Musa aleyhi's-selâm'ı işçi tutmasını isterken bütün insanlar için toplumlarında önemli olan iki özelliğini zikretmişlerdir:

Birincisi: Güvenilirlik

İkincisi: Kuvvet.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنْ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الأَمِينُ

"**Kadınlardan biri de şöyle demişti: "Ey babacığım! Onu ücretli tut; ücretli tuttuğun kimselerin en hayırlısı, kuvvetli ve güvenilir olandır**" (Kasas 26)

Güvenilirlik, gayri muslim olmasına rağmen Mısır kralının aradığı en üstün özellik idi. Yusuf aleyhi's-selâm kendi zamanında en önemli yönetim vazifesi olan yeryüzü hazinelerine atanmıştı. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ أَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِي فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ * قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ

"**Kral şöyle demişti: "Onu bana getirin de kendime has**

(müşavir) yapayım.” Onunla konuşunca da demişti ki: “Bugün artık sen, nezdimde güvenilir bir mevki sahibisin.” Yûsuf da demişti ki: “Beni, ülkenin hububat anbarının bakımına memur et. Zira ben çok iyi bir koruyucu ve bilgili bir idareciyim.” (Yusuf 54-55)

Allah Subhanehu ve Teâlâ emanetleri sahiplerine vermeyi farz kılarak şöyle buyurmuştur:

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعاً بَصِيراً

“**Allah size emanetleri ehline vermenizi, insanlar arasında hükmettiğiniz zaman da adaletle hükmetmenizi emrediyor. Allah bununla size ne güzel öğüt veriyor. Şüphe yoktur ki Allah, her şeyi hakkıyla işiten, hakkıyla görendir**” (Nisa 58)

Kurtubi rahimehullah şöyle demiştir: “Bu ayet, dinin bütününü içeren ana hükümlerdendir.” Sonra bu ayetin muhatapları hakkındaki ihtilafı zikredip, hitabın genel olduğunu tercih eder ve şöyle der:

“Âyette daha zahir olan, onun bütün insanlar hakkında umumi olduğudur. Bu âyet bir taraftan yönetici ve kamu görevlilerini, ellerinde bulunan malları paylaştırıp, haksızlıkları gidermek, hüküm vermek halinde adaleti gözetmek gibi emanet

olan bütün hususları kapsamaktadır."[89]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem emanetin zayi edilmesinin kıyamet alametlerinden olduğunu haber vermiştir. Emanetin zayi edilmesinin en bariz şekli ise işlerin ehli olmayanlara verilmesidir. Nitekim Ebu Hureyre radıyallahu anh'ın rivayet ettiği hadiste Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"**Emanet zayi edildiği zaman kıyameti bekle**!" Ebu Hureyre radıyallahu anh dedi ki:

"Onun zayi edilmesi nasıl olur ey Allah'ın rasulü!" Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"**İşler ehli olmayanlara verildiği zaman kıyameti bekle**" buyurdu."[90]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Ubeyde b. el-Cerrah radıyallahu anh'ı güvenilirliğinden dolayı övmüştür. Enes b. Malik radıyallahu anh'den: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Her ümmetin bir emîni vardır. Bizim eminimiz de ey ümmet! Ebu Ubeyde b. el-Cerrah'tır**."[91]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Ubeyde radıyallahu anh'ı Necran'a göndermek istediği zaman onu

---

[89] Camiu Ahkami'l-Kur'ân (5/255, 257)
[90] **Sahih**. Buhârî (7/188)
[91] **Sahih**. Buhârî (4/216)

seçmesindeki en bariz liyakat özelliği olarak güvenilirliğini zikretmiştir. Ashabı radıyallahu anhum bu şerefe nail olmak istemişlerdi.

Huzeyfe radıyallahu anh'den: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Necran halkına şöyle buyurdu:

"**Muhakkak ki size hakkıyla emin olan bir kimseyi göndereceğim**." Ashabı bu şerefe nail olmak istediler, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Ubeyde radıyallahu anh'ı gönderdi."[92]

Güvenilirlikle nitelenmeyen kimse bunun zıddı olan hıyanet ile nitelenir ki hıyanet nifak alametlerindendir. Münafık, Müslümanların işlerinde yöneticiliğe layık değildir.

Bu yüzden Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem münafıklara dış görünüşlerine göre diğer Müslümanlara davrandığı gibi muamele yapardı. Lakin ümmetinin işlerinde onlara yönetim görevi vermezdi. Çünkü onları hıyanet ile vasıfladığı için onlara güvenilmez.

Ebu Hureyre radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "**Münafığın üç alameti vardır**…" Bunlar arasında şunu da zikretmiştir: "**Kendisine güvenildiği zaman ihanet eder.**"[93]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem mümini insanları kanları ve malları konusunda kendisinden emin kılan kimse

---

[92] **Sahih**. Buhârî (4/216)
[93] **Sahih**. Buhârî (1/14) Muslim (1/78)

olarak tarif etmiş, emanete ihanet eden kimseden vacip olan imanın kemalini nefyetmiştir. Ebu Hureyre radıyallahu anh'den: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Müslüman; Müslümanları dilinden ve elinden selamette kılan kimsedir. Mu'min ise kanları ve malları konusunda insanları güvende kılan kimsedir**."[94]

Enes b. Mâlik radıyallahu anh'den: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Mü'min; insanları güvende kılan kimsedir. Müslüman; Müslümanları dilinden ve elinden selamette kılan kimsedir. Muhacir; kötülükleri terk eden kimsedir. Nefsim elinde olana yemin ederim ki bir kul, komşusunu kötülüklerinden güvende kılmadıkça cennete giremez**."[95]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem komşusuna hainlik eden, kötülüklerinden onu güvende kılmayan kimseden imanı nefyederek yemin etmiştir.

Ebu Şureyh ve Ebu Hureyre radıyallahu anhuma'dan: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Vallahi iman etmemiştir, vallahi iman etmemiştir, vallahi iman etmemiştir**!" Denildi ki:

"Kim ey Allah'ın rasulü?" Şöyle buyurdu:

---

[94] **Sahih**. Tirmizî (2627) Tirmizî: "Hadis hasen sahihtir" dedi.
[95] **Sahih**. Hâkim (no: 25)

“**Komşusunu kötülüklerinden emin kılmayan kimse**”[96]

Bu hadislerin manası, samimi iman sahibinde ancak insanlara iman amellerini izhar ettirir. İmanının samimiyetinin en bariz göstergelerinden birisi de insanları kanları, malları ve sırları konusunda güvencede kılmak ve emanete ihanet etmemektir. Kişinin imanının samimi olduğunu iddia etmesi yeterli değildir.

Münafıklar güvenilirliği kaybettikleri gibi samimiyeti de kaybetmişlerdir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

أَلَمْ تَرَى إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمْ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَداً أَبَداً وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

“**Şu münafıklık edenleri görmüyor musun? Kitap ehlinden inkâr eden Yahudilere diyorlar ki: “Eğer siz yurdunuzdan çıkarılacak olursanız, muhakkak biz de sizinle beraber çıkarız. Size karşı hiç kimseye itaat etmeyiz. Sizinle savaşırlarsa mutlaka size yardım ederiz.” Allah şâhitlik eder ki onlar muhakkak yalancıdırlar**.” (Haşr 11)

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ

---

[96] **Sahih**. Buhârî (5670) Muslim (46)

يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ * اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"**Münafıklar sana gelince, "şâhitlik ederiz ki sen, Allah'ın Rasûlüsün" derler. Allah da senin kendi Rasûlü olduğunu elbette bilmektedir. Ve şuna da şâhitlik etmektedir ki, münafıklar muhakkak yalancıdırlar. Onlar, yeminlerini bir kalkan edinmişler ve Allah'ın yolundan başkalarını da çevirmişlerdir. Onların yapmış oldukları bu şey ne kötüdür**." (Munafikun 1-2)

Hain, yalancı ve aldatıcı kimsenin insanların maslahatlarının idaresi ve sırları konusunda güvenecekleri makama getirilmesi caiz değildir. Çünkü daha önce geçtiği gibi onlar Müslümanlara karşı ancak kötülük ve tuzak gizlerler. Onlar kâfir kardeşlerinin dostlarıdırlar, Müslümanlara karşı kâfirlere yardım ederler. Onlar adına casusluk yaparlar. Müslüman yöneticinin münafıklara herhangi bir yönetim sorumluluğu vermesi helal olmaz. Çünkü onlar Müslümanlara zarar verirler.

Münâfık Yöneticilere Ayaklanmaksızın Karşı Çıkmak

Müslümanların işlerinde münafıkları görevlendirmemek esastır. Çünkü onlar Müslümanların meselelerini idare etmede güvenilir değillerdir. Lakin Müslümanların rızaları olmadan, münafıkların kuvvet kullanmaları ve yönetimi gasp etmeleri suretiyle münafıkların yönetimlerine müptela olurlarsa veya Yahudi, Hristiyan ve putperest kâfirlerle anlaşarak İslâmî halklar

üzerine otorite kurarlarsa; Müslümanlara gereken şey onların Allah'ın kitabına ve rasulünün sünnetine aykırı olan işlerine, iyiliği emir ve kötülüğü yasaklama mertebelerini gözeterek karşı çıkmalarıdır. Burada emretme ve yasaklama hususunda maslahat ve mefsedetlerin de gözetilmesi gerekir.

İyiliği emretmek ve kötülüğü yasaklamak İslam'ın ihmal edilmesi caiz olmayan en önemli kurallarından ve farz-ı kifâyelerdendir. Eğer terk edilirse İslâm ümmetinden bunu yerine getirmeye gücü yeten herkes günahkâr olur. Fakat bunu yerine getiren bulunursa yeterli olur.

Küfür işleyen belirli bir şahıs kendisine hüccet ikame edilmeden tekfir edilemeyeceği gibi, Müslümanların buna sessiz kalıp onun Müslüman olduğunu zannettirmeleri de mubah değildir. Bilakis onlara gereken; o kimseye küfrün hüccet ikamesi yapıldıktan sonra sahibini dinden çıkaracağını ve böyle bir kimsenin bu halde ölmesi halinde cehennemde kalıcı olacağını açıklamalarıdır.

Bunun örneklerinden birisi; Allah'ın diniyle hükmetmek ve ona muhakeme olmak gerektiğine inanmak gibi dinde vacip olduğunun bilinmesi zorunlu olan bir şeyi inkâr etmektir. İslam fıkhı konularında dinde bilinmesi zorunlu olan birçok mesele vardır. İslam'ın şartları, had cezalarının uygulanması, varisler arasında Kur'an'da nazil olduğu gibi miras taksimi gibi meseleler bunlardandır.

Yine dinde haram olarak bilinmesi zorunlu olan sarhoş edici içki içmek, leş yemek, zina etmek gibi haramları helal saymak böyledir.

Bütün bu hususlarda Müslümanların, özellikle de âlimlerin

bu sıfatlara sahip olan kimselere karşı çıkarak beyan etmeleri gerekir. Eğer karşı çıkar, beyan ederler ve hüccet ikame olursa, Allah'a tevbe etmeyen, O'nun hükmüne teslim olmayan kimse bizatihi tekfiri hak eder.

Bilinmesi gerekir ki muhalefet şiddetli oldukça ona karşı çıkmak da daha büyük olur. Kötülüğe karşı çıkmaya güç yettikçe bunu yerine getirmenin gereği de şiddetlenir. Emir ve yasaklamadaki maslahatlar, mefsedetlerinden daha fazla olduğu zaman, bunu yerine getirmek daha çok gerekli olur.

Bu meselelerin gerçekleşmesi için maslahatlar ve mefsedetlerin tartılması gerekir. Bu görev ümmetin âlimleri, akıl sahipleri ve çeşitli alanlarda uzmanlık sahibi olan ileri gelenlerinden oluşan ehlu'l-hâl ve'l-akd (çözüm ve karar merci'î)ne aittir.

Bu iş sıradan insanların, cahillerin, sefihlerin, ümmete faydadan çok zarar veren zapt edilmemiş hissiyat sahibi kimselerin işi değildir.

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Bunun özü şu genel kuralın kapsamı içindedir: "Maslahatlar ile mefsedetler ve iyiliklerle kötülükler çatıştığı zaman yahut bir araya geldiği zaman bunlardan ağır basanın tercih edilmesi gerekir. Şüphesiz emir ve yasaklama eğer maslahatın elde edilmesini ve mefsedetin uzaklaştırılmasını içeriyorsa çelişen bir şey var mı diye bakılır. Eğer maslahatlar elden gidecek veya daha büyük mefsedetler meydana gelecekse, bu sorumlu olunan bir şey değildir, bilakis eğer mefsedeti maslahatından daha fazla olursa (iyiliği

emretmek ve kötülüğü yasaklamak) haram olur."[97]

İbnu'l-Kayyım rahimehullah kötülüğe karşı çıkmanın dört derecesini zikretmiştir:

"Kötülüğe karşı çıkmak dört derecedir:

Birincisi: Kötülüğü giderip yerine zıddını getirmek.

İkincisi: Kötülüğün tamamı giderilemiyorsa azaltmak.

Üçüncüsü: Onun yerine dengi bir kötülük getirmek.

Dördüncüsü: Ondan daha beter bir kötülük getirmek.

İlk iki derece meşrudur. Üçüncü derece içtihat konusudur. Dördüncü derece ise haramdır."[98]

Ebu Hureyre radiyallahu anh'den: "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

سَيَكُونُ بَعْدِي خُلَفَاءُ يَعْمَلُونَ بِمَا يَعْلَمُونَ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ وَسَيَكُونُ بَعْدِي خُلَفَاءُ يَعْمَلُونَ بِمَا لَا يَعْلَمُونَ وَيَفْعَلُونَ بِمَا لَا يُؤْمَرُونَ فَمَنْ أَنْكَرَ عَلَيْهِمْ بَرِئَ وَمَنْ أَمْسَكَ

---

[97] Mecmuu'l-Fetava (28/129)
[98] İ'lamu'l-Muvakkiin (3/4)

يَدَهُ سَلِمَ وَلَكِنْ مَنْ رَضِيَ وَتَابَعَ

“**Benden sonra bildikleriyle amel eden ve emrolunduklarını yapan halifeler olacaktır. Yine benden sonra bilmedikleri şeylerle amel eden ve emrolunmadıkları şeyleri yapan halifeler olacaktır. Kim onlara karşı çıkarsa berîdir. Kim elini (gayri meşru konularda onlara itaat etmekten) çekerse selamettedir. Lakin razı olup tabi olan (helak olur)**.”[99]

Cabir b. Abdillah radıyallahu anhuma’dan: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Ka’b b. Ucra radıyallahu anh’e dedi ki:

أَعَاذَكَ اللَّهُ يَا كَعْبُ بْنَ عُجْرَةَ مِنْ إِمَارَةِ السُّفَهَاءِ قَالَ وَمَا إِمَارَةُ السُّفَهَاءِ؟ قَالَ أُمَرَاءُ يَكُونُونَ بَعْدِي لَا يَهْدُونَ بِهَدْيِي وَلَا يَسْتَنُّونَ بِسُنَّتِي فَمَنْ صَدَّقَهُمْ بِكَذِبِهِمْ وَأَعَانَهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَأُولَئِكَ لَيْسُوا مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُمْ وَلَا يَرِدُونَ عَلَى حَوْضِي وَمَنْ لَمْ يُصَدِّقْهُمْ بِكَذِبِهِمْ وَلَمْ يُعِنْهُمْ عَلَى

---

[99] **Buhârî ve Muslim'in şartlarına göre sahih**. Ebû Ya'lâ (10/308) İbn Hibbân (15/41, 42) Taberânî Musnedu’ş-Şamiyyin (643) İbn Bişran Emali (14) Tarsusi Musnedu Ebi Hureyre (14) Beyhakî (8/158) Beyhakî Delâilu’n-Nubuvve (6/521) İbn Asakir (7/223, 36/214, 63/268)

ظُلْمِهِمْ فَأُولَئِكَ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ وَسَيَرِدُونَ عَلَى حَوْضِي يَا كَعْبُ بْنَ عُجْرَةَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ لَحْمٌ نَبَتَ مِنْ سُحْتٍ أَبَدًا النَّارُ أَوْلَى بِهِ يَا كَعْبُ بْنَ عُجْرَةَ النَّاسُ غَادِيَانِ فَمُبْتَاعٌ نَفْسَهُ فَمُعْتِقُهَا أَوْ بَائِعُهَا فَمُوبِقُهَا

"**Ey Ka'b b. Ucra! Ben seni sefihlerin idareciliğinden Allah'a sığındırırım**." Ka'b radiyallahu anh:

"Sefihlerin idareciliği nedir?" dedi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"**Benden sonra gelecek bazı idarecilerdir. Benim hidayetime uymazlar ve sünnetlerime tabi olmazlar. Onların yalanlarını tasdik eden ve zulümlerinde onlara yardım eden benden değildir, ben de ondan değilim. O havzıma gelemez. Kim onların yalanlarını tasdiklemez ve onlara zulümlerinde yardım etmezse onlar bendendir, ben de onlardanım. Onlar havzıma geleceklerdir. Ey Ka'b b. Ucra! Haramdan beslenmiş bir beden cennete asla gitmeyecektir, cehennem ona daha layıktır. Ey Ka'b b. Ucra! İnsanlar sabah çıktıklarında canını ya kendilerini azat edecek olana ya da cezalandıracak olana satarlar**."[100]

---

[100] **Muslim'in şartına göre sahih**. El-Hattabi el-Uzlet (224) Bezzar (Keşfu'l-Estar 1609) İbn Hibban (5/11, 10/372) Hâkim (1/152, 3/546, 4/141, 469) Ahmed (3/321, 399) Taberani (19/142, 145, 146, 156, 161)

Ali radiyallahu anh'den: "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

الْأَئِمَّةُ مِنْ قُرَيْشٍ أَبْرَارُهَا أُمَرَاءُ أَبْرَارِهَا وَفُجَّارُهَا أُمَرَاءُ فُجَّارِهَا وَلِكُلِّ حَقٌّ فَآتُوا كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ وَإِنْ أَمَّرْتُ عَلَيْكُمْ عَبْدًا حَبَشِيًّا مُجَدَّعًا فَاسْمَعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا مَا لَمْ يُخَيَّرْ أَحَدُكُمْ بَيْنَ إِسْلَامِهِ وَضَرْبِ عُنُقِهِ فَإِنْ خُيِّرَ بَيْنَ إِسْلَامِهِ وَضَرْبِ عُنُقِهِ فَلْيُقَدِّمْ عُنُقَهُ فَإِنَّهُ لَا دُنْيَا لَهُ وَلَا آخِرَةَ بَعْدَ إِسْلَامِهِ

"**İmamlar Kureyş'tendir. İyileri, iyilerinin imamıdır. Günahkârları günahkârlarının imamıdır. Her birinin hakkı**

Haris b. Ebi Usame Musned (618) Ma'mer b. Raşid Cami (1330) Begavi Şerhu's-Sunne (2029) Begavi Mu'cem (2833) Abd b. Humeyd (1138) Tahavi Şerhu Muşkili'lAsar (1345) el-Esbehani et-Tergib (2106) Ebû Nuaym Hilyetu'l-Evliyâ (8/247)

* **Ka'b b. Ucra radiyallahu anh'den**: Nesai (4207) İbn Hibban (1/519) Ahmed (4/243) Tayalisi (1064) İbn Ebi Asım el-Ahad ve'l-Mesani (2064-65) Taberani (19/141, 160) Taberani Evsat (5/206) Beyhaki (8/165)

*** Huzeyfe radiyallahu anh'den**: Ahmed (5/384) Taberani (3/167) Bezzar (7/255)

*** Ebu Said el-Hudrai radiyallahu anh'den:** İbn Hibban (1/519) Tayalisi (2337) Ebu Ya'la (2/404, 465) Ahmed (3/24, 92) Ebu Muhammed el-Fakihi el-Fevaid (197)

*** İbn Ömer radiyallahu anhuma'dan**: Ahmed (2/95) isnadında İbrahim b. Kuays zayıftır

vardır. Her hak sahibine hakkını verin. Başınıza kolu kesik bir Habeş'li bir köle dahi emir olsa, sizden birinizi İslâm'ı ile boynunun vurulması arasında tercihte bırakmadığı sürece onu dinleyip itaat edin. Eğer İslam'ı ile boynunun vurulması arasında tercihte bırakırsa boynunu uzatsın. Zira İslam'ı gittikten sonra onun için ne dünyası kalır ne âhireti."[101]

İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ حَقٌّ مَا لَمْ يُؤْمَرْ بِالْمَعْصِيَةِ فَإِذَا أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ، فَلاَ سَمْعَ وَلاَ طَاعَةَ

"**Müslüman kişinin günah ile emredilmediği sürece itaat etmesi bir haktır. Günah ile emredildiğinde ise dinlemek de yoktur, itaat de**."[102]

Abdullah b. Mes'ûd radıyallahu anh'den: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

سَيَلِي أُمُورَكُمْ بَعْدِي، رِجَالٌ يُطْفِئُونَ السُّنَّةَ وَيَعْمَلُونَ

---

[101] **Hasen**. Hâkim (4/85) Ziyau'l-Makdisi el-Muhtare (2/73) İbn Ebî Şeybe (7/737) Taberânî Evsat (4/26) İbnu'l-A'rabi Mu'cem (2320) Ebû Nuaym Hilyetu'l-Evliyâ (7/242) el-Hallal es-Sunne (63) el-Muhrevaniyyat (100) Ebu Amr ed-Dani Sunenu'l-Varide Fi'l-Fiten (203) Rafii et-Tedvin (2/422)

[102] **Sahih.** Buhârî (2955) Muslim (1839)

بِالْبِدْعَةِ، وَيُؤَخِّرُونَ الصَّلَاةَ عَنْ مَوَاقِيتِهَا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ أَدْرَكْتُهُمْ كَيْفَ أَفْعَلُ؟ قَالَ تَسْأَلُنِي يَا ابْنَ أُمِّ عَبْدٍ كَيْفَ تَفْعَلُ؟ لَا طَاعَةَ، لِمَنْ عَصَى اللَّهَ

"**Benden sonra işlerinizi sünneti öldüren ve bid'atle amel eden kimseler üstlenecektir. Namazları da vakitlerinden erteleyecekler**." Ben:

"Ey Allah'ın rasulü! Onlara yetişirsem nasıl yapayım?" dedim. Buyurdu ki:

"**Nasıl yapacağını bana mı soruyorsun ey Ummi Abd'in oğlu! Allah'a isyan edene itaat yoktur**"[103]

Suveyd b. Gafele rahimehullah'tan: "Ömer radiyallahu anh bana dedi ki:

يَا أَبَا أُمَيَّةَ إِنِّي لاَ أَدْرِي لَعَلِّي لاَ أَلْقَاكَ بَعْدَ عَامِي هَذَا فَاسْمَعْ وَأَطِعْ وَإِنْ أُمِّرَ عَلَيْكَ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ مُجْدَعٌ إِنْ ضَرَبَكَ فَاصْبِرْ وَإِنْ حَرَمَكَ فَاصْبِرْ وَإِنْ أَرَادَ أَمْرًا يَنْتَقِصُ دِينَكَ فَقُلْ:

---

[103] **Buhari'nin şartına göre sahih.** Ebu Muhammed el-Fakihi Fevaid (131) İbn Mâce (2865) Ahmed (1/400) Taberani (10/173) Beyhaki (3/124) İbn Asakir Tarih (63/240)

سَمْعٌ وَطَاعَةٌ دَمِي دُونَ دِينِي فَلاَ تُفَارِقَ الْجَمَاعَةَ

“Ey Ebâ Umeyye! Ben şu yılımdan sonra belki de seninle karşılaşmam. Başına toy bir habeşli köle dahi yönetici olsa dinle ve itaat et. Seni darb etse de sabret. Seni mahrum etse de sabret. Eğer dinini eksiltmeyi kastederse de ki:

“Dinlemek ve itaat dinim hakkında değil, canım hakkındadır.” Sakın cemaatten ayrılma.”[104]

Zâlim ve Münafık Yöneticilere Sabretmek

Muaz b. Cebel radıyallahu anh’den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

أَلَا إِنَّ الْكِتَابَ وَالسُّلْطَانَ سَيَفْتَرِقَانِ فَلَا تُفَارِقُوا الْكِتَابَ أَلَا إِنَّهُ سَيَكُونُ أُمَرَاءُ يَقْضُونَ لَكُمْ فَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ أَضَلُّوكُمْ وَإِنْ عَصَيْتُمُوهُمْ قَتَلُوكُمْ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَكَيْفَ نَصْنَعُ؟ قَالَ كَمَا صَنَعَ أَصْحَابُ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ نُشِرُوا بِالْمَنَاشِيرِ وَحُمِلُوا عَلَى الْخَشَبِ مَوْتٌ فِي طَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ حَيَاةٍ فِي

---

[104] **Muslim'in şartına göre sahih**. İbn Ebi Şeybe, el-Musannef (7/737)

مَعْصِيَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

“**Dikkat edin! Kur’ân ile yönetim birbirinden ayrılacaktır. Sizler Kur’ân nerede olursa o tarafta yer alın. Üzerinize bazı idareciler gelecek, onlara itaat ederseniz sizi saptırırlar. Karşı çıkarsanız sizi öldürürler**.” Dediler ki:

“Ey Allah’ın rasulü! O zamana ulaşırsak ne yapalım?” Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“**İsa’nın (aleyhi's-selâm) ashabının yaptığını yapın. Onlar testere ile biçildiler, darağaçlarına çekildiler. Allah’a itaat üzere ölmek, isyan üzere yaşamaktan iyidir**.”[105]

Ubade b. Samit radiyallahu anh’den: “Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yöneticilerden bahsetti ve şöyle buyurdu:

يَكُونُ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ إِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ أَدْخَلُوكُمُ النَّارَ وَإِنْ عَصَيْتُمُوهُمْ قَتَلُوكُمْ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْهُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ سَمِّهُمْ لَنَا لَعَلَّنَا نَحْثُوا فِي وُجُوهِهِمُ التُّرَابَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

---

[105] **Sahih ligayrihi.** Taberani (20/90) Taberani Mucemu’s-Sagir (749) Ebu Nuaym Hilye (5/165) Şeceri Emali (2830) İbn Hacer Metalibu’l-Aliye (4416) Ravileri güvenilirdir. Ancak Yezid b. Mersed, Muaz radıyallahu anh’den işitmemiştir. Hadisin şahitleri vardır:

*** Ebu Hureyre radıyallahu anh’den**: İbn Ebi Şeybe (7/461)

*** Ebu Berze radıyallahu anh’den**: Ebu Ya’la (13/436)

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَلَّهُمْ يَحْثُونَ فِي وَجْهِكَ وَيَفْقَئُونَ عَيْنَكَ

“**Üzerinize bazı idareciler gelecek. Şayet onlara itaat ederseniz sizi ateşe sokacaklar. İsyan ederseniz sizi öldürecekler.**” Orada bulunan bir adam dedi ki:

“Ey Allah’ın rasulü! Onların isimlerini bize bildir ki, onların yüzlerine toprak saçalım.” Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“**Belki de onlar senin yüzüne toprak saçacak ve gözünü oyacaklar!**”[106]

İbn Abbas radıyallahu anhuma’dan: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

مَنْ كَرِهَ مِنْ أَمِيرِهِ شَيْئًا فَلْيَصْبِرْ، فَإِنَّهُ مَنْ خَرَجَ مِنَ السُّلْطَانِ شِبْرًا مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

“**Yöneticisinde hoşlanmadığı bir şey gören kimse sabretsin. Zira insanlardan hiçkimse yoktur ki yöneticiye karşı bir karış karşı çıksın da bu halde ölürse cahiliyye ölümüyle ölmesin.**”[107]

---

[106] **Sahih**. Ziyau’l-Makdisi el-Muhtare (8/345) İbn Ebi Şeybe (7/461)

[107] **Sahih.** Buhârî (7053, 7054) Muslim (1849)

Alkame b. Vâil el-Hadramî, babasından rivayet ediyor: “Seleme b. Yezid el-Cu’fî Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e şöyle sordu:

يَا نَبِيَّ اللهِ أَرَأَيْتَ إِنْ قَامَتْ عَلَيْنَا أُمَرَاءُ يَسْأَلُونَا حَقَّهُمْ وَيَمْنَعُونَا حَقَّنَا فَمَا تَأْمُرُنَا؟ فَأَعْرَضَ عَنْهُ ثُمَّ سَأَلَهُ فَأَعْرَضَ عَنْهُ ثُمَّ سَأَلَهُ فِي الثَّانِيَةِ أَوْ فِي الثَّالِثَةِ فَجَذَبَهُ الْأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ وَقَالَ اسْمَعُوا وَأَطِيعُوا فَإِنَّمَا عَلَيْهِمْ مَا حُمِّلُوا وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ

“Ey Allah’ın nebisi! Başımıza; kendi haklarını bizden isteyen ama bizim haklarımızı vermeyen idareciler gelirse ne yapmamızı emredersin?” Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ondan yüzünü çevirdi. Sonra tekrar sordu, yine yüzünü çevirdi. Sonra ikinci veya üçüncü defa sorduğunda el-Eş’as b. Kays onu tutup çekti. Bunun üzerine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“**Dinleyin ve itaat edin. Onların yüklendikleri şey kendi üzerlerine, sizin yüklendiğiniz şeyler de sizin üzerinizedir**.”[108]

Enes radiyallahu anh’den: “Nebî sallallahu aleyhi ve sellem

---

[108] **Sahih.** Muslim (1846)

şöyle buyurdu:

إِنَّكُمْ سَتَلْقَوْنَ بَعْدِى أَثَرَةً شَدِيدَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِى عَلَى الْحَوْضِ

"**Muhakkak sizler benden sonra şiddetli kayırmacılıkla karşılaşacaksınız. Havz'da benimle buluşuncaya kadar sabredin**."[109]

İbn Mes'ud radiyallahu anh'den: "Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

إِنَّهَا سَتَكُونُ بَعْدِى أَثَرَةٌ وَأُمُورٌ تُنْكِرُونَهَا فقال الصحابة يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَأْمُرُ مَنْ أَدْرَكَ مِنَّا ذَلِكَ؟ فقال صلى الله عليه وسلم تُؤَدُّونَ الْحَقَّ الَّذِى عَلَيْكُمْ وَتَسْأَلُونَ اللَّهَ الَّذِى لَكُمْ

"**Muhakkak ki benden sonra kayırmacılık ve karşı çıktığınız işler olacaktır**." Sahabe dedi ki:

"Ey Allah'ın rasulü! Bu duruma yetişirsek bize ne

---

[109] **Sahih**. Buhârî (3163) Muslim (1845) Nesâî Sunenu'l-Kubrâ (8335)

emredersin?” Buyurdu ki:

“**Onların sizin üzerinizdeki haklarını eda edin. Kendi haklarınızı ise Allah’tan isteyin**.”[110]

Huzeyfe radiyallahu anh’den: “Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

يَكُونُ بَعْدِي أَئِمَّةٌ لَا يَهْتَدُونَ بِهُدَايَ وَلَا يَسْتَنُّونَ بِسُنَّتِي وَسَيَقُومُ فِيهِمْ رِجَالٌ قُلُوبُهُمْ قُلُوبُ الشَّيَاطِينِ فِي جُثْمَانِ إِنْسٍ فقال حذيفة رضي الله عنه كَيْفَ أَصْنَعُ يَا رَسُولَ اللهِ إِنْ أَدْرَكْتُ ذَلِكَ؟ فقال تَسْمَعُ وَتُطِيعُ لِلأَمِيرِ وَإِنْ ضُرِبَ ظَهْرُكَ وَأُخِذَ مَالُكَ فَاسْمَعْ وَأَطِعْ

“**Benden sonra hidayetime uymayan ve sünnetimi takip etmeyen idareciler olacak. Aralarında kalpleri şeytanların kalpleri gibi, cisimleri ise insan cismi olan kimseler olacaktır**.” Huzeyfe radiyallahu anh dedi ki:

“Ey Allah’ın rasulü! Onlara yetişirsem ne yapayım?” Buyurdu ki:

“**Dinler ve itaat edersin. Yönetici sırtına vurup malını**

---

[110] **Sahih**. Buhârî (3603) Muslim (1843)

alsa bile dinle ve itaat et."[111]

Ubâde b. es-Sâmit radıyallahu anh'den:

دَعَانَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَايَعْنَاه فِيمَا أَخَذَ عَلَيْنَا أَنْ بَايَعَنَا عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فِي مَنْشَطِنَا وَمَكْرَهِنَا وَعُسْرِنَا وَيُسْرِنَا وَأَثَرَةً عَلَيْنَا وَأَنْ لاَ نُنَازِعَ الأَمْرَ أَهْلَهُ إِلَّا أَنْ تَرَوْا كُفْرًا بَوَاحًا عِنْدَكُمْ مِنَ اللَّهِ فِيهِ بُرْهَانٌ

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bizi çağırdı ve O'na biat ettik. Bizden biat için aldığı sözler arasında; dinçlik ve isteksizlik zamanlarımızda, zorlukta ve kolaylıkta ve bizim aleyhimizde kayırmacılık yapıldığında dahi dinleyip itaat etmemiz, yöneticilerle çekişmememiz de vardı. Ancak katınızda Allah'tan bir burhan bulunan apaçık bir küfür görmeniz hali bundan hariçtir."[112]

Umm Seleme radıyallahu anha'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

سَتَكُونُ أُمَرَاءُ فَتَعْرِفُونَ وَتُنْكِرُونَ فَمَنْ عَرَفَ بَرِئَ وَمَنْ

---

[111] **Sahih**. Muslim (1847)
[112] **Sahih.** Buhârî (7056, 7200) Muslim (1709, 42)

أَنْكَرَ سَلِمَ وَلَكِنْ مَنْ رَضِيَ وَتَابَعَ قَالُوا أَفَلَا نُقَاتِلُهُمْ؟ قَالَ لَا مَا صَلَّوْا

"**İleride bazı yöneticiler olacak, bilecek ve karşı çıkacaksınız. Kim bilirse berî olur, kim karşı çıkarsa selamette olur. Lakin rıza gösteren ve tâbi olan**..." Dediler ki:

"Onlarla savaşmayalım mı?" Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Namaz kıldıkları sürece hayır**" buyurdu."[113]

Avf b. Mâlik radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

خِيَارُ أَئِمَّتِكُمُ الَّذِينَ تُحِبُّونَهُمْ وَيُحِبُّونَكُمْ وَيُصَلُّونَ عَلَيْكُمْ وَتُصَلُّونَ عَلَيْهِمْ وَشِرَارُ أَئِمَّتِكُمُ الَّذِينَ تُبْغِضُونَهُمْ وَيُبْغِضُونَكُمْ وَتَلْعَنُونَهُمْ وَيَلْعَنُونَكُمْ قِيلَ يَا رَسُولَ اللهِ أَفَلَا نُنَابِذُهُمْ بِالسَّيْفِ؟ فَقَالَ لَا مَا أَقَامُوا فِيكُمُ الصَّلَاةَ وَإِذَا رَأَيْتُمْ مِنْ وُلَاتِكُمْ شَيْئًا تَكْرَهُونَهُ فَاكْرَهُوا عَمَلَهُ وَلَا تَنْزِعُوا يَدًا مِنْ

---

[113] **Sahih.** Muslim (1854)

طَاعَةٍ

“**Yöneticilerinizin hayırlıları sizin kendilerini sevdiğiniz ve sizi seven, onlara dua ettiğiniz ve size dua eden yöneticilerdir. Yöneticileriniz şerlileri ise kendilerine buğz ettiğiniz ve size buğz eden, kendilerine lanet ettiğiniz ve size lanet eden yöneticilerdir.**” Denildi ki:

“Ey Allah’ın rasulü! Onlara kılıçla karşı çıkmayalım mı?” Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“**Aranızda namazı ikame ettikleri sürece hayır! Yöneticilerinizde hoşlanmadığınız bir şey gördüğünüzde, amelini çirkin görün fakat itaatten büsbütün el çekmeyin**.”[114]

Zirr b. Hubeyş rahimehullah dedi ki:

لَمَّا أَنْكَرَ النَّاسُ سِيرَةَ الْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعَيْطٍ فَزِعَ النَّاسُ إِلَى عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ فَقَالَ لَهُمْ عَبْدُ اللهِ بْنُ مَسْعُودٍ اصْبِرُوا فَإِنَّ جَوْرَ إِمَامٍ خَمْسِينَ عَامًا خَيْرٌ مِنْ هَرْجِ شَهْرٍ وَذَلِكَ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا بُدَّ لِلنَّاسِ مِنْ إِمَارَةٍ بَرَّةٍ أَوْ فَاجِرَةٍ فَأَمَّا الْبَرَّةُ فَتَعْدِلُ فِي الْقَسْمِ

[114] **Sahih.** Muslim (1855)

وَيُقْسَمُ بَيْنَكُمْ فَيُؤْكُمْ بِالسَّوِيَّةِ وَأَمَّا الْفَاجِرَةُ فَيُبْتَلَى فِيهَا الْمُؤْمِنُ وَالْإِمَارَةُ الْفَاجِرَةُ خَيْرٌ مِنَ الْهَرْجِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللهِ وَمَا الْهَرْجُ؟ قَالَ الْقَتْلُ وَالْكَذِبُ

"İnsanlar el-Velid b. Ukbe b. Ebi Muayt'ın gidişatına karşı çıktıklarında Abdullah b. Mes'ud radıyallahu anh'e geldiler. Abdullah b. Mes'ud radıyallahu anh onlara şöyle dedi:

"Sabredin. Zira yöneticinin elli senelik zulmü bir aylık herc'den hayırlıdır. Ben bunu Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den işittim. Şöyle buyurmuştu:

"**İyi ya da günahkâr olsun insanların yöneticisi bulunmak zorundadır. İyi olursa aranızda adaletli taksimat yapar ve düzgün yöneticilik yapar. Ama günahkâr ise mümin bu konuda müptela olur/belaya uğrar. Günahkâr yöneticiler, hercden hayırlıdır**." Denildi ki:

"Ey Allah'ın rasulü! Herc nedir?" Buyurdu ki:

"**Adam öldürmeler ve yalan(ın yayılması)dır**."[115]

Hasen el-Basrî rahimehullah dedi ki:

---

[115] **Buhârî'nin şartına göre sahih**. Taberani (10/132) İbn Asakir, Tarihu Dımeşk (63/242) Hafız Iraki Tahricu'l-İhya'da (5/455)

لَوْ أَنَّ النَّاسَ إِذَا ابْتُلُوا مِنْ قِبَلِ سُلْطَانِهِمْ بِشَيْءٍ دَعُوا اللَّهَ أَوْشَكَ اللَّهُ أَنْ يَرْفَعَ عَنْهُمْ وَلَكِنَّهُمْ فَزِعُوا إِلَى السَّيْفِ فُوُكِلُوا إِلَيْهِ وَاللَّهِ مَا جَاءُوا بِيَوْمٍ خَيْرٍ قَطُّ ثُمَّ قَرَأَ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَى عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ بِمَا صَبَرُوا وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ

“İnsanlar yöneticileri tarafından bir şeyle ibtila edilirlerse Allah’a dua ettikleri zaman Allah’ın bu belayı kaldırması yakındır. Lakin onlar kılıca sarılırlarsa kendi hallerine bırakılırlar. Vallahi onlar asla hayır görmezler.” Sonra şu ayeti okudu:

"**Rabbinin İsrailoğullarına olan o güzel vaadi sabrettikleri için tamamlandı. Firavun ve kavminin yapmakta olduklarını ve yükselttiklerini harap ettik**” (A'raf 137)[116]

9- Mücahidler arasından çıkarılırlar ve yalanları sabit olduktan sonra özürleri kabul edilmez.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

---

[116] **Hasen maktu**. İbn Ebî Hâtim Tefsir (8897) İbn Sa’d Tabakat (9/165) Acurri eş-Şeria (62) Belazuri Ensabu’l-Eşraf (8/309) Suyuti, el-İklil (s.131)

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ

"**Bundan böyle, Allah seni onlardan bir topluluğun yanına döndürür de, çıkmak için senden izin isterlerse, de ki: "Siz, ebediyyen benimle beraber asla çıkamazsınız ve kesin olarak benimle bir düşmana karşı savaşamazsınız. Çünkü siz ilk seferinden oturmaya razı oldunuz. Artık siz geri kalanlarla beraber oturun**." (Tevbe 83)

Allah Teâlâ, Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'e nifak sebebiyle cihaddan geri kalan o kimseleri ikinci defa kabul etmemesini emretmiştir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bundan sonra onlara güvenmemiş ve onları doğrulamamıştır. Çünkü onlar bütün halkın en yalancılarıdırlar. Bu yüzden Allah Teâlâ, cihaddan geri kalanlardan, ümmetin ve müslümanların cesaretini kıranlardan yüz çevirilmesini emretmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

"**Onlara geri döndüğünüzde kendilerinden**

vazgeçmeniz için Allah'a and içecekler. O halde siz de onlardan yüz çevirin. Onlar gerçekten pistirler. Kazandıklarının cezası olarak varacakları yer de cehennemdir." (Tevbe 95)

Bu yüz çevirme onları affetmek ve razı olmak değil, bilakis onları aşağılamak ve değersiz kılmak içindir. Zira onlar pisliktirler. Ancak bu kaba muameleyi hak ederler. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber cihaddan geri kalmalarının, O'nun emrine isyan etmelerinin ve iman edenlerin cemaatinden ayrılmalarının cezası budur. Kalpleri nifakı benimsemiş ve Allah Teâlâ'nın yolunda cihaddan hoşlanmamışlar, yaptıklarının karşılığı olarak bu muameleye muhatap olmuşlardır.

Mürtedlere Muamele Şekli

Mürtedlere karşı muamele de muhaliflere karşı muamelenin türlerindendir. Şüphe yok ki riddet (dinden çıkmak) küfürden daha tehlikelidir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنْ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ * وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ * وَإِذَا انقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ انقَلَبُوا فَكِهِينَ*وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَؤُلاءِ لَضَالُّونَ

"**Şüphe yok ki o suçlular, iman edenlere gülerlerdi. Yanlarından geçtikleri zaman birbirlerine kaş göz işareti yaparlardı. Ailelerine döndüklerinde kendilerini beğenmiş olarak dönerlerdi. Onları gördüklerinde derlerdi ki: "Şüphe yok ki bunlar, sapmışlar**." (Mutaffifîn 29-32)

Mürtedler, şehadet kelimeleriyle müslüman olduklarını ilan edip onlarla beraber namaz kıldıktan, oruç tuttuktan sonra söz, fiil, itikad veya tereddüt etmek suretiyle dinden çıkarak küfrü ilan edenlerdir.

Mürted şöyle tarif edilir: "Müslüman olduktan sonra kendi isteğiyle kâfir olan, alay ederek küfrü söyleyen veya küfre itikad eden yahut tereddüt eden veya küfür fiili işleyen… kimsedir."[117]

---

[117] Ravdu'l-Merbu (s.499)

İslam'dan başka bir dine kendi istekleriyle çıkmış olan bu kimselere cehalet mazeret değildir. Zira tekfire mani olan cehalet ancak müslümanlar hakkında söz konusudur. Fıkıh kitaplarında "Mürtetlerin hükümleri" bölümünde yer alan: "Mürtet için cehalet mazeret değildir" sözü bu anlamdadır. Yoksa günümüzdeki cahil Haricî paçavralarının bu sözü mutlak kullanıp, cehaletin tekfire hiçbir şekilde mani olmadığını iddia etmeleri koyu cehaletin tuhaflıklarındandır. İslam dinini din edinmemiş hiç kimseye cehalet mazeret değildir. İslam dininin dışındaki herkes kâfirdir, bu malum bir hükümdür. Lakin Haricî taslakları kâfir hakkında aslolan bu hükmü, aslen müslüman olanlar hakkında işletmek suretiyle cehaletin tekfire mani oluşunu inkâr etmektedirler!

* Cehaletin tekfire mani olması, dinde bilinmesi zarurî olan konular haricinde kalan meselelerdedir. Dinde bilinmesi zarurî olan konularda cehalet tekfire mani değildir. Dinde bilinmesi zarurî olan konular ise şahıslar, mekân ve zamana göre farklılık arz eder. Bunun sınırı; ister akidevi ister amelî meseleler olsun, âlimlerle avamın eşit seviyede bildiği konular dinde bilinmesi zaruri olan konulardır. Yalnızca âlimlerin bilmeleri mümkün olan meselelerde avam mazur görülür.

Mürtedlerin durumlarını bilmek önemlidir. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الآيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ

"**Günahkârların yolu apaçık ortaya çıksın diye ayetleri böylece açıklıyoruz**." (En'am 55)

Münafıklar Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in zamanında nifaklarını gizliyorlardı. Nifaklarını ancak ağızlarından

kaçırıyorlar, huzura çıktıklarında ya inkâr ediyor, ya da tevbe izhar ediyorlardı. Şimdilerde ise küfürlerini açıkça dile getirmektedirler ve onları sigaya çekecek kadılık gibi İslamî müesseseler mevcut değildir. Bundan dolayı zındık münafıklar ile mürted olanların ayrımını bilmek gerekir:

Mürted ile zındık münafıklarrın farkları:

1- Zındık münafıklar (nifak küfrüyle münafık olanlar) iki şehadet kelimesinin gereği olan Kur'ân ve sünnetin bağlayıcılığını kabul ettikleri ve müslüman olduklarını iddia ettikleri halde, küfür veya şirk olan söz, fiil veya inançlara sahip olan kimselerdir.

2- Bu kimselere (münafıklara) İslam kadısı tarafından mürted hükmü verilmediği sürece kanları, malları haramdır, müslümanlarla aynı hukukî haklara sahiptirler. Varis olur ve onlara varis olunur, öldüklerinde cenaze namazı kılınır, müslüman mezarlığına gömülürler, nikâhları geçerlidir ve nikâhta müslüman kızlarına velayetleri geçerlidir, emanları geçerlidir vb.

Örnek vermek gerekirse; Kur'ân ve sünnetin bağlayıcılığını kabul eden, lakin küfür olan söz, fiil ve inançlarda vuku bulan nifak ehli kimseler arasında şu isimleri sayabiliriz;

Cübbeli Ahmed Mahmud Ünlü, Abdullah Yolcu, Cihan Elmas, Ebu Said Muhammed Balcıoğlu, Taceddin Bayburdî, Ebu Zerka, Ebu Erva, Murat Gezenler, Ebu Hanzala Halis Bayancuk, Ebu Haris, Ebu Nuh, Ebu Zeyd, Ebu Emre Hüseyin Alıcı, Harun Yıldırım, Ebu Enes Muhammed Çiftçi, Mustafa Dönmez, Musab Köylüoğlu, İbrahim Gadban (Faruk Furkan), Feyzullah Birışık, Ubeydullah Arslan, Bilgin Yalçın, Mesut Körpe, İhsan Şenocak, Nureddin Yıldız vb.

Bunların kanları, malları haramdır, müslümanlarla aynı hukukî haklara sahiptirler. Kendilerine naslarla hüccet ikame edilmesi halinde hücceti kabulleri ve tevbe etmeleri umulan kimselerdir.

3- Müslüman olduğunu iddia ettikleri halde mürted hükmünde olanlar ise; Kur'ân ve sünnetin bağlayıcılığını kabul etmeyenlerdir. Çünkü İslam'a girişin aslî şartı olan iki şehadet kelimesi, Kur'ân ve sünneti bağlayıcı görmeyi gerektirir. Kur'ân ve sünnetin bağlayıcılığını kabul etmeyen bu kimseler, müslüman olduklarını iddia etseler dahi mürted hükmündedirler, bunlar için kadı tarafından irtidat hükmü verilmesine ihtiyaç yoktur. Çünkü kadı, küfür söz, fiil veya inanç sahibi olan kimselere Kur'ân ve sünnet ile hüccet ikamesi yaparak tevbeye çağırır. Kur'ân veya sünnetin bağlayıcılığını aslen kabul etmeyen kimselere ise böyle bir istitabe (tevbe ettirme) sakıt olmaktadır. Kadı böyle kimselere tevbe istemeden ölüm hükmü verir. İmam Malik'in "Tevbe istenmeden ölümüne hükmedilir" dediği zındıklar aslında bu sınıftan olan mürtedlerdir.

4- Zamanımızda İslam kadısı bulunmadığı için ölüm cezaları uygulanamayan, müslümanlık iddiasındaki mürtedler, münafıklar gibi değil, kâfirler gibi muamele görürler. Onlara varis olunmaz ve müslümana varis olamazlar, öldürklerinde cenaze namazları kılınmaz, müslüman mezarlığına defnedilmezler, müslümanlar üzerinde velayetleri, nikâhları geçersizdir.

Müslüman olduklarını iddia ettikleri halde Kur'ân ve sünnetin bağlayıcılığını kabul etmedikleri için veya Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e iman ve ittibayı vacip görmedikleri için mürted hükmünde olanlara örnek isimler ise şunlardır:

Edip Yüksel, İhsan Eliaçık, Mustafa İslamoğlu, Abdulaziz

Bayındır, Fethullah Gülen, Zekeriya Beyaz, Ferec Hüdür, Emin Çölaşan, Mehmet Okuyan, Mehmet Çelik, Mustafa Öztürk, Hayri Kırbaşoğlu, Cemalinur Sargut vb.

Bunlar müslümanların haklarına sahip değildirler. Gayri Müslim kâfirlerle aynı hükümdedirler. Bu kimselerin taraftarları arasında ise mal ve can dokunulmazlığı olan münafıklar da vardır, Kur'an ve sünnetin bağlayıcılığını inkâr eden mürtedler de vardır.

Mürtedlerin Hedefleri:

Şüphe yok ki bu mürtedler dini ifsat etmeyi, dini çirkin göstermeyi, tahrif etmeyi, haramları helal saymayı, insanlar arasında bâtılın yayılmasını, kendi zındıklıklarına davet etmeyi, müslümanları dinlerinden çıkarmayı, insanlar arasında şüpheler atmayı vs. hedeflemektedirler.

Küfürlerini yaygınlaştırmak ve fitne çıkarmak için müteşabih ayetleri merdiven olarak kullanmaktadırlar. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ

"**Kalplerinde eğrilik bulunanlar, fitne çıkarmak ve onun tevilini aramak için müteşabih olanlarına tabi olurlar**." (Al-i İmran 7)

Dini insanların hayatlarından uzaklaştırmak için çalışırlar.

Dinin naslarının lafızlarını tahrif etmeye güç yetiremediklerinden manalarını tahrif etmeye çalışmaktadırlar. Bunun için İslam'a yeni bir anlayış getirme çabasındadırlar. Onlardan bazıları bu hareketlerini: "Dini yeniden anlamak" veya "İslam'ın ikinci risaleti" yahut "İslamın yeni yüzü" diye isimlendirirler. Bu ancak ilhad ve zındıklıktır!

Onların anlattıkları İslam, Allah'ın din kıldığı, Nebisi sallallahu aleyhi ve sellem'e indirmiş olduğu, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisine davet ettiği İslam değildir! Bu ancak modern asra uygun olduğunu iddia ettikleri değiştirilmiş İslam'dır! Hakikatte bu Allah Teâlâ'nın kendilerine itaat edilmesini ve tabi olunmasını yasakladığı, Allah'ın indirdiklerinden saptırmak isteyen düşmanlara itaattir!

Zındıkların Bu Asırda Yaydığı Küfür Sözler ve İnançlara Örnekler

Bu mürted zındıklar bazen çok tehlikeli sözler ortaya atarlar:

Bazıları şahitlik derken asra şahitliği kasteder.

Bazısı namazın dinle alakası olmayan şahsi bir mesele olduğunu, namazın farz olmadığını, yoga sporunun onun yerini tutacağını iddia eder!

Bazısı zekâtın farz olmadığını, devlete verilen vergilerin onun yerine geçeceğini iddia eder!

Bazısı orucun farz olmadığını, bunun arapların şahsiyetlerinin veya kaba bedeviliğin ıslahı için konduğunu, bu asırda ise açlığın zaten yaygın olduğunu söyler!

Bazısı haccın hava değişikliği olduğunu, aklın ve ruhun hac yapması gerektiğini söyler!

Miras taksimine yeniden göz atılması gerektiğini, geçmişteki miras taksiminin bu asra uymadığını, iki cins arasında eşitlik olması gerektiğini iddia ederler!

Erkeğin kavvam aile reisi olmasının kalktığını, kadın için mahrem bir veliye gerek kalmadığını, kadının erkeğe ihtiyacı olmadığını iddia ederler!

Erkeğin birden fazla eşle evliliğinin değişmesi gerektiğini, dinin bu hükmünün bu asra uymadığını, zina edenler için recm cezasının, hırsızın elinin kesilmesi cezasının kaldırılması gerektiğini iddia ederler!

Yahudilerin, Hristiyanların, Budistlerin, Hinduistlerin ve Mecusilerin kâfirler diye isimlendirilmelerini uygun görmez, hepsinin müminler olduğunu iddia ederler!

Bazı muasır zındıklar cennet ve cehennemin bu dünyada olduğunu, yani dünya nimetlerinin cennet, dünya sıkıntılarının da cehennem olduğunu açıkça söylemektedirler! Öldükten sonra haşir olmadığını, hayatın bu dünyadan ibaret olduğunu iddia ederler!

Şu an bu zındıklık ve küfürler mevcuttur ve yayılmaktadır!

Mürtedlere Karşı Muamelenin Kayıtları:

1- Mürtedin durumunu bilmek:

Bazı ülkelerde müslümanların zayıflığının neticesi olarak şüpheler ve küfür olan sözler yaygınlaşmıştır. Şu hususların bilinmesi gerekir: Kişi aslen mürted midir, yoksa şüphe sahibi midir? Onun katında mesele açık mıdır, yoksa tam anlamıyla inhiraf etmiş biri midir? Üzerinde tartışılacak bir cehaleti var mıdır?

2- Mutlak tekfir ile muayyen tekfiri ayırmak:

Mutlak tekfir ile muayyen tekfiri ayırmak ehl-i sünnet'in, bid'at ehlinden ayrıldığı menhecî özelliklerdendir.

Mutlak tekfir: "Şu söz küfürdür" veya "şu fiil küfürdür" demektir.

Muayyen tekfir: "Şu kimse şu fiili işlediği için veya şu küfür sözü söylediği için kâfirdir" demektir.

Selefin yani Ehl-i Sünnetin menhecine baktığımız zaman mürtedlere ve zındıklara karşı muamelede âlimlerin mutlak tekfir ile muayyen tekfir arasında ayrım yaptıklarını görürüz. Bir fiil, söz veya inancın küfür olduğunu söylemek ile belli bir şahsın kâfir olup İslam dininden çıktığını söylemek arasında fark gözetilmiştir.

Ehl-i Sünnet: "Kim şöyle söylerse veya şunu yaparsa yahut

şöyle inanırsa kâfir olur" derler. Lakin: "Falan kâfir oldu" demezler. Bunu diyebilmek için tekfirin şartlarının yerine gelmesi ve manilerinin ortadan kalkması gerekir.

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Kendisine hüccet ikame edilmedikçe hata veya yanlış yapan Müslümanlardan bir kimseyi tekfir etmeye hiçkimsenin hakkı yoktur. Müslümanlığı kesin olarak sabit olan bir kimsenin müslümanlığı şüphe sebebiyle ortadan kalkmaz. Bilakis bu hüccetin ikame olup şüphenin giderilmesinden sonra ancak mümkün olur."[118]

Yine şöyle demiştir: "Bir söz küfür olabilir ve sahibinin tekfirini gerektirebilir. Yani "Kim şöyle söylerse kâfirdir" denilir lakin bu sözü söyleyen belli bir şahıs hakkında, terki halinde küfrü gerektiren hüccet ikame edilmedikçe küfrüne hükmedilemez. Tehdit içeren naslar da böyledir. Mesela Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**Yetimlerin mallarını zulümle yiyenler ancak karınlarına ateş doldururlar ve varacakları yer tutuşturulmuş ateştir.**" (Nisa 10)"[119] Lakin yetim malı yiyen belli bir şahıs hakkında: "Ey falan! sen cehennemdesin demeyiz.

İbn Teymiyye rahimehullah yine dedi ki: "Bu ve benzeri tehdit nasları haktır, lakin belli bir şahıs hakkında bu tehdit ile şahitlik etmeyiz. Kıble ehlinden belli bir kimse hakkında cehennemlik olduğuna şahitlik edilmez. Bu tehdit onun hakkında gerçekleşebilir de, şartların yerine gelmemesi veya manilerin bulunması sebebiyle gerçekleşmeyebilir de."[120]

---

[118] Mecmuu'l-Fetava (12/466)
[119] Mecmuu'l-Fetava (23/345)
[120] Mecmuu'l-Fetava (23/345)

Bazı insanlar, naslarda cezası cehennem olarak belirtilen bir suç işlemiş olabilir, lakin hükmü bilmiyor olabilirler. Mesela ilim ortamından uzak bir yerde yetişen bir kimse yahut İslam'a yeni girmiş olan bir kimse, cehennemle tehdit edilmiş bir fiili işlemiş olabilir. Lakin bu kimseye "sen cehennemdesin" diyemeyiz. Zira o bunu bilmiyor olabilir yahut bir şüphesi bulunabilir. Ya da onun hakkında tehditi gerektiren şart yerine gelmemiş olabilir veya tehditi hak etmesini engelleyen bir mani bulunabilir.

Bu meselede iki taife hata içindedir:

Birincisi: Muayyen şahısların hiçbir zaman tekfir edilemeyeceği görüşündedirler. Bunlar Mürcie'nin bir sınıfıdır ve dinde gevşeklik sahibidirler. Onlar irtidat kapısını tamamen kapamışlardır ve onlara göre mürted yoktur.

İbn Useymin şöyle demiştir: "Âlimler belli şahıslar hakkında da riddet hükmü vermişlerdir. Bazı şahıslar, küfür mevcut olmasına, tekfirin şartları yerine gelip manileri ortadan kalkmasına rağmen belli şahısların tekfirinden kaçınıyorlar. Bu yanlıştır! Bilakis böylesini tekfir ederiz ve ona kâfir muamelesi yaparız. Çünkü biz ancak zahire göre hükmedebiliriz. Ama şayet bu kimsenin kalbinde mü'min olup küfrü izhar etmiş olduğunu varsayarsak, bunun hesabı Allah Azze ve Celle'ye aittir. Lakin tekfirin şartları yerine gelip manileri ortadan kalktığında biz onu muayyen olarak tekfir ederiz. Şayet "Biz asla belli bir şahsı tekfir etmeyiz, sadece küfrün cinsini tekfir ederiz" dersek geriye tekfir edilecek kimse kalmaz ve kimse İslam'a davet edilmez."[121]

İkincisi: Hâricilerdir. Bunlar, küfür fiillerinden olan bir fiil

---

[121] Şerhu'l-Mumti (11/307)

hakkında genel bir hüküm bulunduğu zaman, o kimsenin hükmü bilip bilmediğini, mazeret veya şüpheleri, tekfirin şartlarını ve manilerini gözetmeksizin bu fiili işleyen herkesi bu fiilin hükmüne sokarak tekfir ederler. Bu kimselerde tekfir hükmünü muayyen şahıslara genelleştirerek, tekfirin şart ve manilerini gözetmeyerek aşırılık etmektedirler. Nice mazeret sahiplerini mazur görmezler. Hatta şüpheli meselelerde ve içtihadî olan ihtilaflı meselelerde dahi tekfirde bulunurlar. Bazısı zincirleme tekfirde bulunarak, kendilerinin tekfir ettiği kimseleri tekfir etmeyeni de tekfir ederler.

Haricîler her asırda mevcuttur. Ali radiyallahu anh Haricilerle yapılan Nehrevan savaşından sonra şöyle demiştir: "Allah'a yemin olsun onlar erkeklerin sulblerinde ve kadınların rahimlerinde mevcuttur."[122] Yani onlar doğup çıkmaya devam edecekler, kanları mubah sayacaklar ve İslam ehlini tekfir edeceklerdir.

Selefin uygulamasına baktığımızda onların bazı fiiller, bid'atler ve görüşler hakkında tekfir sözünü kullandıklarını, lakin muayyen şahıslar hakkında cehalet, te'vil gibi engeller sebebiyle tekfirde bulunmadıklarını görürüz.

İmam Ahmed ve başkaları Cehmîlik, Allah'ın sıfatlarının iptali, Kur'ân'ın mahlûk olduğu sözü, Allah'ın ahirette görülmesinin inkârı, kaderin inkârı gibi meselelerin büyük küfür olduğunu belirtmişler, lakin kendileri hakkında şartların yerine gelip manilerin ortadan kalktığı bir azınlık dışında muayyen şahısları tekfir etmemişlerdir.

Mesela İslam'ın aziz olduğu dönemlerde Hallac hakkında

---

[122] İbn Kesir el-Bidaye (7/321)

âlimler tartışmışlar, ona hücceti ikame etmişler, ona irtidat haddini tatbik etmişlerdir.

Şimdiki zamanda ise küfür oluşunda şüphe bulunmayan sözler yaygınlaşmıştır. Bazıları semavi dinler arasında geçiş yapmanın imana zarar vermeyeceğini iddia edebiliyor. Bir müslümanın Hristiyan veya Yahudi olabileceğini, bunların hepsinin semavî dinler olduğu için hepsinin cennette olduğunu, hepsinin de sahih ve hak din olduğunu, hepsinin de mü'minler olduğunu dahi iddia edebiliyor! Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلاثَةٍ

"**Allah üçün üçüncüsüdür diyenler kâfir olmuşlardır**." (Maide 73)

3- Mürtedin akibeti:

Kişi mürted olarak öldüğü zaman bütün amelleri boşa gider, cehennemde ebedî olarak kalıcıdır. Allah ahirette ondan hiçbir iyilik kabul etmez. Lakin Allah'ın adaletindendir ki ona sıhhat, mal, evlad ve şöhret vermekle iyiliklerinin karşılığını dünyada vermiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُوْلَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ وَأُوْلَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

“**Sizden her kim dininden döner ve kâfir olarak ölürse işte onlar dünyada da, ahirette de amelleri boşa gidenlerdir. İşte onlar ateş halkıdır ve onlar orada sürekli kalıcıdırlar**.” (Bakara 217)

O mürtedler Allah’a hiçbir şekilde zarar veremezler, ancak kendi nefislerine zarar verirler. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

“**Ey iman edenler! İçinizden her kim dininden dönerse mü’minlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı aziz, Allah yolunda cihad eden ve kınayıcının kınamasından korkmayan bir toplum getirir ki O onları sever, onlar da O’nu severler. İşte bu, Allah’ın lütfudur, onu dilediğine verir. Şüphesiz Allah Vasi’dir, Alîm’dir**.” (Maide 54)

4- Mürtedin tevbesi

Tevbe kapısı açıktır. Küfür veya sapıklıkta olan, zındıklığa düşen bir kimse Allah’a hakiki bir tevbe ederse Allah tevbesini kabul eder. Kendisi sebebiyle başkalarını saptırmışsa, tevbe etmekle beraber, sebep olduğu bâtılları da açıklayıp gidermelidir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا

“**Tevbe edin, ıslah edin (düzeltin) ve beyan edin**.” (Bakara 160)

Haram oluşunda icma bulunan bir fiili mübah sayan kişinin tevbesi; onun haram olduğuna itikad etmesi, geçmişteki itikadından pişmanlık duyması, ona bir daha dönmemeye samimi bir şekilde azmetmesi, başkalarının da bunu mübah saymasına sebep olmuşsa, bu işin haramlığını açıklaması gerekir.

5- İrtidata Hükmetmek Had Cezalarındandır ve Buna Ancak Yetkili İslâm Kadısı Hükmeder

Mürtedin cezasını ve had cezalarını uygulamak fertlerin, herhangi bir âlimin, ilim talebesinin veya davetçinin değil, yetkili İslâm kadısının görevidir.

Şayet bu iş herkese açık olsaydı bir kimse öldürdüğü biri için, o bir mürteddi öldürdüm derdi. Yahut herhangi bir kimse “falanın hırsızlığı bence sabit oldu” deyip onun elini kesmeye kalkardı. Bazıları kendi kafasına göre recm haddi uygulayıp “falan zina etmişti, öldürdük” derlerdi.

Had cezalarının fıkhındandır ki, savaş halinde had cezası tatbik edilmez. Kıtlık zamanında had cezası tatbik edilmez. Müslümanların yöneticisi olmayan yerde had cezaları tatbik edilmez.

Kaos olan, yönetici bulunmayan bir mıntıkada kendilerinde silah veya kuvvet bulunan bir topluluk had cezalarını uygulamaya kalksa, o kişin kabilesi ve yakınları ayaklanırlar ve terör ortaya

çıkar.

Bunlar, birçok kimsenin idrak edemedikleri had cezası fıkhındandır. Hissî davranan bazı ilimsiz kimseler bu farkları anlayamıyorlar! Bu yüzden rabbanî muhakkik âlimler had cezası gerektiren bir mesele hakkında sorulduğu zaman: "Böyle bir durumda had cezasını uygulamak caiz değildir, bunu uygulayan günaha girer" derler. Çünkü bu mesele bu âlimin fıkhettiği, hissî davranan kimselerin cahili oldukları bir meseledir.

Hatta öyle ahmaklıklara şahit olduk ki, cahil Haricî davetçilerinden birisi, fertlerin had cezası uygulamasına delil uydurabilmek için, kişinin namaz kılarken önünden geçmekte ısrar eden kimseyle vuruşmasına dair hadisi delil getirmeye kalkışmıştır!

Abdullah b. Muhayriz rahimehullah dedi ki:

الْحُدُودُ وَالْفَيْءُ وَالْجُمُعَةُ وَالزَّكَاةُ إِلَى السُّلْطَانِ

"Had cezalarını uygulamak, fe'y (savaşsız elde edine ganimetler), Cuma namazını kıldırmak ve zekâtı toplamak yöneticiye aittir."[123]

Ebu'z-Zinad rahimehullah babasından şöyle rivayet etti: "Medine'lilerden sözlerine başvurulan fakihler şöyle diyorlardı:

لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ أَنْ يُقِيمَ شَيْئًا مِنَ الْحُدُودِ دُونَ السُّلْطَانِ

[123] **Sahih maktu**. İbn Zencuye el-Emval (2144)

إِلَّا أَنَّ لِلرَّجُلِ أَنْ يُقِيمَ حَدَّ الزِّنَا عَلَى عَبْدِهِ وَأَمَتِهِ

“Had cezalarından bir şeyi sultandan başkası ikame edemez. Ancak kişinin kölesine veya cariyesine zina haddini kendisinin uygulaması bundan hariçtir.”[124]

İbn Muflih rahimehullah mürtedin hükmü hakkında şöyle demiştir: “Mürtedi ancak yönetici veya onun vekili öldürebilir. Âlimlerin genelinin kavli budur.”[125]

6- Mürtedin nikâhı hiçbir şekilde geçerli değildir:

Mürtedin nikâhı mutlak olarak geçersizdir. İmam Şafii rahimehullah şöyle demiştir:

“Bir müslüman irtidat ederse, müslüman bir kadınla, mürted bir kadınla, müşrik bir kadınla veya putperest bir kadınla nikâhı da bâtıldır.”[126]

Evlilikten sonra irtidat meydana gelirse eşlerin arasının ayrılması gerekir. Nikâhları bâtıl olur. İbn Kudame şöyle demiştir:

“Eşlerden biri cima gerçekleşmeden dinden çıkarsa nikâh fesih olur. biri diğerine varis olamaz. Eğer cimadan sonra riddet gerçekleşirse iki rivayet vardır. Bu rivayetlerden birine göre derhal araları ayrılır. Diğerine göre iddet süresinin tamamlanması

---

[124] **Hasen maktu**. Beyhaki, (8/245)
[125] El-Mubdi (9/154) Bkz.: İbn Useymin, Şerh’l-Mumti (14/455)
[126] El-Umm (5/57)

beklenir, sonra ayrılırlar."[127]

7- Mürtedler mü'minlerin velisi ve yönetici olamazlar:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلاً

"**Allah kâfirler için müminler üzerine bir yok kılmayacaktır**." (Nisa 141)

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

"**Ey iman edenler, sizden önce kitap verilenlerden dininizi eğlence ve oyun edinenleri ve kâfirleri veliler edinmeyin. Mü'minler iseniz Allah'tan sakının**!" (Maide 57)

İbn Kudame şöyle demiştir: "Kâfirin, müslüman kız üzerinde velayetinin geçerli olmadığı hususunda başta Malik, Şafii, Ebu Ubeyd ve re'y ashabı olmak üzere ilim ehli icma etmişlerdir."

İbnu'l-Munzir dedi ki: "Kendilerinden ilim ezberlediğimiz

---

[127] El-Mugni (14/67)

bütün ilim ehli bu hususta icma etmişlerdir.”

Kadının bütün akrabaları kâfir ise onun müslüman kadı evlendirir. Çünkü Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Velisi olmayanın velisi sultandır” buyurmuştur. Müslümanların kadısı bulunmadığında, müslümanların adaletine güvendikleri bir kimse onun velisi olur.

İbn Kudame şöyle demiştir: “Kadının velisi yoksa ve yetki sahibi bir idareci bulunmazsa İmam Ahmed’den gelen bir rivayete göre adil bir kimse, kızın izniyle onu evlendirir.”

8- Mürtedlerden teberrî edip uzaklaşmak:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنْ الْحَقِّ

“**Ey iman edenler! Düşmanımı ve düşmanınızı velîler edinmeyin. Siz onlara sevgi ile karşılık veriyorsunuz; oysa onlar Haktan size geleni inkâr ediyor**.” (Mumtehine 1)

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَداً حَتَّى تُؤْمِنُوا

بِاللَّهِ وَحْدَهُ

“**İbrahim ve onunla beraber olanlarda sizin için güzel bir örnek vardır. Hani kavimlerine demişlerdi ki: “Biz, sizlerden ve Allah dışında taptıklarınızdan uzağız. Sizi tanımıyoruz. Sizinle aramızda, siz Allah’a bir olarak iman edinceye kadar ebedi bir düşmanlık ve bir kin başgöstermiştir**.” (Mumtehine 4)

9- Mürtede tebliğ ve hüccet ikamesi

Rebî b. Suleyman rahimehullah dedi ki: “Şafiî rahimehullah, Hafs el Ferd ile konuştuğunda Hafs el-Ferd:

“Kur’ân mahlûktur” dedi. Şafii rahimehullah da ona dedi ki:

“Sen yüce Allah’ı inkâr ettin.”[128]

Tarık b. Şihab rahimehullah’tan: “Buzaha b. Esed ve Gatafan elçileri Ebu Bekr radiyallahu anh’e gelip sulh istediler. (Bu kavimler dinden irtidat ettikten sonra boyun eğmişlerdi) Tuleyha b. Huveylid el-Esedî’ye tabi olup itaat etmişlerdi. Halid b. el-Velid radiyallahu anh Museyleme ile savaşıp galip geldikten sonra bunlarla savaşmıştı. Elçilerini Ebu Bekr es-Sıddık radiyallahu anh’e gönderdiler. Ebu Bekr radiyallahu anh onları açık bir savaş ile zelil edici bir barış arasında muhayyer bıraktı. Dediler ki:

“Harp bizi yenilgiye uğratacaktıri bunu anladık. Peki zelil

---

[128] Şerhu’s-Sunne (1/187)

edici barış nedir?" Ebu Bekr radiyallahu anh dedi ki:

"Sillahları bırakmanız ve silahsız dolaşmanız, atlara binmemenizdir. Develerin kuyruklarından tutunan topluluklar olarak terk edilmenizdir. Ta ki Allah, nebisinin halifesini ve muhacirleri sizi mazur gördükleri bir iş üzerinde görsün. (Yani durumunuzu değiştirerek istikamet üzere olduğunuzdan ve tevbe ettiğinizden emin olalım.) Sizden aldıklarımızı ganimet edineceğiz. Bizden aldıklarınızı bize iade edeceksiniz. Bizden öldürdüklerinizin diyetlerini ödeyeceksiniz. Sizden öldürülenler ise ateştedir." Ömer radiyallahu anh bunları işitince Ebu Bekr radiyallahu anh'e dedi ki:

"Muhakkak ki senin görüşün isabetlidir ve görüşünden ibret alacağız…."[129]

10- Mürtedin ölümüyle ilgili hükümler:

Mürted olarak ölen kimse, kâfir olarak öldüğü için cenazesi yıkanmaz, cenaze namazı kılınmaz, müslüman mezarlığına gömülmez.

Ali radiyallahu anh'den şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Ebû Tâlib vefat edince Nebî sallallahu aleyhi ve sellem gidip şöyle dedim:

"Senin o sapık amcan ölmüş bulunuyor. Onu kim gömsün?" Nebî sallallahu aleyhi ve sellem:

---

[129] **Sahih mevkuf.** Said b. Mansur Sunen (448) Taberânî Evsat (2/270) Beyhakî (8/335)

‘‘O müşrik olarak öldü. Git onu göm. **Yanıma gelinceye kadar da başka hiçbir şey yapma**.” Alî radiyallahu anh dedi ki:

“Onu gömdüm, sonra Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’e gittim.

‘Git guslet, sonra yanıma gelinceye kadar hiçbir şey yapma’ dedi. ‘Alî radiyallahu anh devamla dedi ki:

“Guslettim sonra onun yanına gittim. Bana bazı dualar yaptı ki onların karşılığında kırmızı ve siyah tüylü develere sahip olmak beni sevindirmez.”[130]

El-Elbânî rahimehullah dedi ki: “Bu hadiste dikkat çeken hususlardan birisi de Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in müşrik olan babasının vefatı dolayısıyla Alî radıyallahu anh’ı taziye etmediğidir. Dolayısıyla Müslüman bir kimsenin kâfir olan bir yakınının vefatı dolayısıyla taziye edilmesinin meşru olmadığına delil olabilir. Kâfirlerin kendileri gibi kâfir olan ölüleri dolayısıyla taziyesinin caiz olmayacağına ise öncelikli olarak delildir.”

Üsâme radiyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“**Müslüman kâfire, kâfir de müslümana vâris olamaz**.”[131]

---

[130] **Sahih.** Ahmed (807) Abdullah b. Ahmed Zevaidu’l-Musned (1074) Ebû Dâvud (2/70) Nesâî (1/282-283) Beyhakî (3/398)

[131] **Sahih.** Buhari (6764) Muslim (1614)

Bid’at Ehline Muamele Şekli

Dinde bid’at çıkarmak haramdır ve sahibine reddedilir. Nitekim Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ فِيهِ فَهُوَ رَدٌّ

“**Kim şu emrimizde (dinde) ondan olmayan bir şey ihdas ederse o reddolunur**.”[132]

Bid’atler, günahlardan daha tehlikelidir. Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: “Sufyan es-Sevrî ve daha başka İslam imamları bid’at’in İblis’e günahlardan daha sevimli geldiğini belirtmişlerdir. Çünkü genellikle bid’atten tevbe edilmez ama günahlardan tevbe edilir.”[133]

Günah işleyen kimse kendisinin günahkâr olduğunu ve kusurlu davrandığını bilir. Vicdanı onu tevbeye sevk eder. Bid’at işleyen kimse ise yaptığı şeyi güzel gördüğü için böyle bir şey hissetmez. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَناً

“**Kötü işi kendisine süslenip de onu güzel gören kimse mi?**” (Fâtır 8)

---

[132] **Sahih**. Buhârî (2697) Muslim (1718)
[133] Mecmuu’l-Fetava (10/9)

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ الأَخْسَرِينَ أَعْمَالاً *الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعاً

"**De ki: "Size, amelleri bakımından en çok ziyana uğrayanları bildirelim mi? İyi işler yaptıklarını sandıkları halde, dünya hayatında çabaları boşa giden kimselerdir**." (Kehf 103-104)

Bid'at işleyen kimse yaptığı şeyi güzel gördüğü ve onu Allah'ın dinine uygun zannettiği için ondan tevbe etmez. Tevbenin ilk adımı yapılan şeyin kötülüğünü bilmektir. Bidat sahibi ise bunu böyle görmez.

Eğer bidatçiye bidati açıklanır da tevbe edip sünnete dönüş yaparsa Allah tevbesini kabul eder. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعاً

"**Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, Gafûr'dur, Rahîm'dir**." (Zumer 53)

Bid'at'in tehlikesi ve kötülükleri:

Bidat'in kötülüğü ve tehlikesi iki esasa döner:

Birincisi: Bid'at kalpleri bozar, sünnetten uzaklaştırır. İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir:

"Dinin kuralları kalplerin gıdasıdır. Kalpler ne zaman bid'atlerle gıdalanırsa orada sünnetlere yer kalmaz. Tıpkı bozuk bir yemek yiyen kimse gibi olur."[134]

İbn Abbas radiyallahu anhuma şöyle demiştir:

مَا يَأْتِي عَلَى النَّاسِ مَنْ عَامٍ إِلَّا أَحْدَثُوا فِيهِ بِدْعَةً وَأَمَاتُوا فِيهِ سُنَّةً حَتَّى تَحْيَا الْبِدَعُ وَتَمُوتَ السُّنَنُ

"İnsanlar üzerine hiçbir sene gelmez ki onda bir bid'at ortaya çıkarıp bir sünnet öldürmesinler. Neticede bidatler diriltilir ve sünnetler öldürülür."[135]

İkincisi: Bid'âtler sünnetlere aykırıdır. Dinde eksiklik veya artırma yahut tahrif etme yoluyla dinden çıkmaya sebebiyet verir.

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Bu inançların ve bozuk hallerin sebeplerinden bazısı, Allah'ın, rasulü sallallahu aleyhi ve sellem ile bize göndermiş olduğu din ve menhecden çıkmaya götürür. Zira bid'at, küfrün başlangıcıdır. Tıpkı meşru sünnetlerin imanın görüntüsü ve onun takviye edicisi olması gibi.

---

[134] İktidau's-Sirati'l-Mustakim (2/104)

[135] **Hasen mevkuf**. İbn Vaddah el-Bid'a (95-96) İbn Batta el-İbane (1/177, 349) el-Lâlekâi İtikad (124-25) Mervezi es-Sunne (98) Musedded b. Muserhed'in Musned'inden naklen: Busayri İthaf (254) ed-Dani Sunenu'l-Varide Fi'l-Fiten (277) Deylemi (6358)

Yani iman taatle artar, günahla eksilir."[136]

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ

"**Yoksa onların birtakım ortakları mı var ki, Allah'ın izin vermediği şeyleri, dinden kendilerine bir şeriat kıldılar?**" (Şura 21)

[136] Mecmuu'l-Fetava (10/565)

Bid'at Ehline Karşı Muamelenin Kural ve Esasları

Bid'at ehlinden alakanın kesilmesine "hecr" denilir.

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Bazı topluluklar hecri genelleştirmişler, hecredilmesi emredilmeyen, farz olmayan hatta müstehap da olmayan kimselere de hecr uygulamışlar, bazen bu konuda farz ve müstehap olanları terk etmişler, bazen hecirde haddi aşarak haramları işlemişlerdir.

Diğer bazıları da hecr uygulamasından yüz çevirip tamamen terk etmişler, hecr uygulanması emredilen kötülükler ve bid'atler hakkında hecr uygulamamışlardır. Hecr uygulanmasıyla cezalandırılması gerekenlere hecri terk etmişler, böylece kötülüğü yasaklama ve iyiliği emretme görevinin farz olan kısmını da, müstehap olan kısmını da zayi etmişlerdir.

Onlar kötülüğü işleme ile ondan yasaklamayı terk etmek arasında kalmışlardır. Böylece yasaklandıkları şeyi işlemiş oldular ve emrolundukları şeyi ise terk ettiler. Allah'ın dini aşırı gidenle geri kalan arasında vasat (orta) yoldur."[137]

1- Kitap ve sünnete aykırı bir bid'at getirmediği sürece bir müslümanın bidatçi olduğuna hükmetmek caiz değildir.

Kişi ancak bir bid'at uydurduğu zaman veya başkası

[137] Mecmuu'l-Fetava (28/213)

tarafından uydurulmuş bir bid'ate tabi olduğu zaman bidatle vasıflanır. Bazı insanlar bidatçiyi başkalarından ayıran kuralların fıkhını bilmediğinden, bazen hakkında farklı görüşler bulunan ihtilafa musait meselelerden dolayı muhalifini bidatçi sayarlar. Bu yanlış bir tutumdur.

Ebu Muhammed el-Murteiş rahimehullah dedi ki: "Ebu Hafs en-Nisaburi rahimehullah'a: "Bid'at nedir?" diye sorulunca şöyle dedi:

التَّعَدِّي فِي الأَحْكَامِ وَالتَّهَاوُنُ بِالسُّنَنِ وَاتِّبَاعُ الآرَاءِ وَالأَهْوَاءِ وَتَرْكُ الاقْتِدَاءِ وَالاتِّبَاعِ

"Hükümlerde haddi aşmak, sünnetler hakkında gevşeklik göstermek, re'ylere ve hevâlara tabi olmak, (selefe) iktidayı ve (sünnete) ittibayı terk etmektir."[138]

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Kişiyi heva ehlinden saymayı gerektiren bidat; sünnet âlimleri katında meşhur olan; Haricilik, Rafizilik, Kaderiyye (Mutezile) ve Mürcie görüşleri gibi bidatlerdir."[139]

Yine dedi ki: "Beyan edilmiş ayete ve açıklanmış sünnete yahut selefin icmaına aykırı düşmekte mazeret yoktur. Böyle bir

---

[138] **Sahih maktu**. Herevi Zemmu'l-Kelam (1251) İbn Abdilhadi Cem'ul-Cuyuş (95)

[139] Fetava'l-Kubra (4/194)

kimse bid'at ehline uygulanan muameleyi görür."[140]

Şeyh el-Elbânî rahimehullah şöyle demiştir: "Bid'atçi olduğu söylenmesi gereken kimdir meselesine gelince; o, Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'in: "**Her bid'at sapıklıktır ve her sapıklık ateştedir**" sözüne muhalefet eden kimsedir. Sonra Allah Azze ve Celle'ye yakınlaşmak için Allah'ın dininde yenilik çıkaran veya Allah Azze ve Celle'nin dininde başkasının çıkardığı bir bid'at ile yakınlık sağlamaya çalışan kimsedir.

Ama kendisinden bir bid'at meydana gelip de bunu kaidedeki gibi kastetmeyene gelince; o kimse Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'in "**her bid'at sapıklıktır**" kaidesini benimseyen bir kimsedir. Lakin hata eder ve bid'at çıkarır. Nitekim bazı müçtehitler bazen haram olan bir şey hakkında mubah olduğunu söyleyebilmiştir. Bu İslam'da caiz değildir. Ancak böyle bir müçtehit ecir alır, onun harama düştüğü söylenmez. Aynı şekilde bid'atçi olmadığı halde ondan bir bid'at meydana gelebilir. Bu kendisinin sadece bir içtihadıdır. Lakin hakikatte o bir bid'attir ve bu konuda o müçtehide bid'atçi denmez."[141]

Fetvadan çıkan sonuçlar:

1- Her bid'at sapıklıktır kaidesine muhalefet eden; yani bazı bid'atleri sapıklık olarak görmeyen kimsedir. Böyle bir kimse bid'atçi hükmünü hak eder.

2- Allah'a yakınlık/ibadet maksadıyla dinde yenilik çıkaran

---

[140] Mecmuu'l-Fetava (24/172)
[141] Şeyh el-Elbani'nin resmi sitesi Kaset: 704 fetva no: 10

kimse – samimiyetle, ilmin kuralları çerçevesinde içtihat eden bir ilim ehli değilse - bid'atçi hükmünü hak eder.

3- Başkasının çıkardığı bir bid'atle amel ederek Allah'a yakınlaşmaya çalışan kimse bid'atçidir.

4- Her bid'atin sapıklık olduğunu kabul etmekle beraber içtihada ehil olan bir ilim ehlinin samimiyetle ve ilmin kaidelerine uygun hareket ederek içtihat etmesi ve hata etmesi neticesinde, böyle bir âlim bid'atçi olarak nitelenemez.

İbn Kayyım rahimehullah İ'lamu'l-Muvakki'in'de şöyle demiştir: "Her halukarda kıyamet günü Allah katında, kendisine bu gibi meselelerle ilgili hadis ya da sahabî sözü nakledilir, bu hadis ve sözlerle çelişecek bir başka hadis ya da söz de bulunmaz ise, bunları arkasına atarak Allah Teâlâ'nın taklit edilmesini yasakladığı kişileri taklit edenler için hiçbir mazeret yoktur. Âlim şöyle der:

"*Sünnete aykırı olması halinde benim sözüm ile hükmetmen sana helal olmaz. Hadis sahih ise benim sözüme aldırış etme*." Âlim kendisine böyle bir şey söylememiş olsa bile, kişiye düşen böyle davranmasıdır. Bu, onun için zorunluluktur, hiçbir kaçamağı olamaz. Âlim bunun aksini söyleyecek olsa, kişiye düşen âlime değil, delile tabi olmaktır…"

Bidatçi Sayma Konusunda Hataya Örnekler

Mesela bir kimse şöyle der: "*Tahiyyat duasında "Es-Selamu ale'n-Nebî" demek gerekir. "Es-Selamu aleyke eyyuhe'n-Nebî" demek Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in hayatı döneminde geçerli idi. Vefatından sonra "Es-Selamu aleyke eyyuhe'n-Nebi" demek bidattir ve bu şekilde söyleyenler*

bidatçidir”

Bu söz yanlıştır. Çünkü Bu meselede zıtlık ihtilafı değil, tenevvu (tür) ihtilafı vardır. İbn Mesud radiyallahu anh ve sahabe ve tabiinden bazıları ile İlim ehlinden bazıları Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in vefatından sonra “es-Selamu ale’n-Nebi” denilmesi gerektiği görüşündedirler. Bizim de tercih ettiğimiz budur.

Lakin diğer bazı âlimler de “es-Selamu aleyke eyyuhe’n-Nebi” derken kalpte Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’i düşünerek böyle söylenebileceğini söylemişlerdir. Nitekim tahiyyat duası hakkındaki rivayetlerin genelinin lafzı bu şekilde gelmiştir.

İsabetli olan önceki olup, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in vefatından sonra “Es-Selamu aleyke eyyuhe’n-nebi” demek hatalıdır. Çünkü tahiyyatta “es-Selamu ale’n-Nebi” lafzı sahabelerin genelinden sabit olmuştur:

El-Kasım b. Muhammed’den: Aişe radıyallahu anha teşehhüdü şöyle öğretir ve eliyle işaret ederdi:

التَّحِيَّاتُ الطَّيِّبَاتُ الصَّلَوَاتُ الزَّاكِيَّاتُ لِلَّهِ السَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

“et-Tahiyyâtu et-tayyibâtu es-Salavâtu ez-zâkiyyâtu lillahi

es-selâmu ale'n-Nebiyyi ve rahmetullahi ve berakatuhu es-selâmu aleynâ ve alâ ibâdillahi's-sâlihîn. Eşhedu en lâ ilâhe illallahu ve eşhedu enne Muhammeden abduhu ve rasuluhu."[142]

İbn Ömer radıyallahu anhuma teşehhüdde şöyle derdi:

بِسْمِ اللَّهِ التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ الصَّلَوَاتُ لِلَّهِ الزَّاكِيَاتُ لِلَّهِ السَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ شَهِدْتُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، شَهِدْتُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

"Bismillahi et-tahiyyâtu lillâhi es-salavâtu lillâhi ez-zâkiyyâtu lillâhi es-selâmu ale'n-nebî ve rahmetullahi ve berakatuhu es-selâmu aleynâ ve alâ ibâdillâhi's-sâlihîn şehidtu en lâ ilâhe illallâhu şehidtu enne Muhammeden rasulullâh."[143]

İbn Abbâs ve İbn Zubeyr[144] ile Tavus[145] rahimehullah'dan da teşşehüdde: "es-Selâmu 'ale'n-Nebî" denileceği rivayet edilmiştir.

'Atâ rahimehullah şöyle demiştir: 'Sahâbe radiyallahu anhum, Rasûlüllâh sallallahu aleyhi ve sellem hayatta iken 'es-

---

[142] **Sahih.** İbn Ebî Şeybe (1/327) Beyhakî (2/144) es-Serrâc Musned (9/1) Muhlîs, Fevâ'id (11/54) Elbânî, el-İrvâ (2/27).

[143] **Sahih.** Mâlik (1/274) Beyhakî (2/142) Ebu Bekr eş-Şafii el-Gaylaniyyât (1/223) İbn Hacer, Netâicu'l-Efkâr (2/170)

[144] **Sahih mevkuf**. Abdurrezzâk (2/203).

[145] **Sahih maktû**. es-Serrâc Musned (825) Abdurrezzâk (2/203, 208) İbn Huzeyme (1/357).

Selâmu ‘aleyke eyyuhe’n-Nebî’ derlerdi. Vefat ettikten sonra ise: ‘es-Selâmu ‘ale’n-Nebî’ dediler.”[146]

İbn Mes’ûd radiyallahu anh, Rasûlüllâh sallallahu aleyhi ve sellem‘in teşehhüd hadisini rivayet ettikten sonra şöyle demiştir:

“Bu Nebî sallallahu aleyhi ve sellem bizim aramızda iken böyle idi. Vefat ettikten sonra: “es-Selâmu ‘ale’n-Nebî” deriz.”[147]

Bu mesele muhalifin bid’atle nitelenmesini gerektiren bir mesele değildir. Çünkü tahiyyat hakkındaki merfu hadisler “es-Selamu aleyke eyyuhe’n-nebî” lafzıyla rivayet edilmiştir. Bu hadislere uyarak bu şekilde söyleyen kişi Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in sünnetine muhalefet içinde değildir. Lakin ona, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in vefatından sonra sahabenin genelinin uygulamasının “es-Selamu ale’n-Nebi” şeklinde söylemek olduğu ve bunun daha selametli bir uygulama olduğu beyan edilir.

Bidatçi Saymamak Konusundaki Hataya Örnekler

Bunun zıddı olan gevşeklik örneği ise, fıtır sadakasının nakit olarak verilebileceği görüşünü bid’at olarak görmemektir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den sabit olan hadislerde fıtır sadakasının ancak sa’ (avuçla tartılabilen) ve depolanabilen yiyecek cinsinden farz kılındığı ifade edilmiştir. Lakin bid’at ehli Mu’tezile (Ebu Said Yarbuzi, Taceddin Bayburdi, Mesut Körpe

---

[146] **Sahih mevkuf**. Abdurrezzâk (2/204) Elbânî Sıfâtu Salât (s. 162)

[147] **Sahih.** Buhârî (4/176) Muslim (2/14) Ahmed (3739) İbn Ebî Şeybe (1/326) Beyhakî (2/139) Ebû Avâne (4/354) Ebû Ya‘lâ (11/107) Tahâvî Müşkilu’l-Âsâr (8/294-295) Musnedu’ş-Şaşî (2/477) Taberânî Evsat (1/222)

vb.) aklî yorumlar yaparak, nas bulunan konuda içtihat ederek fıtır sadakasını nakitle vermekte de bir sakınca olmadığını iddia etmişler ve bid'at çıkarmışlardır.

Bunu bid'at olarak görmemek ve bu görüşün sahiplerini bid'atçi saymamak ve onlara hecr uygulamamak diğer bir sapma örneğidir.

Yine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, erkeklerin mahremi olmayan kadınların yanına girmesini yasaklamış olmasına rağmen muasır Mutezile (Ebu Said Yarbuzi, Taceddin Bayburdi, Ebu Enes, Ebu Erva, Mesut Körpe, Ebu Emre vb.) aklî yorumlar yaparak, erkek hatibin namahremi olan kadınların huzuruna çıkıp der yapabileceğini söylemişler, bu konuda müteşabihlere tutunmuşlardır. Bu yaptıkları muhakkak ki ümmetin âlimlerinin icmaına da aykırıdır. Bu işi bid'at görmemek ve bu görüşün sahiplerini bidatçi saymamak, onlara hecir uygulamamak diğer bir sapıklık örneğidir.

Yine Ebu Hanife'nin mürcie ve cehmiyye görüşleri sabit olmasına rağmen ve selefin imamları Ebu Hanife'nin bidatçi olduğu hususunda ittifak etmiş olmalarına rağmen, İbn Abdilber ve İbn Teymiyye'yi taklid ederek Ebu Hanifeyi bid'atçi olarak görmeyenler (Salih el-Fevzan, Abdulmuhsin el-Abbad vb.) bid'at sahibidirler.

2- Bir kimsenin bid'atçi veya fasık olduğuna hükmetmek ancak şartların yerine gelip manilerin kalkmasından sonradır.

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Kitap ve sünnette gelen tehdit nasları ve imamları tekfir ve tefsike (kafir ve fasık saymaya) dair sözleri, şartları yerine gelip, engelleri ortadan

kalkmadığı sürece muayyen şahıslara indirgenemez. Bu konuda aslî mesele ve fer'î mesele arasında fark yoktur."[148]

3- Bid'at ehlinin görüşleri, amelleri ve yolları tenkit edilir, şüphelerine reddiye verilir ve onlara tabi olmaktan sakındırmak gerekir.

Dinin himayesi ancak bid'at ehline reddiye vermekle mümkün olur. Bu sünneti bilen âlimlerin en önemli vazifelerindendir ve farzı kifaye olan bir cihaddır.

Ebu Hureyre radiyallahu anh'den: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

إِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ كُلِّ مِائَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا

"**Muhakkak ki Allah bu ümmet için her yüz senenin başında dinlerini yenileyecek kimseler gönderir**."[149]

Usame b. Zeyd radiyallahu anhuma'dan: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellemm buyurdu ki:

---

[148] Mecmuu'l-Fetava (10/372)

[149] **Muslim'in şartına göre sahih**. Ebû Dâvûd (4291) Hâkim (4/567, 568) Taberânî Evsat (6/323) Hatib Tarih (2/61) Deylemi (532) İbn Asakir Tarih (51/338)

يَحْمِلُ هَذَا الْعِلْمَ مِنْ كُلِّ خَلْفٍ عُدُولُهُ يَنْفُونَ عَنْهُ تَحْرِيفَ الْغَالِينَ وَانْتِحَالَ الْمُبْطِلِينَ وَتَأْوِيلَ الْجَاهِلِينَ

"**Sonradan gelen her bir neslin arasından bu ilmi adaletli olanları yüklenip taşır. Bunlar aşırı gidenlerin tahriflerini, batıl ehlinin hırsızlıklarını ve cahillerin yanlış te'villerini bertaraf ederler**."[150]

---

[150] **Sahih ligayrihi**. Hatib Şerafu Ashabi'l-Hadis (s.28) El-A'lâî el-Feraidu'l-Mesmua (11) el-A'lâî Bugyetu'l-Multemis (s.34) İbn Asakir Tarih (7/39)

*** Muaz b. Cebel radiyallahu anh'den**: Hatib Şerafu Ashabi'l-Hadis (s.11) el-Elbani; Tahricu'l-Mişkat (1/82-83/248)

*** İbn Ömer radiyallahu anhuma'dan**: Temmam Fevaid (899) Herevi Zemmu'l-Kelam (707) İbn Adiy el-Kamil (1/145) Ebu Tahir es-Silefi Mu'cemu's-Sefer (1585)

*** İbn Amr radiyallahu anhuma'dan**: Bezzar (16/247) Taberânî Musnedu'ş-Şamiyyin (1345) el-Ukayli ed-Duafa (1/9) Temmam İslamu Zeyd b. Harise (5)

*** İbn Abbas radiyallahu anhuma'dan**: Herevi Zemmu'l-Kelam (704) Yusuf b. Abdilhadi Cem'u'l-Cuyuşi ve'd-Desakir (15)

*** Cabir b. Semura radiyallahu anh'den**: Herevi Zemmu'l-Kelam (706)

*** Ebu Umame radiyallahu anh'den**: el-Ukayli ed-Duafa (1/9) İbn Adiy el-Kamil (1/146)

*** Ebu Hureyre radiyallahu anh'den**: Bezzar (16/247) Taberânî Musnedu'ş-Şamiyyin (599) Hatib Şerafu Ashabi'l-Hadis (s.28) Hatib el-Cami (1/128) Herevi Zemmu'l-Kelam (705) Ebu'l-Huseyn el-Haraki Fevaidu'l-Muhrace (el yazma no: 16) Yusuf b. Abdilhadi Cem'u'l-Cuyuşi ve'd-Desakir (2) İbn Adiy el-Kamil (1/146) el-Ukayli ed-Duafa (1/9) Temmam İslamu Zeyd b. Harise (5) İbn Asakir Tarih (43/236)

Muhenna b. Yahya, Ahmed b. Hanbel'den bunu hadisi sahihlediğini rivayet etmiştir."[151]

İbn Teymiyye şöyle demiştir: "Sünneti emretmek ve bid'ati yasaklamak iyiliği emir ve kötülüğü yasaklamaktır ve bu salih amellerinden en üstünlerindendir…"

Yine İbn Teymiyye şöyle demiştir: "Birisi Ahmed b. Hanbel'e şöyle dedi: "Bana;

"Filan kimse şöyledir, falan kimse böyledir" demek ağır geliyor." Bunun üzerine Ahmed dedi ki:

"Sen susarsan, ben susarsam cahil kimse sahih ile sahih olmayanı nasıl bilecek?" Hata eden veya yalan söyleyen hadis ravileri hakkında konuşulmasında olduğu gibi, dinin özel ve genel maslahatları hakkında nasihat de farzdır.

*** Enes b. Malik radiyallahu anh'den**: İbn Asakir Tarih (54/225)

*** İbn Mes'ud radiyallahu anh'den**: Hatib Şerafu Ashabi'l-Hadis (s.28)

*** Ebu'd-Derdâ radiyallahu anh'den**: Tahavi Şerhu Muşkili'l-Asar (3884)

*** Ali b. Ebi Talib radiyallahu anh'den**: İbn Adiy el-Kamil (1/145)

*** İbrahim b. Abdirrahman el-Uzri'den mürsel olarak**: Acurri eş-Şeria (1, 2) İbn Vaddah el-Bid'a (1, 2) Hatib Şerafu Ashabi'l-Hadis (s.29) İbn Adiy el-Kamil (1/146, 147) İbn Kuteybe Uyunu'l-Ahbar (1/135) el-Ukayli ed-Duafa (4/256) İbn Batta el-İbane (1/198) Beyhakî (10/209) İbn Asakir Tarih (7/38, 39, 59/10)

[151] Hatib Şerafu Ashabi'l-Hadis (s.29) El-A'lâî el-Feraid (11) el-A'lâî Bugyetu'l-Multemis (s.35) İbn Asakir Tarih (59/10)

Yahya b. Said rahimehullah şöyle demiştir: “Malik, Sevrî, Leys b. Sa’d ve el-Evzâî’ye hadis hususunda itham edilen bir kimse hakkında sordum. Hepsi de:

“Onun durumunu açıkla” dediler.

“Bid’at önderleri ile kitap ve sünnete aykırı görüş ve amel sahipleri de böyledir. Onların durumlarını açıklamak ve ümmeti onlardan sakındırmak müslümanların ittifakı ile farzdır. Hatta Ahmed b. Hanbel’e şöyle denilmiştir:

“Oruç tutan, namaz kılan ve itikaf yapan birisi mi yoksa bid’at ehli hakkında konuşan biri mi sana daha sevimlidir?” İmam Ahmed rahimehullah dedi ki:

“Eğer namaz kılar, oruç tutar ve itikaf yaparsa bunlar ancak kendisi içindir. Ama bid’at ehli hakkında konuşan müslümanların yararına bir iş yapmıştır ve bu daha faziletlidir.”[152]

İbn Teymiyye şöyle demiştir: “Böylece İmam Ahmed bunun müslümanların geneli ve dinleri hakkında faydalı olduğunu, bunun Allah yolunda cihaddan olduğunu açıklamıştır. Zira Allah’ın yolunun, dininin, menhecinin ve şeriatinin bu bozguncu düşmanlardan temizlenmesi, müslümanların ittifakıyla farz-ı kifayedir. Şayet Allah, bunu yerine getiren kimseler vesilesiyle o kimselerin zararını def etmeseydi elbette din ifsat olurdu. Dinin ifsat olması, düşmanın ve harp ehlinin istila etmesinden daha büyük bir fesattır. Zira onlar toprakları istila

[152] Mecmuu’l-Fetava (4/110, 28/231-232)

ettikleri zaman kendilerine uymayanların kalplerini ve o kalplerde olan dinleri bozamazlar. Ama bunlar öncelikle kalpleri bozarlar."

Bu yüzden imamlarımız selefin menhecinden sapmış kimselere yağcılık yapanlardan daha fakih idiler. Hatta onların cihadını iki cihaddan en büyük olanı olarak görmüşlerdir. Nitekim Buhari ve Muslim'in şeyhi olan Yahya b. Yahya rahimehullah şöyle demiştir:

"Sünneti savunmak Allah yolunda en üstün cihaddır" Muhammed b. Yahya dedi ki: "Ben Yahya'ya:

"Kişi malını infak ediyor, cihadda kendisini yoruyor, bundan da mı üstün?" dedim. O dedi ki:

"Evet, hem de çok üstün."[153]

Buhari'nin şeyhi el-Humeydi şöyle demiştir: "Vallahi Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hadislerini reddeden şu kimselerle savaşmam benim için türklerden olan birçok kimse ile savaşmaktan daha sevimlidir." Burada Türkler ile kâfirleri kasdetmiştir. Nitekim bu ifadenin benzeri el-Humeydi'nin tabakasından üstte de mevcuttur. Asım b. Şumeyh şöyle demiştir:

"Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh'ı yaşlanmış ve eli titrer halde gördüm. Şöyle diyordu:

---

[153] Bunu, Nasr b. Zekeriyya – Muhammed b. Yahya ez-Zuhli – Yahya b. Yahya isnadıyla Herevî rivayet etmiştir. Siyeru Alami'n-Nubela (10/51)

“Haricilerle savaşmak benim için türklerden birçok kimse ile savaşmaktan daha değerlidir.”

Bu yüzden İbn Hubeyre, Ebu Said radıyallahu anh’ın Haricilerle savaş hakkındaki hadisi hakkında şöyle demiştir:

“Hadiste haricilerle savaşmanın, müşriklerle savaşmaktan öncelikli olduğu geçmektedir. Bunun hikmeti onlarla savaşmanın İslam’ın temel sermayesi, şirk ehliyle savaşmanın ise kazanç olmasıdır. Sermayenin korunması daha önceliklidir.”

Ebu Ubeyd Kasım b. Sellam rahimehullah şöyle demiştir: “Sünnete sarılan kor avuçlamış gibidir. Bugün bana göre bu, Allah yolunda kılıç vurmaktan daha faziletlidir.”[154]

İbnu’l-Kayyım şöyle demiştir: “Hüccet ile cihad ve dil ile cihad, kılıçla ve dişlerle cihaddan önceliklidir.”

Bu yüzden bid’at ehlinin reddedilmesi, onların utandırılması ve batıllarının açıklanması ilmin gereğidir. Bid’at ve sapıklık hakkında susmak ise din ve dünya hakkında münker ve bâtılın yayılması karşısında sükût etmektir. Bunun için bu ilim, dinin korunmasında en önemli ve pekiştirilmiş farzlardan birisidir.

İbn Kayyım şöyle demiştir: “Selef, bidat önderlerine şiddetle karşı çıkmışlar, bidat ehlini her yerde yüksek sesle ilan etmişler, onların fitnelerinden şiddetle sakındırmışlar, kötülük, zulüm ve düşmanlıklara karşı çıktıklarından daha fazlasıyla bidat

---

[154] Tarihu Bağdad (12/410)

ehline karşı çıkmışlardır. Çünkü bidatlerin zararı ve dini yıkması daha şiddetlidir."[155]

Yine şöyle demiştir: "Allah'ın kitabına ve rasulüne hakaret edenleri reddetmek, onlarla delil ve açıklamayla, dişler ve kılıçla, kalp ve gönülle cihad etmek, Allah'ın kulları üzerindeki hakkındandır. Bundan ötesinde ise hardal tanesi kadar iman yoktur."[156]

Allame İbn Muflih, şu şekilde başlık açmıştır: "Bidatleri ve sapıklıkları iptal etmenin ve bunların batıl oluşuna dair hüccet ikamesinin farz oluşu" Sonra şöyle demiştir: "Nihayetu'l-Mubtediîn'de şöyle denilmektedir:

"Saptırıcı bid'atlere karşı çıkılması ve bunların batıl oluşunun açıklanması, bu bidatlerin sahiplerinin kötülüklerinin açıklanması ve reddedilmesi farzdır. Kötülüğe karşı çıkmak için sultana şikayet edebilen eder. Eğer onun karşı çıkmayacağından endişe ederse kendisi karşı çıkar."[157]

Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Dinin düşmanların iki türdür: kâfirler ve münafıklar. Allah, nebisine her iki grupla da cihad etmesini emrederek şöyle buyurmuştur:

"**Kâfirlerle ve münafıklarla cihad et ve onlara sert davran**" (Tevbe 73) zira Münafık toplulukları kitaba aykırı bid'atler çıkarmakta ve insanlara onu karışık göstermektedirler.

---

[155] Medaricu's-Salikin (1/372)
[156] Hidayetu'l-Hiyara (s.10)
[157] el-Adabu'ş-Şer'iyye (1/230)

İnsanlar kitabın bozulması ve dinin değiştirilmesini fark edemiyorlar. Nitekim bizden önceki kitap ehlinin dini, o dinin mensuplarının karşı çıkmadıkları tebdiller (dinde değişiklikler) ile bozulmuştu. Bidatçi topluluklar münafıklar olmasalar da münafıkları dinlemişler ve durumları onlara karışık gelmiş, onların kitaba aykırı sözlerini hak zannetmişler ve böylece münafıkların bidatlerine davet eden kimseler haline gelmiştir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"**Eğer sizinle birlikte (savaşa) çıksalardı sizi bozmaktan başka bir işe yaramazlar, içinizde fitne çıkarmak için hemen aranıza sokulurlardı; zira içinizde onlara kulak veren kimseler vardı. Allah, zalimleri hakkıyla bilendir**." (Tevbe 47)

Yine onların durumlarını açıklamak zorunludur. Hatta onların fitnesi daha büyüktür. Zira onlarda, kendilerine dostluk gösterilmesini gerektiren iman vardır fakat münafıkların dini bozmak için çıkardıkları bidatlere girmişlerdir. Bu bidatlerden sakındırılması zorunludur. Bu husus onların isimlerini ve şahıslarını zikretmeyi de gerektirebilir. Hatta şayet bu bidatleri bir münafıktan almış olmasalar da bunların dinden olduğu için hidayet ve iyilik olduğunu söylerler. Şayet durum böyle olmasaydı bile yine onun açıklanması gerekirdi. Bu yüzden hadis ve rivayet hususunda hata eden, görüş ve fetva hususunda hata eden ve zühd ve ibadet hususunda hata kimselerin durumlarını açıklamak farzdır. Hata eden kişi hatası bağışlanmış ve içtihadından dolayı ecir almış bir müçtehit dahi olsa durum böyledir. Kişinin kendisi söz ve ameliyle muhalefet etse dahi,

Kitap ve sünnetin delalet ettiği söz ve ameli açıklamak zorundadır."[158]

İbnu'l-Kayyım rahimehullah, kalemlerin türlerini açıklarken şöyle demiştir: "On ikinci kalem; kapsamlı kalemdir. Bu, batıl ehlini reddeden ve sünneti yücelten kalemdir. Batıl ehlinin batıllarını farklı türleri ve cinslerine göre ortaya çıkarır, onların çelişkilerini ve haktan çıkıp batıla girişlerini açıklar. İşte bu kalem, kalemler arasında tıpkı insanlar arasındaki krallar gibidir. Bu kalemin sahipleri Rasul ile gelenlerle desteklenen hüccet ehlidir. Rasulün düşmanlarına karşı harbeder. Onlar Allah'a hikmet ve güzel öğütle davet ederler. Allah'ın yolundan cedel ve tartışma türleriyle çıkanlarla mücadele ederler. Bu kalemin sahipleri her batıl ehliyle savaşırlar ve rasule muhalefet eden herkesin düşmanıdırlar. Onların yeri başka, diğer kalem sahiplerinin yeri başkadır."[159]

4- Bid'at ehline sevgi beslememek ve onlardan uzaklaşmak

Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ

[158] İbn Teymiyye el-Fetava (28/231-232)
[159] et-Tıbyan Fi Aksami'l-Kur'an (s.132)

“**Allah'a ve âhiret gününe îman eden bir kavmin, babaları yahut oğulları yahut kardeşleri yahut da akrabaları bile olsalar, Allah'a ve Rasûlüne karşı gelen kimselere sevgi beslediklerini göremezsin.**” (Mucadele 22)

Taberi rahimehullah şöyle demiştir: “Bu âyet-i kerime, İslam’da dostluğun ve kardeşliğin dini esaslar üzere kurulduğunu, bu itibarla İslam’a ters düşen kişinin dostluk ve kardeşlik bağını kopardığını, bu itibarla kişinin öz babası, oğlu, kardeşi ve akrabası da olsa artık onlara karşı sevgi besleyemeyeceğini beyan etmektedir.” [160]

Bu hususta başka âyetlerde de şöyle buyrulmaktadır:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ * قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

[160] Taberi (23/257)

"**Ey müminler, eğer inkârı imana tercih ediyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi dostlar edinmeyin. Sizden kim onları dost edinirse işte onlar zalimlerin ta kendileridir. De ki: "Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz akrabalarınız, elde ettiğiniz mallar, durgunluğundan korktuğunuz ticaret ve hoşlandığınız evler, Allah'tan, peygamberinden ve Allah yolunda cihad etmekten sizin için daha fazla sevgili ise Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin. Allah, fasıklar güruhunu hidayete erdirmez**" (Tevbe 23-24)"

Kurtubi rahimehullah şöyle demiştir: "Malik rahimehullah bu âyet-i kerimeden Kaderiyeye düşmanlık edilmesi ve onlarla oturup kalkmanın terkedilmesine delil çıkarmıştır: Eşheb, Malik'ten şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Kaderiye (Kaderi inkâr edenler) ile oturup kalkma ve Allah için onlara düşmanlık et! Çünkü Allah Teâlâ: "**Allah'a ve âhiret gününe inanan hiçbir kavmin Allah ve Rasûlü ile sinir mücadelesi yapanlara sevgi beslediklerini göremezsin**" diye buyurmaktadır.

Bütün zulüm ehli ve haddi aşıp başkalarına haksızlık yapanlar da Kaderiye hükmündedirler. es-Sevrî'den şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Öncekiler bu âyet-i kerimenin sultanlar ile arkadaşlık yapan kimseler hakkında indiği görüşünde idiler. Abdulaziz b. Ebi Davud'dan rivayet edildiğine göre o tavaf esnasında Mansur ile karşılaşmış. Onu tanıyınca, ondan kaçmış ve bu âyeti okumuş."[161]

İbn Mes'ud radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

[161] Kurtubi (17/260)

مَا مِنْ نَبِيٍّ بَعَثَهُ اللهُ فِي أُمَّةٍ قَبْلِي إِلَّا كَانَ لَهُ مِنْ أُمَّتِهِ حَوَارِيُّونَ وَأَصْحَابٌ يَأْخُذُونَ بِسُنَّتِهِ وَيَقْتَدُونَ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِنَّهَا تَخْلُفُ مِنْ بَعْدِهِمْ خُلُوفٌ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ وَيَفْعَلُونَ مَا لَا يُؤْمَرُونَ فَمَنْ جَاهَدَهُمْ بِيَدِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَمَنْ جَاهَدَهُمْ بِلِسَانِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَمَنْ جَاهَدَهُمْ بِقَلْبِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَيْسَ وَرَاءَ ذَلِكَ مِنَ الْإِيمَانِ حَبَّةُ خَرْدَلٍ

"**Allah'ın benden önceki ümmetlere gönderdiği her bir nebînin kendi ümmetinden havarî ve dostları olmuştur. Bunlar o nebîden sonra sünnetine tutunur, emirlerine uyarlar. Bunlardan sonra ise yapmadıklarını söyleyen (kendileri yapmadıkları halde başkalarına emreden) ve emrolunmadıkları şeyleri yapan halefler çıkar. Kim onlarla eliyle cihad ederse mümindir. Kim diliyle cihad ederse mümindir. Kim kalbiyle cihad ederse mümindir. Bundan sonrasında ise hardal tanesi kadar iman yoktur**."[162]

Bu hadiste emrolunmadıkları şeyleri yapmaları, onların Kitap ve sünnetten bir delil olmaksızın ibadet içerikli amel etmeleri, yani bid'atleri işlemeleridir. Onlara elle ve dille karşı çıkmak, bunlara güç yetmiyorsa kalp ile buğzetmek gerekmektedir. Bunun ötesinde iman olmadığı bildiriliyor!

---

[162] **Sahih.** Muslim (50) Ahmed (1/458, 461)

Fudayl b. Iyaz rahimehullah şöyle demiştir: “Şüphesiz Yahudi veya Hristiyanın yanında yemek yemem, bid’at sahibinin yanında yemek yememden daha iyidir. Zira ben eğer Yahudi veya Hristiyanın yanında yemek yersem kimse bana uymaz. Eğer bid’at sahibinin yanında yemek yersem insanlar bana uyarlar. Benimle bid’at sahibi arasında demirden bir kale olmasını isterdim. Sünnet ile az amel, bid’at sahibinin çok amelinden hayırlıdır. Kim bir bid’at sahibiyle otururbut ona hikmet verilmez. Kim bir bid’at sahibiyle oturuyorsa, ondan da sakındırın. Bid’at sahibine dinin hakkında güvenemezsin. İşin hakkında da onunla istişare etme. Onun yanında oturma. Kim bid’at sahibiyle otururbut Allah Azze ve Celle ona körlük bulaştırır. Allah bir kimsenin bid’at sahibine buğzettiğini bilirse, ameli az da olsa Allah’ın onu bağışlamasını umarım. Muhakkak ki ben ondan ümitliyim. Çünkü sünnet ehlinin her iyiliği arz edilir. Bid’at sahibinin ise ameli çok olsa da Allah’a bir ameli yükseltilmez. Muhakkak ki Allah Azze ve Celle’nin zikir halkalarını arayan melekleri vardır. Kimin yanında oturduğuna dikkat et. Yanındaki bid’at sahibi olmasın! Zira Allah onlara bakmaz. Münafıklığın alameti, kişinin bid’at sahibi ile beraber oturmasıdır. İnsanların hayırlılarına yetiştim, hepsi de sünnet ashabı idi ve bid’at ashabından sakındırıyorlardı. Bid’at sahibiyle otururbut Allah amelini iptal eder ve İslam nurunu kalbinden çıkarır. Allah bir kulu sevdiği zaman yemeğini (yemek arkadaşlarını) güzelleştirir. Bid’at sahibiyle oturma. Zira ben üzerine lanet inmesinden korkarım. Kime bir kimse danışmak için gelir de, ona bid’atçi birini gösterirse İslam’ı aldatmış olur. Bid’at sahibinin yanına girmekten sakının. Zira onlar haktan alıkoyarlar. Ruhlar derli toplu askerler gibidir. Tanışan ruhlar anlaşır, tanışmayan ruhlar ise ihtilaf ederler. Sünnet ehli birinin bid’at sahibine meyletmesi mümkün

değildir. Bunun sebebi ancak münafıklıktır."[163]

Abdullah b. Mes'ud radıyallahu anh "**Kâfirlerle ve münafıklarla cihad et**" ayeti hakkında şöyle dedi:

بِيَدِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَلْيَلْقَهُ بِوَجْهٍ مُكْفَهِرٍ

"Eliyle cihad eder, buna gücü yetmeyen diliyle, buna gücü yetmeyen kalbiyle cihad eder ve asık surat gösterir."[164]

Diğer lafzı şöyledir: İbn Mes'ud radıyallahu anh dedi ki:

إِذَا لَقِيتَ الْفَاجِرَ فَالْقَهُ بِوَجْهٍ مُكْفَهِرٍ

"Günahkâr kimseyle karşılaştığında onu asık suratla karşıla"[165]

Diğer bir lafzı şöyledir: İbn Mesud radıyallahu anh dedi ki:

إِذَا كَانَ لَكَ جَارٌ فَاجِرٌ لَا تَسْتَطِيعُ لَهُ غَيْرًا فَالْقَهُ بِوَجْهٍ

---

[163] **Sahih maktu.** Ebu Nuaym Hilye (8/103-104) İbn Batta el-İbane (437-441) el-Lalekai İtikad (261-267)

[164] **Sahih mevkuf.** İbn Ebi Hatim, Tefsir (7/333) Taberi (14/358)

[165] **Sahih mevkuf.** Taberani (9/112) Zehebî Mu'cemu'l-Latif (39)

مُكْفَهِرٍّ

“Eğer günahkâr bir komşun olursa ve onu değiştirmeye (ıslah etmeye) gücün yetmezse onu asık suratla karşıla”[166]

İbn Mes’ud radıyallahu anh şöyle demiştir:

لَمَّا نَزَلَتْ {يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ} أُمِرَ رَسُولُ اللهِ صَلى الله عَلَيه وَسَلم أَنْ يُجَاهِدَ بِيَدِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِوَجْهٍ مُكَفَهِرٍّ

“**Ey Nebi! Kâfirlerle ve münafıklarla cihad et**” ayeti indiği zaman Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem; el ile cihad etmesi, buna gücü yetmezse onları asık suratla karşılamakla emrolundu.”[167]

İbn Ömer radiyallahu anhuma’dan: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

مَنْ أَعْرَضَ عَنْ صَاحِبِ بِدْعَةٍ بُغْضًا لَهُ في الله مَلَأَ اللَّهُ قَلْبَهُ أَمْنًا وَإِيمَانًا وَمَنِ شهر بصَاحِب بِدْعَةٍ آمَنَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْفَزَعِ

---

[166] **Sahih mevkuf.** Hennad es-Seri, Zühd (1251) Vekî Zühd (532)
[167] **Sahih.** Beyhaki, Şuabu’l-İman (7/38)

الْأَكْبَرِ وَمَنْ أهان صَاحِبِ بِدْعَةٍ رَفَعَهُ اللَّهُ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ وَمَنْ سَلَّمَ عَلَى صَاحِبِ بِدْعَةٍ أَوْ لَقِيَهُ بِالْبِشْرِ أَوِ اسْتَقْبَلَهُ بِمَا يَسُرُّهُ فَقَدِ اسْتَخَفَ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"**Kim bir bid'at sahibinden Allah için buğzederek yüz çevirirse**[168] **Allah onun kalbini emniyetle**[169] **ve imanla doldurur. Kim bir bid'at sahibini açıklarsa**[170] **Allah onu büyük korku gününde güvende kılar. Kim bir bid'at sahibini aşağılarsa**[171] **Allah onun cennette yüz derecesini**[172] **yükseltir. Kim bir bid'at sahibine selam verirse yahut onu güler yüzle karşılarsa veya onu sevindirecek şekilde ona yönelirse**[173] **Allah'ın Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e indirdiğini hafife almış olur**."[174]

---

[168] Diğer rivayette: "**Kim bid bid'at sahibini korkutursa**" şeklindedir.

[169] Diğer rivayette: **"bereketle"** şeklindedir.

[170] Diğer rivayette: **"Kim bir bid'at sahibi inkâr ederse",** bir diğer rivayette: **"Kim bir bid'at sahibinden yasaklarsa"** şeklindedir.

[171] Diğer rivayette**; "Kim bir bidât sahibinin aleyhinde yardım ederse"** şeklindedir.

[172] Diğer rivayette **"bir derecesini"**

[173] Diğer rivayette: **"Bid'at sahibine yumuşak davranıp ona ikramda bulunur ve güler yüzle karşılarsa",** diğer bir rivayette: **"Güler yüzle onu rahatlatırsa"** şeklindedir

[174] **Sahih ligayrihi**. Hatib Tarih (10/263) Hatib, Muvazzahu Evham (288) Hadisu Ebi'l-Fadl ez-Zuhri (no:147) Kudaî Musnedu Şihab

Aişe radiyallahu anha'dan: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve

---

(537) Herevi Zemmu'l-Kelam (4/168 no: 949) Ebû Nuaym Hilyetu'l-Evliyâ (8/199, 200) İbn Ebi'l-Muberred, Cem'u Cuyuşi'd-Desakir Ala İbn Asakir (no: 46) Deylemi (5779) Ebu'l-Kasım ez-Zencani el-Munteka Min Fevaid (59) İbn Asakir Tarih (54/199)

1. Rivayet Yolu: Hatib, Ebu Nuaym, Ebu'l-Fadl ez-Zuhri, Herevî ve İbn Ebi'l-Muberred bunu; el-Huseyn b. Halid - Abdulaziz b. Ebi Ravvad – Nafi – İbn Ömer yoluyla rivayet ettiler. el-Huseyn b. Halid Ebu Cuneyd hakkında İbn Main: "Sika değil" dedi. İbn Adiy: "Hadislerinin geneli zayıf veya meçhul kimselerdendir" demiştir. Abdulaziz b. Ebi Ravvad; sikadır. Onun hakkında cerh sabit olmamıştır.

2. Rivayet Yolu: Ebu Nuaym, Abdulgaffar b. el-Hasen b. Dinar - Suleyman el-Havvas ve İbrahim b. Edhem'in arkadaşı olan; Muhammed b. Mansur ez-Zahid - Abdulaziz b. Ebi Ravvad – Nafi – İbn Ömer radıyallahu anhuma yoluyla rivayet etmiştir. Abdulgaffar b. el-Hasen hakkında Ebu Hâtim: "sakınca yok" demiştir. Muhammed b. Mansur'un cerh ve ta'dili hakkında malumat bulamadım.

3. Rivayet Yolu: Kudaî; Musnedu Şihab'da: Ebu Hazim Abdulgaffar b. el-Hasen b. Dinar – Abdulaziz b. Ebi Ravvad – Nafi – İbn Ömer radiyallahu anhuma yoluyla mutabisini zikretmiştir. Abdulgaffar b. el-Hasen bu rivayette Abdulaziz b. Ebi Ravvad'dan işittiğini tasrih etmiştir.

4. Rivayet Yolu: Ebu Nasr es-Secezi el-İbane'de; İshak b. Rahuye - Abdulmecid b. Abdilaziz b. Ebi Ravvad – babası – Nafi İbn Ömer radiyallahu anhuma yoluyla rivayet etmiştir. Bkz.: İbn Arrak, Tenzihu'ş-Şeria (1/314) Suyuti, Lealiu'l-Masnua (1/230) Abdulmecid b. Abdilaziz sika, saduktur, hafızası bakımından eleştirilmiştir. Rivayeti takviye için elverişlidir.

5. Rivayet Yolu: Ebu'l-Kasım ez-Zencani ve İbn Asakir; Ebu Hazim Abdulgaffar b. el-Hasen b. Dinar - Muhammed b. Mansur - Abdulaziz b. Muhammed ed-Deraverdi – Nafi – İbn Ömer radıyallahu anhuma isnadıyla rivayet etmişlerdir. Abdulaziz b. Muhammed ed-Deraverdî saduk olup hafızası bakımından eleştirilmiştir. Muhammed b. Mansur'un cerh ve tadiline dair bilgi bulunmadığı daha önce geçmişti.

Netice: Rivayet yollarının bir araya gelmesi ile hadis "sahih ligayrihi"dir.

sellem şöyle buyurdu:

«مَنْ وَقَّرَ صَاحِبَ بِدْعَةٍ فَقَدْ أَعَانَ عَلَى هَدْمِ الْإِسْلَامِ»

"**Kim bir bid'at sahibine saygı gösterirse İslam'ın yıkılmasına yardım etmiş olur**."[175]

5- Bid'at Ehline Cevap Vermek İçin Konuşmanın Yasaklanması

İmran b. Husayn radiyallahu anh'den: "Nebî sallallahu

---

[175] **Buhârî ve Muslim'in şartlarına göre sahih.** Acurri eş-Şeria (2039-40) Taberânî Evsat (7/35) Herevi Zemmu'l-Kelam (938) Darekutni el-Mu'telef ve'l-Muhtelef (3/147) İbn Asakir Tarih (14/4, 6, 26/456, 48/348) İbn Abdilhadi Cem'ul-Cuyuş (41)

*** Muaz b. Cebel radiyallahu anh'den munkatı isnadla ""Kim kendisine saygı olarak bir bid'at sahibine giderse İslam'ın yıkılmasına yardım etmiş olur" lafzıyla**: Taberânî (20/96) Taberânî Musnedu'ş-Şamiyyin (413) Heysem b. Kuleyb eş-Şaşî Musned (1402) Ebû Nuaym Hilyetu'l-Evliyâ (6/97) Herevî Zemmu'l-Kelam (939) İbn Asakir Tarih (29/320) İbn Abdilhadi Cem'ul-Cuyuş (42)

*** Abdullah b. Busr radiyallahu anh'den munkatı isnadla**: Ebû Nuaym Hilyetu'l-Evliyâ (5/218)

*** İbn Abbas radiyallahu anhuma'dan**: İbn Adiy el-Kamil (2/65)

*** Hasen el-Basri rahimehullah'tan mürsel olarak:** İbnu'l-A'rabi Mu'cem (1958)

*** Urve b. ez-Zubeyr rahimehullah'tan mürsel olarak**: İbn Vaddah el-Bid'a (119)

*** İbrahim b. Meysere rahimehullah'tan mürsel olarak**: Herevi Zemmu'l-Kelam (941) Beyhakî Şuab (7/61)

aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

مَنْ سَمِعَ بِالدَّجَّالِ فَلْيَنْأَ مِنْهُ مَنْ سَمِعَ بِالدَّجَالِ فَلْيَنْأَ مِنْهُ مَنْ سَمِعَ بِالدَّجَالِ فَلْيَنْأَ مِنْهُ فَإِنَّ الرَّجُلَ يَأْتِيهِ وَهُوَ يَحْسِبُ أَنَّهُ مُؤْمِنٌ فَلَا يَزَالُ بِهِ لِمَا مَعَهُ مِنَ الشُّبَهِ حَتَّى يَتَّبِعَهُ

“**Deccal’i işiten ondan uzaklaşsın. Deccal’i işiten ondan uzaklaşsın. Deccal’i işiten ondan uzaklaşsın. Zira kişi ona gelir ve onu bir mü’min zanneder. Onunla beraber kalmaya devam eder de attığı şüphelerden dolayı ona tâbî oluverir**.”[176]

Aişe radiyallahu anha’dan:

قَرَأَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ الْآيَةَ {هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ} إلى قوله {أولي الْأَلْبَابِ} قَالَتْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَأَيْتُمُ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ

---

[176] **Muslim’in şartına göre sahih**. Ahmed (4/431, 441) Ebû Dâvûd (4319) Hâkim (4/576) İbn Ebî Şeybe (7/488) Taberânî (18/221, 227) Ru’yani (133) Ebu Nuaym Tarihu İsbehan (s.64) Dulabi el-Kuna (958) Hanbel b. İshak el-Fiten (10) İbn Hazm el-Muhalla (1/50)

فِيهِ فَهُمُ الَّذِينَ عَنَى اللَّهُ فَاحْذَرُوهُمْ قَالَ مَطَرٌ حَفِظْتُ أَنَّهُ قَالَ لَا تُجَالِسُوهُمْ فَهُمُ الَّذِينَ عَنَى اللَّهُ فَاحْذَرُوهُمْ

"Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şu ayeti okudu: "**O sana kitab'ı indirendir. Ondaki ayetlerin bir kısmı muhkemdir ki onlar kitabın anasıdır. Diğerleri de müteşabihtirler. Kalplerinde eğrilik bulunanlar, fitne çıkarmak ve onun tevilini aramak için müteşabih olanlarına tabi olurlar. Onun tevilini Allah'tan başka kimse bilmez. İlimde derinleşmiş olanlar da derler ki:**

"Biz, ona iman ettik; hepsi rabbimizin katındandır. Akıl sahiplerinden başkası düşünmez." (Âl-i İmran 7) Sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Muteşabih ayetler hakkında tartışanları görürseniz onlardan sakının ve onlarla oturmayın. Onlar Allah Teâlâ'nın bahsettiği kimselerdir**."[177]

Abdurrahman b. Yezid rahimehullah'tan: Abdullah b. Mes'ud radıyallahu anh şöyle dedi:

إِيَّاكُمْ وَمَا يُحْدِثُ النَّاسُ مِنَ الْبِدَعِ فَإِنَّ الدِّينَ لَا يَذْهَبُ مِنَ الْقُلُوبِ بِمَرَّةٍ وَلَكِنَّ الشَّيْطَانَ يُحْدِثُ لَهُ بِدَعًا حَتَّى

---

[177] **Buhârî ve Muslim'in şartlarına göre sahih**. İbn Hibbân (1/278) Taberî Tefsir (5/209)

يُخْرِجَ الْإِيمَانَ مِنْ قَلْبِهِ وَيُوشِكُ أَنْ يَدَعَ النَّاسُ مَا أَلْزَمَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَرْضِهِ فِي الصَّلَاةِ وَالصِّيَامِ وَالْحَلَالِ وَالْحَرَامِ وَيَتَكَلَّمُونَ فِي رَبِّهِمْ عَزَّ وَجَلَّ فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ الزَّمَانَ فَلْيَهْرُبْ قِيلَ: يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَإِلَى أَيْنَ؟ قَالَ: إِلَى لَا أَيْنَ قَالَ: يَهْرَبُ بِقَلْبِهِ وَدِينِهِ لَا يُجَالِسُ أَحَدًا مِنْ أَهْلِ الْبِدَعِ

"Sizleri insanların çıkardıkları bid'atlerden sakındırırım. Şüphesiz din, kalplerden tek seferde gitmez. Lakin şeytan bunun için bid'atler çıkarır da, iman kişinin kalbinden gider. İnsanların Allah'ın kendilerini sorumlu tuttuğu; namaz, oruç, helal, haram gibi farzları terk edip, rableri Azze ve Celle hakkında konuşmaları yakındır. Kim bu zamana yetişirse kaçsın." Denildi ki:

"Ey Ebu Abdirrahman! Nereye kaçsın?" İbn Mes'ud radıyallahu anh dedi ki:

"Nereye değil! Kalbiyle ve diniyle kaçsın. Bid'at ehlinden hiçkimseyle beraber oturmasın."[178]

Ebu Kılabe rahimehullah dedi ki:

لَا تُجَالِسُوا أَهْلَ الْأَهْوَاءِ وَلَا تُجَادِلُوهُمْ، فَإِنِّي لَا آمَنُ

[178] **Hasen mevkuf.** El-Lâlekâi, İtikad (196) Esbehânî, et-Tergib ve't-Terhib (477) Esbehânî, el-Hucce Fi Beyani'l-Mahacce (1/339)

أَنْ يَغْمِسُوكُمْ فِي ضَلَالَتِهِمْ، أَوْ يَلْبِسُوا عَلَيْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْرِفُونَ

“Hevâ ehliyle oturmayın ve onlarla tartışmayın. Zira ben sizi kendi sapıklıklarına batırmayacaklarından veya bildiklerinizi size karışık göstermeyeceklerinden emin olamam.”[179]

Esma b. Ubeyd rahimehullah şöyle dedi:

دَخَلَ رَجُلَانِ مِنْ أَصْحَابِ الْأَهْوَاءِ عَلَى ابْنِ سِيرِينَ فَقَالَا يَا أَبَا بَكْرٍ نُحَدِّثُكَ بِحَدِيثٍ؟ قَالَ لَا قَالَا فَنَقْرَأُ عَلَيْكَ آيَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ؟ قَالَ لَا لِتَقُومَانِ عَنِّي أَوْ لَأَقُومَنَّ قَالَ فَخَرَجَا فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ يَا أَبَا بَكْرٍ وَمَا كَانَ عَلَيْكَ أَنْ يَقْرَآ عَلَيْكَ آيَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى؟ قَالَ إِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْرَآ عَلَيَّ آيَةً فَيُحَرِّفَانِهَا، فَيَقِرُّ ذَلِكَ فِي قَلْبِي

---

[179] **Buhârî ve Muslim'in şartlarına göre sahih**. Dârimî (405) İbn Sa’d Tabakat (7/184) İbn Batta el-İbane (2/518) Ebû Nuaym Hilyetu'l-Evliyâ (2/287) İbn Vaddah el-Bid’a (121) el-Lâlekâî (1/134) Ebû Ubeyd, el-Emsâl (s.22) İbn Ebî Zemeneyn, Usûlu’s-Sunne (236) Âcurrî, eş-Şerîa (111, 1973) Firyâbî, elKader (327, 331) Abdullah b. Ahmed, es-Sunne (99) Beyhakî, Şuabu’l-İmân (7/60) İbn Asâkir, Tarih (28/298)

“Hevâ sahiplerinden (bid’atçilerden) iki adam İbn Sirin rahimehullah'ın huzuruna girdiler ve:

“Ey Ebû Bekr!-Sana bir hadis rivayet edelim mi?” dediler. “Hayır!” dedi. Onlar:

“O halde sana Allah'ın Kitâbı'ndan bir âyet okuyalım?” dediler. İbn Sirin rahimehullah dedi ki:

“Hayır. Ya siz mutlaka yanımdan kalkıp gideceksiniz veya ben muhakkak kalkıp gideceğim!” Esma dedi ki:

“Bunun üzerine onlar çıkıp gittiler. Daha sonra topluluktan biri:

“Ey Ebû Bekr! Allah'ın Kitâbı'ndan bir âyet okumalarının sana ne zararı olurdu?” dedi. Şöyle cevap verdi:

“Bana bir âyet okuyup da onu asıl mânâsının dışına çıkarmalarından, bunun da kalbime te'sir etmesinden korktum.”[180]

Hasen el-Basrî ve İbn Sirin rahimehumallah dediler ki:

لَا تُجَالِسُوا أَصْحَابَ الْأَهْوَاءِ وَلَا تُجَادِلُوهُمْ وَلَا

---

[180] **Muslim'in şartına göre sahih**. Dârimî (411) İbn Sa’d Tabakat (7/197) el-Lalekâi İtikad (242) Ebû Nuaym Hilyetu'l-Evliyâ (9/217) Abdullah b. Ahmed es-Sunne (100) Acurri eş-Şeria (127) İbn Batta el-İbane (2/445) Firyabi el-Kader (373) Abdullah b. Ahmed es-Sunne (100) İbn Vaddah el-Bid’a (s.53)

تَسْمَعُوا مِنْهُمْ

“Hevâ sahipleri ile (bidat ehliyle) oturmayın, onlarla tartışmayın ve onları dinlemeyin.”[181]

Mufaddal b. Muhelhel rahimehullah şöyle demiştir

لَوْ كَانَ صَاحِبُ الْبِدْعَةِ إِذَا جَلَسْتَ إِلَيْهِ يُحَدِّثُكَ بِبِدْعَتِهِ حَذَرْتَهُ وَفَرَرْتَ مِنْهُ وَلَكِنَّهُ يُحَدِّثُكَ بِأَحَادِيثِ السُّنَّةِ فِي بُدُوِّ مَجْلِسِهِ ثُمَّ يُدْخِلُ عَلَيْكَ بِدْعَتَهُ فَلَعَلَّهَا تَلْزَمُ قَلْبَكَ فَمَتَى تَخْرُجُ مِنْ قَلْبِكَ

“Şayet bir bid’at sahibi senin yanına oturur da bid’atinden konuşsaydı ondan sakınır ve ondan kaçardım. Lakin o meclisinin başında sana sünnete dair hadisler rivayet eder, sonra da sana bid’atini bulaştırır. Belki de bu senin kalbine yapışır. Peki, onu kalbinden nasıl çıkaracaksın?”[182]

---

[181] **Buhârî ve Muslim'in şartlarına göre sahih.** Dârimî (415) İbn Sa’d Tabakat (7/172) İbn Batta el-İbane (2/444, 464) el-Lalekai İtikad (240) Herevi Zemmu’l-Kelam (754, 766) İbn Vaddah el-Bid’a (126) İbn Abdilberr Camiu Beyani’l-İlm (993) Ebu İshak Cuzcani Ahvalu’r-Rical (s.21) Beyhakî, Şuab (7/61)

[182] **Hasen maktu.** İbn Batta, el-İbâne (2/444)

6- Bid'at'in mertebelerini, tekfiri gerektiren bidat ile tekfiri gerektirmeyen bidatin arasındaki farkı bilmek

Aslî bid'ât ile izafî bidat arasındaki farkı bilmek gerekir. Bütün bidatler aynı derecede değildir. Amelî bidatler ile itikadî bidatler farklıdır.

Tekfiri gerektiren bid'atler; dinde bilinmesi zorunlu olan bir şeyin inkârı veya Kur'an'ı yalanlamak gibi küfür içeren bidatlerdir. Mesela Kaderiyye'nin Allah Azze ve Celle'nin ilim sıfatını inkâr edenleri böyledir. Onalr derler ki: "*Allah olaylar meydana gelmeden önce ne olacağını bilmez.*" Böylece Allah'ın ilmini inkâr etmişlerdir. Allah Azze ve Celle her şeyi bilendir. Kaderleri, göklerle yeri yaratmadan önce yazmış, kıyamet gününe kadar hayır ya da şer, olacak herşeyi yazmıştır. Bu dinde zarurî olarak bilinmese gereken hususlardandır. Şu halde Kaderiyye'nin Allah'ın ilim sıfatını inkar etmesi tekfiri gerektiren bir bidattir.

Yine Bâbîler, Bahaîler, Kadıyanîler, İskender Evrenosoğlu taifesi, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in nebilerin ve rasullerin sonuncusu olduğunu inkâr etmişler, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra başka nebiler ve rasuller kabul etmişlerdir. Bu da dinde bilinmesi zorunlu olan bir esası inkâr olduğu için küfür olan bir bidattir.

Şeyh el-Hakemî, Mearicu'l-Kabul adlı eserinde şöyle demiştir: "Tekfiri gerektiren bidatin kaydı şudur: Kim üzerinde icma edilmiş olan, dinde mütevatir olarak gelen, dinde bilinmesi zorunlu olan bir konuyu inkâr ederse, farzları inkar ederse, haramı helal sayarsa veya helali haram sayarsa onun bidati

tekfiri gerektiren bir bidattir."[183]

"Tekfiri gerektirmeyen bidat ise; Kur'andan bir şeyi veya Allah'ın rasulüyle gönderdiklerinden bir şeyi yalanlamayı içermeyen bidatlerdir."[184]

İbadet konusundaki bidatler ister hakiki bidatler olsun, ister izafî bidatler olsun, bunların geneli tekfiri gerektirmeyen bidatlerdir.

Hakiki bidat: bağımsız olarak uydurulmuş bidat ibadetlerdir. Bir yenilik olarak uydurulan ibadetlerdir. Regaib namazı, Şaban'ın 15. Gecesinde kılınan elfiye namazı, Gadiru Hum bayramı, mevlid törenleri hakiki bidate örnektirler.

İzafi bidat: Dinde meşru olan bir şeye eklenen bidatlerdir. Mesela ferdî olarak şükür secdesi yapmak meşrudur. Ancak bu secdeyi cemaatle beraber yapmak izafi bidattir. Sevindirici bir olay üzerine bir cemaatin lideri, topluluğa secde edin der, hep beraber şükür secdesi yaparlar. Böylece aslında ferdî olarak yapılması halinde meşru olan bir ibadeti cemaat halinde icra etmek suretiyle bid'at karıştırmış olurlar.

Allah'ı ferdî olarak zikretmek meşru bir ibadettir. Bir cemaati bir kimsenin idare ederek ve onlara sayılar tayin ederek zikir yaptırması ise bu meşru ibadete eklenmiş bidat bir yöntemdir. Böylece izafi bidat işlenmiş olur.

Toplu halde dua edip âmin demek yine izafî bidatlerdendir.

---

[183] Mearicu'l-Kabul (3/1228)
[184] Mearicu'l-Kabul (3/1229)

Zira dua etmenin aslı meşrudur, lakin cemaat halinde dua etmek, aslı olmayan bir eklemedir.

7- Bidatine davet eden ile davet etmeyen arasında fark gözetmek

Bidatçilerin bazısı bidatin davetçisidir, bazısı da yalnızca bidatin taklitçisi olup ona davet etmez. Bidat'ini açıkça ortaya koyanla bidatini gizleyen arasında fark gözetilir.

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Kim bidatini açıkça ortaya koyarsa ona karşı çıkmak gerekir. Bidatini gizleyen ise böyle değildir."[185]

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Müslümanlar, kendisinden bidat sapmasının alametleri zuhur eden ve bu bidatlere çağıran, büyük günahları açıktan işleyen kimseye hecir uygulanması görüşündedirler. Ama günahını gizleyen veya tekfiri gerektirmeyen bir bidatini gizleyen kimseye gelince, buna hecir uygulanmaz. Hecir ancak bidatine davet eden kimseye uygulanır. Zira hecir bir tür cezalandırmadır. Ceza da ancak sözlü ya da fiilî günahını açıkça ortaya koyan kimseye uygulanır.

Ama bize hayrı izhar eden kimsenin açık görünen yüzünü kabul eder, iç yüzünü Allah'a bırakırız. Eğer onun gayesi münafıklar mertebesinde ise, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem onların görünen yüzlerini kabul etmiş, sırlarını Allah'a bırakmıştır. Nitekim Tebuk savaşında geri kalıp mazeret öne sürenlere böyle davranmıştır. Bu yüzden İmam Ahmed, ondan önceki selefin çoğu ve ondan sonraki Malik gibi imamlar, bidatine davet eden

---

[185] Minhacu's-Sunneti'n-Nebiye (1/27)

bidatçinin rivayetini kabul etmez, onlarla oturmazlardı. Bidatini açıklayıp davet etmeyenlere ise böyle davranmamışlardır. Nitekim Sahih sahipleri, bid'at ile suçlandıkları halde bidatlerine davetçi olmayan bir topluluktan rivayette bulunmuşlar ancak bidatine davet eden kimselerden rivayet almamışlardır."[186]

8- İhtiyaç ve maslahat olduğunda bid'at ehlinin yanında öğrenim görmenin cevazı

Cihad, tıp, hendese gibi bazı eğitimleri ancak sadece kendilerinde bid'atler bulunan kimselerden almak mümkün ise, ihtiyaç giderilinceye kadar bu eğitimi almak caiz olur.

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "İlim, cihad ve benzeri konularda bazı vacipleri yerine getirmek ancak kendilerinde bid'at bulunan kimselerden elde etmekle mümkün oluyorsa ve bunu terk etmekte zarar söz konusuysa bunun tahsili, içerdiği mefsedete karşı ağır basan vacip sebebiyle caizdir."[187]

9- Bid'at ehlinden uzaklaşmayandan da uzaklaşmak gerekir

Fudayl b. Iyaz şöyle demiştir: "Kim bir bid'at sahibiyle oturuyorsa, ondan da sakın."

İmam Ahmed şöyle demiştir: "Bid'at ehliyle hiçkimsenin oturmaması, onların arasına karışmaması ve onlarla ünsiyet

---

[186] Mecmuu'l-Fetava (24/175)
[187] Mecmuu'l-Fetava (28/212)

etmemesi gerekir.”

Ebu Davud, İmam Ahmed b. Hanbel’e şöyle sordu: “Sünnet ehli olarak gördüğüm birisini, bid’at ehlinden biriyle görürsem onunla konuşmayı terk edeyim mi?” Ahmed dedi ki:

“Hayır, ona kendisiyle beraber gördüğün kimsenin bid’at sahibi olduğunu öğret. Eğer onu terk ederse onunla konuş, terk etmezse o da ona katılır.”

El-Berbehari şöyle demiştir: “Bir kimseyi heva ehlinden biriyle beraber görürsen onu sakındır ve onu tanıt. Eğer öğrendikten sonra hala onunla oturmaya devam ediyorsa o kimseden de sakın. Zira o bir hevâ sahibidir.”

İbn Batta rahimehullah şöyle demiştir: “Ey Müslümanlar topluluğu! Allah’tan korkun Allah’tan! İçinizden hiç kimseyi, kendi nefsine güzel zannı ve tuttuğu yol hakkındaki bilgisi, şu hevaların ehlinden biriyle oturmaya ve böylece dinini riske atmaya sürüklemesin! O şöyle der:

“Ben onun yanına münazara etmek veya görüşünden döndürmek için gidiyorum” Şüphesiz onların fitnesi deccalin fitnesinden şiddetli, sözleri kuduz mikrobundan daha bulaşıcı ve kalpleri ateş korundan daha yakıcıdır. Nitekim onlara lanet ve hakaret eden bazı insan toplulukları gördüm ki, onlara karşı çıkmak ve reddiye vermek için onlarla oturdular. Onlar da kendilerine gizlice, ince fikirlerle yaygılar döşediler, nihayet onlardan oldular.”

Şeyhulislam İbn Teymiyye şöyle dedi: “…Bunlar ne söylediklerini ve Müslümanların dinine muhalefet ettiklerini gayet iyi bilmektedirler. Bu sebeple bunlara intisap eden, bunları

savunan, övüp yücelten, kitaplarına değer veren, bunlara yardım ve desteğiyle tanınan, bunları eleştirmeyi hoş görmeyen veya onların sözlerinin mahiyetini, bu kitabı onun yazıp yazmadığını bilmediği mazeretiyle ve ancak bir cahilin ya da münafığın ileri sürebileceği benzeri mazeretlerle onları mazur görmeye kalkışan herkesin cezalandırılması gerekir. Hatta durumlarından haberdar olup da onlara karşı çıkmaya yardım etmeyen herkesin de cezalandırılması gerekir. Çünkü böylelerine karşı kıyam edilip de mücadelede bulunmak en önemli farzlardandır…"

İbnu'l-Hac rahimehullah, Hazzu'l-Galasim'de (s.110) şöyle demiştir: "Mekkî bir surede:

"**Ayetlerimiz hakkında konuşmaya dalanları gördüğünde başka bir söze dalmalarına kadar onlardan yüz çevir. Şeytan sana unutturursa, hatırladıktan sonra zalimler topluluğuyla beraber oturma**" (En'âm 68) buyurulmuştur. Allah Teâlâ böyle yapanların ve emrine muhalefet edenlerin akibetini açıklamıştır. Medine'de nazil olan bir surede de şöyle buyurmuştur:

"**Hâlbuki muhakkak O size kitapta indirmiştir ki: "Allah'ın ayetlerinin inkâr edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman onlar başka bir söze dalıncaya kadar onlarla beraber oturmayın; yoksa o zaman muhakkak siz de onlar gibisinizdir." Muhakkak Allah münafıkları da kâfirleri de hep beraber Cehennemde toplayacaktır**." (Nisa 140) Allah Teâlâ, "O size kitapta indirmiştir ki…" diye buyurarak Mekkî bir surede

"**hatırladıktan sonra zalimler topluluğuyla beraber oturma"** diye emrettiğini açıklıyor. Sonra Medenî surede onlarla beraber oturmanın, itikatta onlara katılmayı gerektirdiğini

bildiriyor. Nitekim bu ümmetin imamlarından bir topluluk bu görüştedirler. Bu ayetlerin gereği olarak bid'at ehliyle oturmaktan ve onların arasına karışmaktan yasaklandığına hükmetmişlerdir. Ahmed b. Hanbel, el-Evzai ve İbnu'l-Mubarek de onlar arasındadır.

Onlar, bid'at ehliyle oturan kimsenin durumu hakkında şöyle demişlerdir: "Böyle kimselerle oturmaktan yasaklanır. Eğer buna son verirse ne âlâ. Son vermezse bu kimse de o bid'at ehline katılır, aynı hükme girerler. Onlara denildi ki:

"Bu kimse: "Ben onlarla açıklamak ve reddiye vermek için oturuyorum" diyor" Dediler ki:

"Onlarla oturmaktan yasaklanır. Eğer son verirse ne âlâ. Yoksa o da onlara katılır."

Günahkârlara Muamele Şekli

Günahtan kurtulan beşer yoktur. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

كلُّ بَنِي آدَمَ خَطَّاءٌ، وَخَيْرُ الْخَطَّائِينَ التَّوَّابُونَ

"**Her âdemoğlu hata edicidir ve hata edenlerin en hayırlıları tevbe edenlerdir**."[188]

Lakin bize gereken nasihatleşmektir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَالْعَصْرِ * إِنَّ الإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ * إِلاَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ

"**And olsun asra, Gerçekten, insan kesin ziyandadır. İman edip salih amel işleyenler, birbirine hakkı ve sabrı tavsiye edenler müstesna**." (Asr suresi)

---

[188] **Hasen**. İbn Mâce (4251)

Günahkârlara Muamelenin Kuralları

1- Kıble ehlinden kimseyi helal saymadığı günah sebebiyle tekfir etmemek:

Tahavî şöyle demiştir: "Günahkâr kimse, büyük bir günah işlemiş olsa dahi tekfir edilmez, ona lanet edilmez, onun aleyhinde şeytana yardımcı olmayız. Bir adam Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e içki haddi olarak sopa vurulması için getirilmişti. O buna müptela olmuştu ve bu işi yineledi. Yine getirilince ona sopa vuruldu. Topluluktan bir adam:

"Allah'ım ona lanet et! Ne de çok getiriliyor" deyinde Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Ona lanet etme. Vallahi ben onun ancak Allah'ı ve rasulünü sevdiğini biliyorum**."[189]

Ebû Hureyre radıyallahu anh'den: Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَجُلَانِ كَانَ أَحَدُهُمَا مُجْتَهِدًا فِي الْعِبَادَةِ وَكَانَ الْآخَرُ مُسْرِفًا عَلَى نَفْسِهِ فَكَانَا مُتَآخِيَيْنِ

---

[189] **Sahih**. Buhârî (6780)

فَكَانَ الْمُجْتَهِدُ لَا يَزَالُ يَرَى الْآخَرَ عَلَى ذَنْبٍ فَيَقُولُ يَا هَذَا أَقْصِرْ فَيَقُولُ خَلِّنِي وَرَبِّي أَبُعِثْتَ عَلَيَّ رَقِيبًا؟ قَالَ إِلَى أَنْ رَآهُ يَوْمًا عَلَى ذَنْبٍ اسْتَعْظَمَهُ فَقَالَ لَهُ وَيْحَكَ أَقْصِرْ قَالَ خَلِّنِي وَرَبِّي أَبُعِثْتَ عَلَيَّ رَقِيبًا قَالَ فَقَالَ وَاللهِ لَا يَغْفِرُ اللهُ لَكَ أَوْ لَا يُدْخِلُكَ اللهُ الْجَنَّةَ أَبَدًا قَالَ أَحَدُهُمَا قَالَ فَبَعَثَ اللهُ إِلَيْهِمَا مَلَكًا فَقَبَضَ أَرْوَاحَهُمَا وَاجْتَمَعَا عِنْدَهُ فَقَالَ لِلْمُذْنِبِ اذْهَبْ فَادْخُلِ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِي وَقَالَ لِلْآخَرِ أَكُنْتَ بِي عَالِمًا أَكُنْتَ عَلَى مَا فِي يَدِي قَادِرًا اذْهَبُوا بِهِ إِلَى النَّارِ قَالَ فَوَالَّذِي نَفْسُ أَبِي الْقَاسِمِ بِيَدِهِ لَتَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَوْبَقَتْ دُنْيَاهُ وَآخِرَتَهُ

“İsrailoğullarında iki adam vardı. Bunlardan birisi ibadette çok gayret gösterir, diğeri ise nefsine karşı israf ederdi (yani günahkâr idi.) Bu ikisi kardeş idiler. Abid olan, diğerini hep günah üzerinde görürdü ve şöyle derdi:

“Ey şuradaki! (günahtan) geri dur!” O da:

“Beni Rabbime bırak, bana bekçi olarak mı gönderildin?” derdi. Nihayet bir gün onu büyük saydığı bir günah üzerinde görünce:

“Sana yazıklar olsun! Geri dur” dedi. O da:

“Beni Rabbime bırak, üzerime bekçi mi gönderildin?” dedi. Adam:

“Vallahi Allah seni bağışlamaz” veya “Allah seni asla cennete sokmaz” dedi. Bu iki sözden birini söyledi. Allah onlara bir melek gönderdi. İkisinin de ruhlarını aldı ve Allah katında bir araya getirildiler. Günahkâr olana:

“Git, rahmetimle cennete gir” buyurdu. Diğerine de:

“Sen benim hakkımda âlim misin? Sen benim elimdekine kadir misin? Bunu cehenneme götürün” buyurdu. Ebu’l-Kasım’ın nefsi elinde olana yemin ederim ki muhakkak o dünyasını ve ahiretini mahveden bir söz söylemiştir.”[190]

2- Günahkârın şahsına değil çirkin fiiline buğz edilir:

Ebu’d-Derdâ radiyallahu anh’den: “Bir adam bir günaha düşmüştü. Ona sövüyorlardı. Bunun üzerine dedi ki:

أَرَأَيْتُم لَو وجدتموه فِي قليب ألم تَكُونُوا مستخرجيه؟ قَالُوا بلَى قَالَ فَلَا تسبوا أَخَاكُم واحمدوا اللَّه

---

[190] **Sahih**. Ahmed (3/323) İbn Hibbân (13/21) Ebû Dâvûd (4901) Begavi Şerhu’s-Sunne (4187) İbnu’l-Mubarek Musned (36) İbnu’l-Mubarek Zühd (900) Bezzar (16/244) İbn Ebi'd-Dunyâ Huznu’z-Zan (45) Mukbil b. Hadi Camiu’s-Sahih (156, 378, 631, 3061, 4496)

الَّذِي عافاكم قَالُوا أَفلا تبْغضهُ؟ قَالَ إِنَّمَا أبْغض عمله فَإِذا تَركه فَهُوَ أخي

"Ne dersiniz, şayet onu bir kuyuda bulsanız çıkarmaz mısınız?" Onlar da:

"Evet" dediler. Ebu'd-Derda radiyallahu anh dedi ki:

"Kardeşinize sövmeyin. Allah sizi bu günahtan afiyette kıldığı için hamd edin." Dediler ki:

"Ona buğzetmiyor musun?" Dedi ki:

"Onun ancak ameline buğzederim. O günahı terk ettiğinde kardeşimdir."[191]

* Sapık bir cehennem fırkası olan Mürcie'ye göre iman artmaz ve eksilmez. Bu yüzden mürcieye göre günahkar kimse kamil iman sahibidir ve ona buğz ve hecr uygulamazlar.

Ehl-i sünnete göre ise iman artar ve eksilir. Günahkar kimse eksik bir imana sahiptir. Onun günah olan fiilinden buğz edilir ve açıktan işlediği günahı terk edinceye kadar ona hecr uygulanır.

---

[191] **Buhârî ve Muslim'in şartlarına göre sahih**. Ma'mer Cami (880) Begavi Şerhu's-Sunne (13/137) Ebû Dâvûd Zühd (232) Ebû Nuaym Hilyetu'l-Evliyâ (1/225) Beyhakî Şuab (5/289) İbn Asakir Tarih (47/177)

Ebu Sa'lebe el-Huşenî radıyallahu anh'den: "Bir adam parmağında altından bir yüzük bulunduğu halde Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına oturdu. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem elindeki değnekle adamın eline vurdu. Sonra da adama gereken önemi göstermedi. Adam da yüzüğünü çıkarıp attı…"[192]

Ebû Said el-Hudrî radıyallahu anh'den: "Bir adam parmağında altından bir yüzük olduğu halde Necran'dan Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldi. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem yüzüğü görünce adamdan yüz çevirdi. Adam da Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e hiçbir şey soramadı. Bunun üzerine adam, hanımının yanına geri döndü ve ona durumu anlattı. Hanımı:

"Sende bir hal var. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına dön ve yüzüğü de at" dedi. Adam gelip Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına girmek için izin istedi. Ona izin verdi. Adam selam verdi, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem de selamı aldı. Adam:

"Ey Allah'ın rasulü! Benden niçin yüz çevirdin?" diye sordu. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Sen bana parmağında ateşten bir kor tanesi olduğun halde geldin.**" Buyurdu. Adam:

"Ey Allah'ın rasulü! O halde ben şu anda size pekçok ateş koru getirdim" dedi. Zira adam bahreyn'den süslü eşyalar

---

[192] **Hasen.** İbn Hibban (1/410) Tahavi (4/261) Ahmed (4/195) Nesai (8/171)

getirmişti. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Getirdiğin şeyler bizden bir şeyi zenginleştirecek değildir ve bizim yanımızda Harre'nin taşlarından farksızdır. Fakat onlar dünya hayatının geçimliğidir**" buyurdu. Adam:

"O halde ashabının içerisinde bana mazeret beyan et ki, senin herhangi bir şey sebebiyle bana kızdığını sanmasınlar" dedi. Bunun üzerine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ayağa kalkıp adama mazeret beyan etti ve aralarında geçen durumun yüzükle ilgili olduğunu bildirdi. Adam: "O halde yüzüğü neden yaptırayım?" dedi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Demir, gümüş veya tunçtan**" buyurdu."[193]

Aişe radıyallahu anha kendisinin yanında kalan bir ailenin evinde tavla olduğunu öğrenince: "Eğer o tavlayı çıkarmazsanız, ben sizi evimden kovacağım" demiştir.[194]

Ömer radıyallahu anh, Ebu Bekr radıyallahu anh'ın kızkardeşini ölü ardından feryatla ağladığı için yanından uzaklaştırmıştır.[195]

---

[193] **Sahih.** İbn Hibban (7/411) Ahmed (3/14) Nesai (8/170)

[194] **Hasen.** Malik (Ru'ya 6) Şerhu's-Sunne (12/385) Buhari Edebu'l-Mufred (1274)

[195] **Sahih.** Buhari (husumat 5)

3- Günahını açıktan işlemeyen kimsenin günahlarını örtmek

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَلَا تَجَسَّسُوا

"**Birbirinizin gizli kusurlarını araştırmayın**." (Hucurat 12)

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ

"**Kim bir müslümanın (ayıbını, günahını) örterse Allah da onun (ayıbını, günahını) örter**."[196]

Muaviye radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

إِنَّكَ إِنِ اتَّبَعْتَ عَوْرَاتِ النَّاسِ أَفْسَدْتَهُمْ أَوْ كِدْتَ أَنْ تُفْسِدَهُمْ

"**Şayet sen müslümanların kusurlarını araştıracak**

---

[196] **Sahih**. Buhârî (2442) Muslim (6743)

olursan onları kötülüğe sevk etmiş olursun."[197]

İbn Mes'ud radıyallahu anh'e bir adam getirildi ve: "Bu falancadır, sakalından şarap damlıyor" denildi. Bunun üzerine o şöyle dedi: "Bize gizli kusurları araştırmamız yasaklandı. Ancak aşikâr bir kusur görürsek o zaman gereğini yaparız."[198]

Bera radıyallahu anh'den: "Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem bize hutbe verdi hatta perde arkasında olan kızlar dahi işitti. Yüksek sesle seslenerek şöyle buyurdu:

خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَسْمَعَ الْعَوَاتِقَ فِي خُدُورِهِنَّ فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يَخْلُصِ الإِيمَانُ إِلَى قَلْبِهِ لا تَغْتَابُوا الْمُسْلِمِينَ وَلا تَتَّبِعُوا عَوَرَاتِهِمْ فَإِنَّهُ مَنْ يَتَّبِعْ عَوْرَةَ أَخِيهِ اتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ وَمَنِ اتَّبَعَ عَوْرَتَهُ فَضَحَهُ فِي جَوْفِ بَيْتِهِ

"**Ey diliyle iman etmiş fakat kalplerine iman ulaşmamış topluluk! Müslümanları gıybet etmeyin! Onların ayıplarını araştırmayın! Zira kim kardeşinin ayıbını araştırırsa Allah da onun ayıbını takip eder ve evinin**

---

[197] **Sahih.** Ebu Davud (4888) İbn Hibban (13/72) Ebu Ya'la (13/382)

[198] **Sahih.** Ebu Davud (4890) Abdurrazzak (10/232) Taberani (9/350)

ortasında dahi olsa onu rezil eder."[199]

4- Günahkârın açıktan işlediği günaha güç yettiği kadar engel olunur:

Enes b. Mâlik radıyallahu anh'den: Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

انْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا نَنْصُرُهُ مَظْلُومًا فَكَيْفَ نَنْصُرُهُ ظَالِمًا؟ قَالَ تَأْخُذُ فَوْقَ يَدَيْهِ

"**Zalim de olsa, mazlum da olsa kardeşine yardım et**." Dediler ki:

"Ey Allah'ın rasulü! Mazluma yardım ederiz. Peki, zalime nasıl yardım ederiz?" Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Elinin üzerinden tutarsın**."[200]

Cabir radıyallahu anh'den: Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve

---

[199] **Sahih.** Ebu Ya'la (3/237) Ebu Nuaym Sıfatu'n-Nifak (2) Ebu Nuaym Delail (356) Temmam, Fevaid (242) Şecerî, Emali (2510-2511) Abdulhalık eş-Şehami, Erbain (39) Ru'yani, Musned (305) İbn Ebi'd-Dunya el-Gıybet (28) İbn Ebi'd-Dunya es-Samt (167) Ebu'ş-Şeyh, et-Tevbih (87) Beyhakî, Şuab (7/108, 521)

[200] **Sahih**. Buhârî (2444)

sellem şöyle buyurdu:

لْيَنْصُرِ الرَّجُلُ أَخَاهُ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا إِنْ كَانَ ظَالِمًا فَلْيَنْهَهُ فَإِنَّهُ لَهُ نَصْرٌ وَإِنْ كَانَ مَظْلُومًا فَلْيَنْصُرْهُ

“**Kişi kardeşine zalim de olsa, mazlum da olsa yardım etsin. Eğer zalim ise onu yasaklar. Şüphesiz bu ona yardımdır. Eğer mazlumsa da ona yardım eder**.”[201]

En-Nu’man b. Beşîr radıyallahu anh’den: Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

مَثَلُ القَائِمِ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ وَالوَاقِعِ فِيهَا كَمَثَلِ قَوْمٍ اسْتَهَمُوا عَلَى سَفِينَةٍ فَأَصَابَ بَعْضُهُمْ أَعْلاَهَا وَبَعْضُهُمْ أَسْفَلَهَا، فَكَانَ الَّذِينَ فِي أَسْفَلِهَا إِذَا اسْتَقَوْا مِنَ المَاءِ مَرُّوا عَلَى مَنْ فَوْقَهُمْ فَقَالُوا لَوْ أَنَّا خَرَقْنَا فِي نَصِيبِنَا خَرْقًا وَلَمْ نُؤْذِ مَنْ فَوْقَنَا فَإِنْ يَتْرُكُوهُمْ وَمَا أَرَادُوا هَلَكُوا جَمِيعًا وَإِنْ أَخَذُوا

[201] **Sahih**. Muslim (2584)

عَلَى أَيْدِيهِمْ نَجَوْا وَنَجَوْا جَمِيعًا

“**Allah’ın sınırlarında duran kimse ile ona düşen kimsenin misâli, denizdeki bir geminin alt ve üst katını kur’a çekerek paylaşan insanların durumuna benzer. Bunlardan kimisine geminin alt kısmı kimine de üst kısmı düşer. Aşağıdakiler su almak için yukarı inip-çıkarlarken yukarıdakilerin yanlarından geçerler. Derler ki: “Biz geminin alt kısmından bir delik açarak suyumuzu oradan alırız, yukarıdakilere eziyet vermemiş oluruz.” Eğer onları istedikleri işi yapmak için bırakırlarsa hepsi birden boğulup ölürler, onlara engel olurlarsa hepsi birden kurtulurlar.**”[202]

Huzeyfe radıyallahu anh’den: Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَأْمُرُنَّ بِالمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَوُنَّ عَنِ المُنْكَرِ أَوْ لَيُوشِكَنَّ اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عِقَابًا مِنْهُ ثُمَّ تَدْعُونَهُ فَلَا يُسْتَجَابُ لَكُمْ

“**Nefsim elinde olana yemin ederim ki elbette ya iyiliği emredecek, kötülüğü yasaklayacaksınız ya da Allah üzerinize kendisinden bir ceza gönderecek de sonra dua**

---

[202] **Sahih**. Buhari (2493)

edeceksiniz, fakat size icabet edilmeyecek."[203]

Mu'âz b. Cebel radıyallahu anh'den: Rasûlüllâh sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

إِنَّكُمْ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ مَا لَمْ تَظْهَرْ فِيكُمْ سَكْرَتَانِ، سَكْرَةُ الْجَهْلِ، وَسَكْرَةُ حُبِّ الْعَيْشِ، وَأَنْتُمْ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ، وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِذَا ظَهَرَ فِيكُمْ حُبُّ الدُّنْيَا فَلَا تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ، وَلَا تَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَلَا تُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، الْقَائِلُونَ يَوْمَئِذٍ بِالْكِتَابِ، وَالسُّنَّةِ كَالسَّابِقِينَ الْأَوَّلِينَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ، وَالْأَنْصَارِ

"**Şüphesiz sizler aranızda iki sarhoşluk ortaya çıkmadığı sürece Rabbinizin açık delili üzere olacaksınız; Cehalet sarhoşluğu ve yaşama sevgisi sarhoşluğu! Sizler iyiliği emreder ve kötülüğü yasaklarsınız. Allah yolunda da cihad edersiniz. Aranızda dünya sevgisi ortaya çıkarsa ne iyiliği emredip kötülükten yasaklarsınız ve ne de Allah yolunda cihad edersiniz! İşte o gün Kitap ve Sünnet ile konuşanlar, Ensâr ve Muhacirlerden öne geçenler**

---

[203] **Hasen**. Tirmizî (2169)

gibidirler!”[204]

5- Uyarıdan sonra açıktan işlediği günahında ısrar eden kişiye, akraba dahi olsa hecr uygulanır

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ

“**Cahillerden yüz çevir**” (A’raf 199)

Salim b. Abdillah Şam’lılardan, yanlarında çıngırak bulunan bir topluluğa uğradı ve:

إِنَّ هَذَا يُنْهَى عَنْهُ فَقَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِهَذَا مِنْكَ إِنَّمَا يُكْرَهُ الْجُلْجُلُ الْكَبِيرُ فَأَمَّا مِثْلُ هَذَا فَلا بَأْسَ بِهِ فَسَكَتَ سَالِمٌ وَقَالَ

---

[204] **Sahih ligayrihi.** Bezzâr, (7/80) el-Esbehani et-Tergib ve’t-Terhib (290) İbn Vaddah el-Bid’a (220) Mizzî Tehzîbu’l-Kemâl (3/221)

* **Enes radiyallahu anh’den**: Ebû Nuaym Hilyetu'l-Evliyâ (8/49) Ebu’ş-Şeyh el-Emsal (233) İbn Vaddah el-Bid’a (190) İbn Ebi’d-Dunya Zemmu’d-Dunya (462) İbn Ebi’d-Dunya ez-Zuhd (533) İbn Ebi’d-Dunya el-Emru bi’l-Ma’ruf (30)

* **Aişe radiyallahu anha’dan**: Ebû Nuaym Hilyetu'l-Evliyâ (8/48) Deylemi (4293) İbn Ebi’d-Dunya el-Ukubât (79)

* **Medain’li bir şeyten**: İbn Ebi’d-Dunya el-Emru bi’l-Ma’ruf (94) Hakîm et-Tirmizî Nevadiru’l-Usul (1016) Takiyuddin el-Makdisi el-Emru bi’l-Ma’ruf (85)

وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ

“Bu yasaklanmıştır” dedi. Onlar da:

“Biz bunu senden daha iyi biliriz. Çirkin görülen ancak büyük çanlardır. Bu gibi şeylerde ise sakınca yoktur” dediler. Bunun üzerine Salim sustu ve

“Cahillerden yüz çeviriyorum” dedi.[205]

لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُودَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ * كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

“İsrail oğullarından kâfir olanlar Davud’un ve Meryem oğlu İsa’nın lisanıyla lanetlenmişlerdir. İşte bu isyan etmeleri ve haddi aşmaları sebebiyledir. Onlar birbirlerini yaptıkları kötülükten vazgeçirmeye çalışmazlardı. Yapmakta oldukları şey gerçekten ne kötüydü.” (Maide 78-79)

Ebu Musâ el-Eşari radıyallahu anh’den: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

إِنَّهُ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذَا عَمِلَ فِيهِمُ

[205] **Sahih**. İbn Ebî Hâtim Tefsir (8688)

الْعَامِلُ الْخَطِيئَةَ فَنَهَاهُ النَّاهِي تَعْذِيرًا فَإِذَا كَانَ مِنَ الْغَدِ جَالَسَهُ وَوَاكَلَهُ وَشَارَبَهُ كَأَنَّهُ لَمْ يَرَهُ عَلَى خَطِيئَةٍ بِالْأَمْسِ فَلَمَّا رَأَى اللَّهُ - تَعَالَى - ذَلِكَ مِنْهُمْ ضَرَبَ قُلُوبَ بَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَأْمُرُنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلَتَنْهُنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ وَلَتَأْخُذُنَّ عَلَى أَيْدِي الْمُسِيءِ وَلَتَأْطُرُنَّهُ عَلَى الْحَقِّ أَطْرًا أَوْ لَيَضْرِبَنَّ اللَّهُ بِقُلُوبِ بَعْضِكُمْ عَلَى بَعْضٍ وَيَلْعَنُكُمْ كَمَا لَعَنَهُمْ

“Sizden önce İsrailoğulları günah işleyen birini gördükleri zaman onu ayıplayarak o günahtan yasaklarlardı. İkinci gün de sanki bir gün önce onun günah işlediğini görmemiş gibi onunla oturur, yer ve içerlerdi. Allah onların öyle yaptığını görünce onların kalplerini birbirine karıştırdı ve onları Davud aleyhi's-selâm ve İsa b. Meryem aleyhi's-selâm’ın diliyle lanetledi. Bu onların isyan etmeleri ve haddi aşmaları sebebiyledir. Nefsim elinde olana yemin olsun ki siz iyiliği emredip kötülükten nehyedeceksiniz ve günah işleyenin elinden tutarak onu zorla hak yola getireceksiniz. Ya da Allah kalplerinizi birbirinize benzetip İsrailoğullarını

lanetlediği gibi sizi de lanetleyecektir."[206]

Ebu Bekre radıyallahu anh Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in taş atmayı yasakladığına dair hadisi anlatırken amcasının oğlu taşı almış ve:

"Bunu mu yasakladı?" diyerek atmış, Ebu Bekre radıyallahu anh de bunun üzerine:

"Dikkat et! Ben sana Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den haber veriyor ve yasakladığını söylüyorum, sen ise hala atıyorsun. Vallahi yaşadığım sürece artık seninle konuşmam" demiştir.[207]

Said b. Cubeyr rahimehullah dedi ki:

أَنَّ قَرِيبًا لِعَبْدِ اللهِ بْنِ مُغَفَّلٍ خَذَفَ قَالَ فَنَهَاهُ وَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْخَذْفِ وَقَالَ إِنَّهَا لَا تَصِيدُ صَيْدًا وَلَا تَنْكَأُ عَدُوًّا وَلَكِنَّهَا تَكْسِرُ السِّنَّ وَتَفْقَأُ الْعَيْنَ قَالَ فَعَادَ فَقَالَ أُحَدِّثُكَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

---

[206] **Sahih**. Tahavî Şerhu Muşkili'l-Asar (1163) Heysemî Mecmau'z-Zevaid (7/269) Taberani sahihin ravileri ile rivayet etmiştir.
İbn Mes'ud radıyallahu anh'den şahidi için bkz.: Abdurrazzak Tesfir, (1/194) Ahmed (3713) Ebû Dâvûd (4336) Tirmizî (3048) İbn Mâce (4006) Taberî (8/589) İbn Ebî Hâtim (6661) Taberânî (10264)

[207] **Sahih.** Ahmed (5/46)

وَسَلَّمَ نَهَى عَنْهُ ثُمَّ تَخْذِفُ لَا أُكَلِّمُكَ أَبَدًا

“Abdullah b. Mugaffel radiyallahu anh’ın bir akrabası fiske taşı atıyordu. Onu bundan yasakladı ve dedi ki:

“Muhakkak ki Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem fiske taşı atmaktan yasakladı ve buyurdu ki:

“**Şüphesiz bu av avlamaz, düşmanı yaralamaz. Lakin diş kırar ve göz çıkarır**.” O akrabası yine fiske taşı atınca Abdullah b. Mugaffel radiyallahu anh dedi ki:

“Sana Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in bundan yasakladığını söylüyorum, sen yine fiske taşı atıyorsun. Senin asla konuşmayacağım.”[208]

Nevevî, Muslim şerhinde şöyle demiştir: “Bu hadiste, bid’at ehlinden, günahkârlardan ve bildiği halde sünnete karşı çekişenlerden ilişki kesmeye ve bu hecrin (ilişkiyi kesmenin) devamlı olmasının caiz olduğuna delil vardır. Üç günden fazla küs durmak hakkındaki yasak ancak kişinin nefsinin hazzı için olan ve dünya geçimi ile ilgili konulardadır. Bid’at ehli ve benzerlerine gelince, onlardan sürekli olarak alaka kesilir. Bu hadis ve Ka’b b. Malik radiyallahu anh hadisi gibi buna benzer diğer hadisler bu hususu pekiştirmektedir.”[209]

El-Hattabî, Mealimu’s-Sunen’de, Ka’b b. Malik radiyallahu anh’ın Tebük harbinden geri kalan üç kişi hakkındaki: “Rasûlullah

---

[208] **Sahih**. Muslim (1954)
[209] Nevevi Şerhu Muslim (4/622)

sallallahu aleyhi ve sellem bizimle konuşulmasını yasakladı" hadisini açıklarken şöyle demiştir:

"Müslümanlar arasında üç günden fazla küs durmanın haramlığı bilinmesine rağmen, bu ancak öfke veya geçim haklarında kusur etmek ve din hakkı dışında kalan benzerleri sebebiyledir. Şüphesiz hevâ ve bid'at ehline karşı, onlar tevbeyi ve hakka dönüşü açıkça ortaya koyuncaya kadar zamanlar boyunca sürekli olarak alaka kesilir."[210]

Başka bir yerde de şöyle der: "Üç günden az olan küskünlüğe gelince, bu ancak kişinin bir kardeşine kızgınlığından dolayı caizdir. Bu konuda üç güne kadar küskünlüğe ruhsat verilmiştir. Bundan fazlası ise tehlikelidir. Babanın çocuğuna, kişinin hanımına ve bu manada olanların küslüğüne gelince, bunun üç günden fazla olmasında sıkıntı yoktur. Nitekim Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hanımlarını bir ay boyunca terk etmiştir."[211]

Avf b. Tufeyl rahimehullah'tan:

أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ قَالَ فِي بَيْعٍ أَوْ عَطَاءٍ أَعْطَتْهُ عَائِشَةُ وَاللَّهِ لَتَنْتَهِيَنَّ عَائِشَةُ أَوْ لَأَحْجُرَنَّ عَلَيْهَا فَقَالَتْ أَهُوَ قَالَ هَذَا؟ قَالُوا نَعَمْ قَالَتْ هُوَ لِلَّهِ عَلَيَّ نَذْرٌ أَنْ لاَ أُكَلِّمَ ابْنَ الزُّبَيْرِ أَبَدًا

[210] Mealimu's-Sunen (7/5, 4432 nolu hadisin açıklaması)
[211] Mealimu's-Sunen (7/231, 4742 nolu hadisin açıklaması)

فَاسْتَشْفَعَ ابْنُ الزُّبَيْرِ إِلَيْهَا حِينَ طَالَتِ الهِجْرَةُ فَقَالَتْ لاَ وَاللَّهِ لاَ أُشَفِّعُ فِيهِ أَبَدًا وَلاَ أَتَحَنَّثُ إِلَى نَذْرِي

“Abdullah b. ez-Zubeyr radiyallahu anhuma Âişe radiyallahu anha’nın bir satışına yahut bir bağışına:

“Allah'a yemin ederim ya Aişe bundan vazgeçer yahut onun tasarrufuna engel olurum” dedi Âişe radiyallahu anha:

“Bu sözü o mu söyledi?” dedi.

“Evet!” dediler. Âişe radiyallahu anha dedi ki:

“Onun bu hareketinden dolayı Allah için büyük adak olsun; ebediyyen İbnu’z-Zubeyr'le tek kelime konuşmayacağım.” Âişe radiyallahu anha'nın İbnu’z-Zubeyr'e dargınlığı uzayınca, İbnu’z-Zubeyr radiyallahu anhuma (dargınlığı gidermek için) aracılık istedi. Âişe radiyallahu anha dedi ki:

“Vallahi bunun hakkında asla kimseyi şefaatçi kabul etmem ve asla adağımı da bozmam.”[212]

Hafız İbn Hacer dedi ki: “Buhârî, Aişe radiyallahu anha’nın bu rivayetini burada kaydetmekle, dargınlık hakkındaki yasağın umumi olmadığını, bilakis kendisine hecr uygulanacak kimsenin

---

[212] **Sahih**. Buhârî (6073)

durumuyla tahsis edilmiş olduğunu açıklamak istemiştir."[213]

Atâ b. Yesâr rahimehullah'tan:

أَنَّ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ بَاعَ سِقَايَةً مِنْ ذَهَبٍ أَوْ وَرِقٍ بِأَكْثَرَ مِنْ وَزْنِهَا فَقَالَ لَهُ أَبُو الدَّرْدَاءَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ مِثْلِ هَذَا إِلا مِثْلا بِمِثْلٍ فَقَالَ لَهُ مُعَاوِيَةُ مَا أَرَى بِهَذَا بَأْسًا فَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ مَنْ يَعْذُرُنِي مِنْ مُعَاوِيَةَ؟ أَخْبَرْتُهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيُخْبِرُنِي عَنْ رَأْيِهِ لا أُسَاكِنُكَ بِأَرْضٍ أَنْتَ بِهَا ثُمَّ قَدِمَ أَبُو الدَّرْدَاءِ عَلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَذَكَرَ لَهُ فَكَتَبَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ إِلَى مُعَاوِيَةَ أَلا تَبِيعُ ذَلِكَ إِلا مِثْلا بِمِثْلٍ وَزْنًا بِوَزْنٍ

"Muâviye b. Ebi Sufyan, altın veya gümüş su kabını ağırlığından fazla bir fiyatla sattı. Ebu'd-Derdâ radiyallahu anh şöyle dedi:

"Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, bu gibi alışverişleri misli misline olmadığı için yasaklarken işittim." Buna

---

[213] Fethu'l-Bari (10/492)

karşılık Muâviye radiyallahu anh şu cevabı verdi:

“Bu gibi şeylerde ben bir sakınca görmüyorum.” Bunun üzerine Ebu'd-Derdâ radiyallahu anh dedi ki:

“Muâviye'ye karşı beni savunacak kimse yok mu? Ben ona Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den haber veriyorum, o bana kendi görüşünü söylüyor.” Sonra Muâviye'ye şöyle çıkıştı:

“Senin bulunduğun yerde oturmam!” Sonra Ebu'd-Derdâ radiyallahu anh, Ömer b. el-Hattab radiyallahu anh'e gelip bu olayı anlattı. Ömer b. el-Hattab radiyallahu anh de Muâviye'ye:

“Bunu ancak tartıda misli misline olacak şekilde sat. Başka türlü satma!" diye yazdı.”[214]

---

[214] **Buhârî ve Muslim'in şartlarına göre sahih**. El-Cevherî Musnedu’l-Muvatta (348) Malik Muvatta (2/634) Şafii Sunen (223) Şafii Musned (s.242) Nesâî (4572) İbn Batta el-İbane (1/257) Begavi Şerhu’s-Sunne (1060) Herevi Zemmu’l-Kelam (294) İbnu’l-Munzir el-Evsat (8041) Beyhakî (5/280)

İçindekiler Tablosu

Mukaddime 2

Muhaliflere ve Kâfirlere Karşı Muamelenin Genel Kayıtları 5

1- Muhalife karşı adaleti gözetmek ve zulümden kaçınmak:.....5

2- Bizim hakkımızda Allah'a isyan edene karşı, onun hakkında Allah'a itaat etmek:.....6

3- Kötülüğe karşı mümkün mertebe iyilikle karşılık vermek: 8

4- Muhalifin muhalefetinin derecesini ve durumunu bilmek:.....10

Anlaşma ehli kâfirler üç sınıftır: 12

Kâfirlerin Mallarını Almanın Caiz Olduğu Haller 17

Kâfirlerle Dünyevî Muameleler 17

5- Muhaliflerin zahirlerine göre muamele edilir, sırların velisi Allah'tır: 18

6- İslam ile gururlanmak ve onunla üstünlük duymak: 21

7- Kâfirlere benzememek ve onlara muhalefet etmek. 27

8- Kâfirlerin şirk ve küfürlerinden teberrî etmek, onlara yakınlık göstermemek: 31

Münafıklara Karşı Muamele Şekli 34

Münafıklara Muamelenin Kuralları 36

1- Münafıklara hakkı açıklamak ve hücceti ikame etmek: 36

2- Küfürlerini aleni olarak ortaya koyduklarında münafıkların küfrünü açıklamak:.....43

3- Münafıklar küfür ve nifaklarını izhar etmedikleri sürece dünya hükümlerinde müslüman muamelesi görürler:.....48

4- Münafıklar küfrü açıkça ortaya koydukları ve bunun açık delillerle sabit olması halinde onlara kâfirlere yapılan muamele yapılır ve irtidat haddi uygulanır: 63

5- Münafıkların nifak icrası için toplandıkları yerlerin (Dernekler, Dergâhlar, Cem Evleri, Yayınevleri vb.) yıkılması 66

6- Onları savunmamak ve onlar adına mücadele edene sövmenin caiz olması 68

7- Münafıklara saygı göstermemek ve onları övmemek 71

8- Münafıklara yöneticilik vermemek 80

Münâfık Yöneticilere Ayaklanmaksızın Karşı Çıkmak 90

Zâlim ve Münafık Yöneticilere Sabretmek.....99

9- Mücahidler arasından çıkarılırlar ve yalanları sabit olduktan sonra özürleri kabul edilmez. 109

Mürtedlere Muamele Şekli 112

Mürted ile zındık münafıklarrın farkları: 114

Mürtedlerin Hedefleri: 116

Zındıkların Bu Asırda Yaydığı Küfür Sözler ve İnançlara Örnekler 117

Mürtedlere Karşı Muamelenin Kayıtları: 119

1- Mürtedin durumunu bilmek: 119

2- Mutlak tekfir ile muayyen tekfiri ayırmak: 119
3- Mürtedin akibeti: 123
4- Mürtedin tevbesi 124
5- İrtidata Hükmetmek Had Cezalarındandır ve Buna Ancak Yetkili İslâm Kadısı Hükmeder 125
6- Mürtedin nikâhı hiçbir şekilde geçerli değildir: ...127
7- Mürtedler mü'minlerin velisi ve yönetici olamazlar: 128
8- Mürtedlerden teberrî edip uzaklaşmak: 129
9- Mürtede tebliğ ve hüccet ikamesi.....130
10- Mürtedin ölümüyle ilgili hükümler: 131
Bid'at Ehline Muamele Şekli 133
Bid'at'in tehlikesi ve kötülükleri: 134
Bid'at Ehline Karşı Muamelenin Kural ve Esasları.....137
1- Kitap ve sünnete aykırı bir bid'at getirmediği sürece bir müslümanın bidatçi olduğuna hükmetmek caiz değildir. 137
Bidatçi Sayma Konusunda Hataya Örnekler 140
Bidatçi Saymamak Konusundaki Hataya Örnekler 143
2- Bir kimsenin bid'atçi veya fasık olduğuna hükmetmek ancak şartların yerine gelip manilerin kalkmasından sonradır. 144
3- Bid'at ehlinin görüşleri, amelleri ve yolları tenkit edilir, şüphelerine reddiye verilir ve onlara tabi olmaktan sakındırmak gerekir. 145
4- Bid'at ehline sevgi beslememek ve onlardan uzaklaşmak 153

5- Bid’at Ehline Cevap Vermek İçin Konuşmanın Yasaklanması.....162

6- Bid’at’in mertebelerini, tekfiri gerektiren bidat ile tekfiri gerektirmeyen bidatin arasındaki farkı bilmek.....169

7- Bidatine davet eden ile davet etmeyen arasında fark gözetmek 171

8- İhtiyaç ve maslahat olduğunda bid’at ehlinin yanında öğrenim görmenin cevazı 172

9- Bid’at ehlinden uzaklaşmayandan da uzaklaşmak gerekir 172

Günahkârlara Muamele Şekli.....176

Günahkârlara Muamelenin Kuralları 177

1- Kıble ehlinden kimseyi helal saymadığı günah sebebiyle tekfir etmemek:.....177

2- Günahkârın şahsına değil çirkin fiiline buğz edilir: 179

3- Günahını açıktan işlemeyen kimsenin günahlarını örtmek.....183

4- Günahkârın açıktan işlediği günaha güç yettiği kadar engel olunur: 185

5- Uyarıdan sonra açıktan işlediği günahında ısrar eden kişiye, akraba dahi olsa hecr uygulanır.....189